

ОСКАР УАЙЛД
Гранатовый дом



profimmat



ОСКАР УАЙЛД

ГРАНАТОВИЯТ ДОМ

ПРИКАЗКИ

Превод: Сидер Флорин

chitanka.info

ЩАСТЛИВИЯТ ПРИНЦ

Високо над града, върху стройна колона се издигаше статуята на Щастливиия принц. Той целият беше покрит с тънки листа от чисто злато, за очи имаше два ярки сапфира и голям червен рубин блестеше върху дръжката на неговия меч.

Всички много му се възхищаваха.

— Той е хубав като петле на ветропоказалец — забеляза един от градските съветници, който искаше да си спечели име като ценител на изкуството. — Но не е чак толкова полезен — добави той от страх, че хората ще го сметнат за непрактичен, какъвто всъщност не бе.

— Защо не си като Щастливиия принц? — запита една разсъдлива майка малкия си син, който плачеше, без да знае защо. — На Щастливиия принц и на ум не му идва да плаче за нещо!

— Радвам се, че има на света някой, който да е напълно щастлив — промърмори един разочарован човек, загледан в чудната статуя.

— Той е същински ангел! — възкликаха децата от сиропиталището, когато излязоха от катедралата, с яркочервени наметала и чисти бели престиилки.

— Отде знаете? — рече учителят по математика. — Вие никога не сте виждали ангел.

— А, разбира се, че сме виждали, в нашите мечти! — говореха децата, а учителят по математика се навъси и доби много строг вид, понеже не одобряваше децата да мечтаят.

Една вечер над града прелетя малко лястовиче. Приятелите му бяха заминали за Египет преди шест седмици, но то беше останало, защото беше влюбено в най-прекрасната тръстика. Беше я срещнало рано през пролетта, когато летеше надолу по реката подир голяма жълта пеперудка, и толкова хареса тънкото кръстче на тръстиката, че спря да ѝ заговори.

— Мога ли да те залюбя? — попита лястовичето, което обичаше да пристъпва направо към въпроса, и тръстиката му направи дълбок

поклон. То започна да я обикаля, като допираше водата с крила и правеше сребристи кръгове по повърхността. Това беше неговото ухажване и то трая през цялото лято.

— Каква смешна обич! — чуруликаха другите лястовички. — Тя няма пари, а има толкова много роднини. — И наистина реката беше пълна с тръстики. После дойде есента и всичките птички отлетяха.

След като те заминаха, лястовичето се почувствува самотно и започна да се отегчава от своята любима.

— Тя не умее да разговаря — каза птичката — и ме е страх, че е голяма кокетка, защото непрекъснато се задява с вятера! — И действително, щом вятерът подухнеше, тръстиката правеше най-грандиозни поклони. — Признавам, че тя има склонност към домашен живот — продължи лястовичето, — но аз обичам да пътувам, следователно жена ми също би трябвало да обича пътуването.

— Ще дойдеш ли с мене? — попита я най-после то, но тръстиката поклати глава; тя беше твърде много привързана към своя дом.

— Ти си се подигравала с мене! — извика лястовичето. — Аз заминавам за пирамидите. Сбогом! — И отлетя.

То летя целия ден и надвечер пристигна в града.

— Къде ли да се настаня? — каза си то. — Надявам се, че градът е направил приготовления.

Тогава видя статуята на високата колона.

— Ще се настаня тук! — възклика лястовичето. — Това е чудесно място с много чист въздух. — И кацна точно между краката на Щастливия принц.

— Имам си златна спалня — каза си тихичко то и се приготви да заспи, но едва бе сложило глава под крилото си, когато отгоре му падна една капка.

— Чудно нещо! — възклика лястовичето. — В небето няма нито едно облаче, звездите са съвсем ясни и ярки и въпреки това вали. Климатът на Северна Европа е наистина ужасен. Тръстиката обичаше дъжд, но това беше само поради нейния egoизъм. В този миг падна втора капка.

— Каква е ползата от една статуя, ако не може да те запази от дъжд? — каза лястовичето. — Трябва да потърся някой хубав комин с шапка. — И реши да отлети.

Но преди още да разпери крила, трета капка падна върху му, то погледна нагоре и видя... О, какво видя то?

Очите на Щастливия принц бяха пълни със сълзи и сълзи се стичаха по златните му бузи. В лунната светлина лицето му бе тъй прекрасно, че малкото лястовиче се изпълни със съжаление.

— Кой си ти? — попита то.

— Аз съм Щастливия принц.

— Защо плачеш тогава? — попита лястовичето. — Ти ме измокри цялото.

— Когато бях жив и имах човешко сърце — отговори статуята, — аз не познавах сълзите, защото живеех в Двореца на безгрижието, където на скръбта е забранено да влиза. Денем играех с другарите си в градината, а вечер водех танците в голямата зала. Градината беше заградена с висока стена, но никога не ми е дошло на ум да запитам какво има отвъд нея, понеже всички ме наричаха Щастливия принц и аз наистина бях щастлив, ако удоволствието може да се сметне за щастие. Тъй живях и тъй умрях. А сега, след като умрях, те ме поставиха тук горе, така високо, че мога да видя цялата грозота и цялата нищета на моя град, и при все че сърцето ми е от олово, не мога да не плача.

„Как, нима не е целият от злато?“ — помисли си лястовичето. То бе твърде учтиво, за да направи каквато и да било лична забележка на глас.

— Далече оттук — продължи статуята с тих melodичен глас, — далече оттук, на малка уличка има бедна къща. Един от прозорците е отворен и през него се вижда жена, седнала до масата. Лицето ѝ е слабо и изпито и тя има загрубели червени ръце, целите изпободени с игла, защото е шивачка. Тя бродира цветя върху атласена рокля, която най-хубавата почетна дама на кралицата ще носи на следващия дворцов бал. На одър в ъгъла на стаята лежи болно нейното момченце. То има огън и се моли за портокали. Майката не може да му даде нищо друго освен речна вода и то плаче. Лястовиче, малко лястовиче, няма ли да ѝ занесеш рубина от дръжката на моя меч? Краката ми са прикрепени към тоя пиедестал и аз не мога да мръдна.

— Мене ме чакат в Египет — каза лястовичето. — Приятелите ми подхвърчат нагоре-надолу по Нил и си приказват с големите лотосови цветове. Скоро те ще отидат да спят в гробницата на великия

цар. Самият цар е там в шарения си ковчег. Той е увит с жълто платно и балсамиран с миризливи билки. На врата му има огърлица от бледозелен нефрит, а ръцете му приличат на изсъхнали листи.

— Лястовиче, лястовиче, малко лястовиче — промълви принцът, — няма ли да останеш при мен една нощ и да бъдеш мой пратеник? Момчето е тъй жадно, а майката толкова тъжна.

— Аз май не обичам момчетата — отговори лястовичето. — Миналото лято, когато живеех на реката, там имаше две груби момчета, синове на воденичаря, които все ме замерваха с камъни. Разбира се, те нито веднъж не ме улучиха: ние, лястовичките, летим твърде добре за такова нещо, а освен това аз съм от семейство, прочуто със своята ловкост; но все пак това бе проява на непочитание.

Ала Щастливия принц имаше толкова скръбен вид, че малкото лястовиче го съжални.

— Тук е много студено — каза то, — но аз ще остана при тебе за една нощ и ще бъда твой пратеник.

— Благодаря ти, малко лястовиче — рече принцът.

И тъй лястовичето изкълва големия рубин от меча на принца, стисна го в човката си и полетя над покривите на града.

То мина край камбанарията на катедралата, където имаше ангели, изваяни от бял мрамор. Мина край двореца и чу звук на танци. Една прекрасна девойка излезе на балкона със своя любим.

— Колко чудесни са звездите — каза ѝ той — и колко чудесна е силата на любовта!

— Надявам се, че роклята ми ще е готова навреме за дворцовия бал — отвърна му девойката. — Поръчала съм да избродират на нея цветя, но шивачките са тъй мързеливи!

Лястовичето мина над реката и видя фенерите, закачени по мачтите на корабите. Мина над гетото и видя старите евреи да се пазарят един с други да отмерват злато в медни везни. Най-после стигна до бедната къща и надзърна вътре. Момчето се мяташе трескаво на леглото си, а майката беше заспала, толкова бе уморена. Лястовичето подскочи вътре и сложи големия рубин на масата до напръстника на жената. След това леко закръжи около леглото, за да повее с крилата си на челото на момчето.

— Колко ми е хладно! — каза то. — Сигурно започвам да оздравявам. — И се унесе в сладка дрямка.

Тогава лястовичето се върна при Щастливия принц и му разказа за стореното.

— Интересно — забеляза то, — сега ми е съвсем топло, макар че е толкова студено.

— То е защото си извършило добро дело — каза принцът.

Малкото лястовиче се замисли и след това заспа. От мислене винаги му се приспиваше.

Когато се съмна, то отлетя при реката и се окъпа.

— Какво забележително явление! — възклика професорът по орнитология, който минаваше по моста. — Лястовичка зиме! — И написа за това дълго писмо до местния вестник. Всички го цитираха, понеже беше пълно с думи, които не можеха да разберат.

— Довечера потеглям за Египет — каза лястовичето и се развесели при тая мисъл. То посети всички обществени паметници и дълго седя на върха на черковния покрив. Където и да отидеше, врабчетата чирикаха и си казваха едно на друго: „Какъв именит чужденец!“ — и това му доставяше много голямо удоволствие.

Когато изгря месецът, то се върна при Щастливия принц.

— Имаш ли някакви заръки за Египет? — извика то. — Аз вече тръгвам!

— Лястовиче, лястовиче, малко лястовиче — промълви принцът, — няма ли да останеш при мене още една нощ?

— Мене ме очакват в Египет — отговори лястовичето. — Утре приятелите ми ще отлетят нагоре, към втория праг. Речният кон се излежава там сред тръстиките, а на голям гранитен трон седи богът Мемнон. Цяла нощ той наблюдава звездите и щом блесне Зорницата, надава вик на радост, а след това отново замърква. По пладне жълтите лъзове слизат на брега да пият. Те имат очи, зелени като берили, а ревът им е по-силен от рева на праговете.

— Лястовиче, лястовиче, малко лястовиче — заговори принцът, — далече в другия край на града виждам един младеж в таванска стая. Той се е навел над писмена маса, отрупана с книжа, а в малка чашка до него има китка повехнали теменужки. Косата му е кестенява и пръхкава, устните му са червени като нар, а очите — големи и замечтани. Той се мъчи да довърши пиеса за директора на театъра, но му е твърде студено, за да продължи да пише. В огнището няма огън, а той е премалял от глад.

— Ще остана при тебе още една нощ — каза лястовичето, което всъщност имаше добро сърце. — И на него ли ще занеса рубин?

— Уви! Нямам вече рубини — отговори принцът. — Единственото, което ми е останало, са моите очи. Те са направени от редки сапфири, донесени от Индия преди хиляда години. Изтръгни едното от тях и му го завеси. Той ще го продаде на бижутера, ще си купи храна и дърва и ще довърши писата.

— Скъпи принце, не мога да направя това — каза лястовичето и заплака.

— Лястовиче, лястовиче, малко лястовиче — рече принцът, — направи, каквото ти заповядвам!

Тогава лястовичето изтръгна едното око на принца и отлетя към таванска стаичка на студента. Да се влезе беше лесно, понеже имаше дупка в покрива. То се стрелна през нея и се озова вътре. Младежът беше заровил ръце в главата си и не чу как запърха крилата на птичката, а когато вдигна очи, видя прекрасния сапфир, оставен върху повехналите теменужки.

— Хората започват да ме ценят! — възклика той! — Това е от някой голям почитател. Сега мога да завърша писата си! — И той съвсем се развесели.

На другия ден лястовичето отиде на пристанището. Там кацна върху мачтата на голям кораб и загледа как моряците вдигат с въжета големи сандъци от трюма. „Ay-u-u р-руп!“ — извикваха те, когато всеки сандък се изкачваше горе.

— Аз отивам в Египет! — високо възклика лястовичето, но никой не му обърна внимание и когато изгря месецът, то се върна при Щастливия принц.

— Дойдох да се сбогувам — извика то.

— Лястовиче, лястовиче, малко лястовиче — рече принцът, — няма ли да останеш при мене още една нощ?

— Вече е зима — отговори лястовичето — и скоро ще завали студеният сняг. В Египет слънцето огрява зелените палми, а крокодилите се излягат в калта и гледат мързеливо наоколо си. Моите приятели вият гнезда в храма на Баалбек, а розовите и бели гъльби ги наблюдават и си гукат един на друг. Скъпи принце, трябва да те напусна, но никога не ще те забравя и другата пролет ще ти донеса два прекрасни скъпоценни камъка вместо тези, които ти подари. Рубинът

ще бъде по-червен от червена роза, а сапфирът ще е син като безкрайното море.

— Долу на площада — заговори Щастливия принц — стои малка кибритопродавачка. Тя е изтървала кибрита в канавката и той се е развалил. Баща ѝ ще я бие, ако се върне в къщи без пари, и тя плаче. Тя няма нито обувки, нито чорапи и е гологлава. Изтръгни другото ми око и ѝ го дай, тогава баща ѝ няма да я бие.

— Аз ще остана при тебе още една нощ — каза лястовичето, — но не мога да ти изтръгна окото. Нали тогава ще бъдеш съвсем сляп.

— Лястовиче, лястовиче, малко лястовиче — рече принцът, — направи, каквото ти заповядвам!

Тогава лястовичето изтръгна другото око на принца и се стрелна с него надолу. То изви край кибритопродавачката и пусна скъпоценния камък в дланта ѝ.

— Какво хубаво стъкълце! — извика момиченцето и засмяно изтича към дома си. Тогава лястовичето се върна при принца.

— Сега си сляп — каза то, — затова ще остана при теб завинаги.

— Не, малко лястовиче — възрази бедният принц, — ти трябва да отидеш в Египет.

— Ще остана при теб завинаги — каза лястовичето и заспа в неговите крака.

Целия следващ ден то седя върху рамото на принца и му разправя приказки за това, което бе видяло в чужди страни. Разказа му за червените ибиси, които стоят в дълги редици по бреговете на Нил и хващат златни риби с човките си; за сфинкса, който е стар колкото света и живее в пустинята, и знае всичко; за търговците, които крачат бавно до камилите си с кехлибарени броеници в ръце; за царя на Лунните планини, който е черен като абнос и се кланя на голям кристал; за огромната зелена змия, която спи на една палма и двадесет жреци я хранят с медени питки; и за пигмеите, които кръстосват голямо езеро върху широки плоски листа и вечно воюват с пеперудите.

— Скъпо малко лястовиче — каза принцът, — ти ми разказваш за необикновени неща, но много по-необикновени от всичко друго са нещастията на хората. Няма по-неразгадаема тайна от страданието. Обиколи моя град, малко лястовиче, и ми разкажи каквото видиш. Лястовичето литна над града и видя богатите да се веселят в прекрасните си къщи, а просящите да седят пред портите си. Прелетя

през тъмни улички и видя бледите лица на изгладнели деца, които гледаха равнодушно тъмните улици. Под свода на един мост две момченца лежаха прегърнати и се мъчеха да се стоплят.

— Колко сме гладни! — мълвяха те.

— Не бива да лежите тука! — закрещя им пазачът и те излязоха на дъжда.

Тогава лястовичето се върна и разправи на принца какво беше видяло.

— Аз съм покрит с чисто злато — каза принцът, — трябва да го свалиш лист по лист и да го дадеш на моите бедни, живите винаги мислят, че златото може да ги направи щастливи.

И лист по лист лястовичето сваляше чистото злато, докато Щастливия принц стана съвсем сив и грозен. Лист по лист носеше то чистото злато на бедните и бузките на децата порозояха, и те се смееха и играеха на улицата.

— Сега си имаме хляб! — викаха те.

После заваля сняг, а след снега дойде студът. Улиците изглеждаха така, сякаш бяха направени от сребро — тъй светеха и блестяха; дълги ледени висулки, като кристални кинжали висяха от стрехите на къщите, всички ходеха облечени с кожи, а малките момченца носеха алени шапки и се пързалиха по леда.

На бедното лястовиче му ставаше все по-студено и по-студено, но не можеше да остави принца — то го обичаше твърде много. То кълвеше трохички пред вратата на хлебарницата, когато хлебарят не гледаше, и се мъчеше да се стопли, като пляскаше с крила.

Но най-после разбра, че ще умре. Силите му стигнаха само колкото да подхвръкне още веднъж до рамото на принца.

— Сбогом, скъпи принце! — пошепна то. — Ще ми позволиш ли да ти целуна ръка?

— Радвам се, че отиваш най-после в Египет, малко лястовиче — каза принцът, — ти се забави тука твърде дълго, но трябва да ме целунеш по устните, защото те обичам.

— Аз не отивам в Египет — отговори лястовичето. — Аз отивам в Дома на смъртта. Смъртта е сестра на съня, нали?

И то целуна Щастливия принц по устните и падна мъртво в краката му.

В този миг странно пращене прозвуча вътре в статуята, сякаш нещо се счупи. Работата бе там, че оловното сърце се беше разцепило точно наполовина. Денят наистина бе ужасно мразовит.

Рано на другата сутрин кметът прекосяваше площада, придружен от общинските съветници. На минаване край колоната той вдигна очи към статуята:

— Боже мой! Колко жалък изглежда Щастливият принц! — каза той.

— Колко жалък наистина! — възкликаха общинските съветници, които винаги се съгласяваха с кмета, и се приближиха да го разгледат.

— Рубинът е паднал от неговия меч, очите му ги няма и вече не е златен — забеляза кметът. — Всъщност той почти не се различава от просяк!

— Почти не се различава от просяк — повториха общинските съветници.

— А ето и някакво мъртво птиче в краката му! — продължи кметът. — Ще трябва да издадем наредба, че на птичките е забранено да умират тук. — И градският писар си взе бележка за предложението.

Така смъкнаха статуята на Щастливиия принц.

— Понеже не е вече красив, не е вече и полезен — каза професорът по изящни изкуства в университета.

След това стопиха статуята в една пещ, а кметът свика общинския съвет на заседание, за да реши какво да се направи с метала.

— Трябва, разбира се, да направим нова статуя — каза кметът, — и това ще бъде моя статуя.

— Моя статуя — каза всеки от съветниците и те се скараха.

Когато последния път чух за тях, те все още се караха.

— Чудно нещо — каза надзорителят на работниците в леярната. — Това счупено оловно сърце не ще да се стопи в пещта. Трябва да го изхвърлим.

И те го хвърлиха на бунището, където лежеше и мъртвото лястовиче.

— Донеси ми двете най-скъпоценни неща в града — каза Бог на един от своите ангели и ангелът му донесе оловното сърце и мъртвата

птичка.

— Правилно си избрал — рече Бог, — защото в моята райска градина това птиченце ще пее за вечни времена, а Щастливият принц ще ме възхвалява в златния ми град.

СЛАВЕЯТ И РОЗАТА

— Тя каза, че ще танцува с мен, ако ѝ донеса червени рози — възкликна младият студент, — но в цялата ми градина няма нито една червена роза!

Славеят го чу от гнездото си на дъба, погледна през листата и се зачуди.

— Нито една червена роза в цялата ми градина! — възкликна студентът и хубавите му очи се напълниха със сълзи. — Ах, от какви дребни неща зависи щастиято! Аз съм прочел всичко, написано от мъдрите мъже, и зная всичките тайни на философията и въпреки това, поради липсата на една червена роза, животът ми е разбит!

— Ето най-после един истински влюбен — каза славеят. — Нощ след нощ съм пял за него, макар и да не го познавах, нощ след нощ съм разказвал за него на звездите и сега го виждам. Косата му е тъмна като зюмбюлов цвят, а устните — червени като розата, която желае; но от мъка лицето му е станало бледо като слонова кост и скръбта е сложила своя печат на челото му.

— Принцът дава бал утре вечер — мълвеше младият студент — и моята любима ще бъде между поканените. Ако ѝ занеса червена роза, тя ще танцува с мен до зори. Ако ѝ занеса червена роза, ще я държа в прегръдките си, а тя ще склони глава на рамото ми и моята ръка ще стиска нейната. Но в градината ми няма червена роза и затова ще седя самотен и тя ще ме отмине. Тя не ще ми обърне внимание и това ще съкруши моето сърце.

— Това е безспорно истински влюбен — каза славеят. — Това, за което аз пея, той изстрадва; което е радост за мен, за него е мъка. Наистина любовта е чудно нещо. Тя е по-скъпоценна от изумрудите и струва повече от хубавите опали. Човек не може да я получи срещу гранати, нито я излагат за продан на пазара. Тя не може да се купи от търговците, нито да се отмери във везни, срещу злато.

— Музикантите ще седят на галерията — продължаваше младият студент — и ще свирят на струнните си инструменти и моята

любима ще танцува под звуките на арфа и на цигулка. Тя ще танцува тъй леко, че краката ѝ не ще докосват пода, и царедворците, облечени с пъстри дрехи, ще се тълпят около нея. Но с мен тя не ще танцува, защото не мога да ѝ дам червена роза. — Той се хвърли на тревата, зарови лицето си в ръце и зарида.

— Защо плаче? — попита зелено гущерче, вирнало опашка във въздуха, и изтича край студента.

— Защо ли наистина? — рече една пеперуда, която пърполеше подир слънчев лъч.

— Защо ли наистина? — прошепна с мек, тих глас една маргаритка на своята съседка.

— Той плаче за червена роза — обади се славеят.

— За червена роза ли? — извикаха те. — Колко смешно! — А гущерчето, което имаше доста цинични възгледи, направо се изсмя.

Но славеят разбираше странната мъка на студента — той се смълча на дъба и се замисли за тайната на любовта.

Изведнъж той разпери кафявите си крила за полет и се зарея във въздуха. Той мина като сянка през горичката и като пика се понесе над градината.

Насред моравата имаше прекрасен розов храст, славеят го видя, спусна се към него и кацна на малка вейка.

— Дай ми една червена роза — извика той, — и аз ще ти изпее най-сладката си песен!

Ала храстът поклати глава.

— Моите рози са бели — отговори той, — бели като морската пяна и по-бели от снега на планината. Но иди при моя брат, който расте отвъд стария слънчев часовник, може би той ще ти даде каквото искаш.

Тогава славеят отлетя при розовия храст, който растеше отвъд стария слънчев часовник.

— Дай ми една червена роза — извика той, — и аз ще ти изпее най-сладката си песен!

Ала храстът поклати глава.

— Моите рози са жълти — отговори той, — жълти като косата на русалка, която седи на кехлибарен трон, и по-жълти от нарциса, който цъфти на ливадата, преди да дойде косачът със своята коса. Но иди при

моя брат, който расте под прозореца на студента, и може би той ще ти даде каквото искаш.

Тогава славеят отлетя при розовия храст, който растеше под прозореца на студента.

— Дай ми една червена роза — извика той, — и аз ще ти изпее най-сладката си песен!

Ала храстът поклати глава.

— Моите рози са червени — отговори той, — червени като краката на гълъбите и по-червени от огромните ветрила на коралите, които се люшкат и люшкат в бездната на океана. Но зимата е смразила жилите ми и мразът е нахапал пъпките ми, и бурята е изпочупила клоните ми, тъй че няма да имам никакви рози тази година.

— Една червена роза е всичко, което искам! — извика славеят. — Само една червена роза! Няма ли начин, по който бих могъл да я получа?

— Има начин — отговори храстът, — но той е толкова ужасен, че не смея да ти го кажа.

— Кажи ми го — рече славеят, — мене не ме е страх.

— Ако искаш червена роза — каза храстът, — можеш да я създадеш от музика на лунна светлина и да я обагриш с кръвта на собственото си сърце. Трябва да ми пееш с гърди, опрени на мой шип. Трябва да ми пееш цяла нощ, а шипът да проникне дълбоко в сърцето ти и кръвта на твоя живот да потече в моите жили и да стане моя!

— Смъртта е голяма цена за една червена роза — извика славеят, — животът е много скъп за всички. Приятно е да седиш в зелената гора, да гледаш слънцето в неговата колесница от злато и луната в нейната колесница от бисер. Сладък е дъхът на глогината и сладки са сините камбанки, които се таят в долината, и изтравничето, което цъфти по хълмовете. Но все пак любовта е по-силна от живота, а какво представлява сърцето на една птичка, сравнено със сърцето на човека?

И той разпери кафявите си крила за полет и се заря във въздуха. Той се понесе като сянка през градината и като сянка преплува над горичката. Младият студент още лежеше на тревата, където го беше оставил, и сълзите все още не бяха изсъхнали в прекрасните му очи.

— Бъди щастлив! — провикна се славеят. — Бъди щастлив! Ти ще получиш твоята червена роза. Аз ще я създам от музика на лунна

светлина и ще я обагря с кръвта на собственото си сърце. Единственото, което искам от тебе в замяна, е да бъдеш верен в любовта, защото любовта е по-мъдра от философията, при все че философията е мъдра, и по-могъща от властта, при все че властта е могъща. Пламеноцветни са нейните крила и цвета на пламък има снагата й. Устните й са сладки като мед, а дъхът й е като дъх на тамян.

Студентът вдигна очи от тревата и се ослуша, но не можа да разбере какво му казваше славеят, защото знаеше само това, което е писано в книгите.

Но дъбът разбра и се натъжи, защото много обичаше славея, който си беше свил гнездо в клоните му.

— Изпей ми една последна песен — пошузна той. — Много ще ми е самотно, когато ме напуснеш.

Тогава славеят запя на дъба и гласът му звучеше като вода, бълболеща от сребърно гърне.

Когато той свърши песента си, студентът стана и извади бележник и оловен молив от джоба.

— Има форма — каза си той, докато се връщаше през горичката, — това не може да му се отрече; но има ли чувство? Боя се, че няма. Въщност той е като повечето хора на изкуството: целият е изтъкан от стил, но без всякаква искреност. Не би се пожертвуval за някой друг. Той мисли само за музика, а всички знайат, че изкуството е себелюбиво. И все пак трябва да се признае, че има красими нотки в гласа му. Колко жалко, че те не означават нищо, нито има от тях никаква практическа полза! — И той влезе в своята стая, легна на тесния си одър, замисли се за любовта и след малко заспа.

А когато луната изгря на небето, славеят отлетя при розовия храст и опря гърди на един шип. Цяла нощ той пя с гърди, опрени на шипа, и студената кристална луна се наведе надолу и се заслуша. Цяла нощ той пя и шипът се забиваше все по-дълбоко и по-дълбоко в гърдите му и кръвта на неговия живот изтичаше от него. Първо той пееше за раждането на любовта в сърцето на момче и момиче. И върху най-горното клонче на розовия храст разцъфтяваше великолепна роза, листче след листче, както една песен следваше друга. Бледа беше тя отначало, както мъглата, която виси над реката, бледа като стъпките на утрото и сребриста като крилата на зората. Като отражение на роза в сребърно огледало, като отражение на роза във водна повърхност —

такава беше розата, която разцъфтяваше върху най-горното клонче на храста.

Но храстът извика на славея да се притисне по-силно към шипа.

— Притисни се по-силно, малко славейче — извика храстът, — или денят ще дойде, преди розата да е готова.

Тогава славеят се притисна по-силно към шипа и все по-звукна и по-звукна взе да става неговата песен, защото той пееше за раждането на мъката от душите на мъж ,и девойка.

И нежна сянка от руменина се разля в листенцата на розата, като руменината по лицето на жениха, когато целува устните на невестата. Ала шипът все още не беше стигнал неговото сърце, затова ѝ сърцето на розата оставаше бяло, защото само кръвта на славей може да обагри сърцето на една роза.

И храстът извика на славея да се притисне по-силно към шипа.

— Притисни се по-силно, малко славейче — извика храстът, — защото денят ще дойде, преди розата да е готова.

Тогава славеят се притисна по-силно към шипа, шипът допря неговото сърце и жесток пристъп от болка го прониза от глава до крака. Все по-люта и по-люта беше болката и все по-буйна и по-буйна ставаше неговата песен, защото той пееше за любовта, която постига съвършенство чрез смъртта, за любовта, която не умира и в гроба.

И великолепната роза стана червена като изгрева на източното небе. Червен бе венецът от листенца и червено като рубин беше сърцето.

Но гласът на славея започна да гълхне, крилцата му запляскаха и пелена се спусна пред неговите очи. Все повече гълхнеше песента му и той усети нещо да го задавя в гърлото.

Тогава от него се изтръгна още един сетен изблик на музика. Бялата луна го чу, забрави зората и се спря в небето. Червената роза го чу, потрепера цялата от възторг и разтвори листенца на студения утринен въздух. Ехoto го отнесе към синкавите гънки в планините и изтръгна пастирите от техните сънища. Той премина през тръстиките на реката и те предадоха неговия отглас чак до морето.

— Виж, виж! — извика храстът. — Розата е вече готова!

Но славеят не му отговори, защото лежеше мъртъв във високата трева с шипа в сърцето.

А по пладне студентът отвори прозореца и погледна навън.

— Я, какъв чуден късмет! — възклика той. — Ето червена роза! Никога в живота си не съмвиждал друга като нея! Тя е тъй хубава, че положително трябва да има дълго латинско име. — И той се наведе ѝ я откъсна. След това си сложи шашката и изтича към дома на професора с розата в ръка.

Дъщерята на професора седеше на входа и навиваше синя коприна на чекрък, а нейното кученце лежеше в краката ѝ.

— Ти ми каза, че ще танцуваш с мен, ако ти донеса червена роза — извика студентът. — Ето най-червената роза на света. Ти ще я носиш довечера до сърцето си и когато танцувахме заедно, тя ще ти разказва колко те обичам.

Но момичето се навъсси.

— Страхувам се, че няма да отива на роклята ми — отвърна то, — пък и племенникът на шамбелана ми изпрати няколко истински скъпоценни камъни, а всеки знае, че скъпоценните камъни струват много повече от цветята.

— Честна дума, ти си много неблагодарна! — каза ядно студентът и захвърли розата на улицата, където тя падна в канавката и една каруца я смачка с колелото си.

— Неблагодарна ли? — отвърна момичето. — Знаеш ли какво ще ти кажа? Ти пък си много груб, и в края на краищата кой си ти? Само някакъв си студент! Ами че аз не вярвам да имаш дори и сребърни закопчалки на обувките си, както племенникът на шамбелана! — И то стана от стола и влезе вътре.

— Колко глупаво нещо е любовта! — рече студентът, когато си тръгна. — Тя не е и наполовина така полезна, както логиката, защото нищо не доказва, винаги разправя неща, които няма да станат, и те кара да вярваш в неща, които не са верни. Въщност тя е съвсем непрактична, а понеже в нашия век да бъдеш практичен значи всичко, аз ще се върна към философията и ще изучавам метафизика.

И той се върна в стаята си, издърпа голяма прашна книга и седна да чете.

СЕБЕЛЮБИВИЯТ ВЕЛИКАН

Всеки следобед, на връщане от училище, децата се отбиваха да поиграят в градината на великана.

Това бе голяма, хубава градина с мека зелена трева. Тук-там от тревата се издигаха цветя, прекрасни като звезди, и имаше дванадесет праскови, които напролет се покриваха с нежен розовобисерен цвят, а наесен даваха богат плод. Птичките кацаха по дърветата и пееха тъй сладко, че децата прекъсваха игрите си, за да ги послушат.

— Колко щастливи сме тук! — викаха си те едно на друго.

Един ден великанът се завърна. Беше отишъл на гости при своя приятел, огромния корнуолски людоед, и беше останал при него седем години. След като седемте години бяха изминали и бе казал всичко, което имаше да казва (защото говорът му беше ограничен), той реши да се върне в собствения си замък. Като си дойде, видя децата да играят в градината.

— Какво правите там? — извика той с много груб глас и децата се разбягаха. — Моята градина си е моя градина — продължи великанът. — Всеки може да разбере това и аз не ще позволя никому да играе в нея освен самият аз.

После я загради от всички страни с висока стена и сложи табела:
НАРУШИТЕЛИТЕ ЩЕ БЪДАТ ПРЕСЛЕДВАНИ

Той беше много себелюбив великан.

Бедните деца нямаха сега къде да играят. Опитаха се да играят на пътя, но той бе прашен, осенен с остри камъни и не им се хареса. Те обикаляха около високата стена, когато излизаха от училище, и си приказваха за прекрасната градина от другата ѝ страна.

— Колко щастливи бяхме там! — казваха си те.

После дойде пролетта и по цялата страна имаше цветенца и птиченца. Само в градината на себелюбивия великан бе още зима. Птичките не искаха да пеят в нея, понеже нямаше деца, а дърветата забравиха да цъфнат. Веднъж едно хубаво цвете подаде глава от тревата, но като видя табелата, стана му толкова мъчно за децата, че

отново се скри под земята и потъна в сън. Единствените, които бяха доволни, бяха снегът и мразът.

— Пролетта е забравила тази градина — викаха те — и ние ще си живеем тук цяла година!

Снегът покри земята с голямата си бяла наметка, а мразът посребри всички дървета. Те поканиха северния вятър да им дойде на гости и той дойде. Загърнат с кожи, той ревеше по цял ден из градината и събори шапките на комините.

— Това е чудесно кътче — рече той. — Трябва да поканим градушката да ни споходи.

Така дойде и градушката. Всеки ден по три часа трополеше тя върху покрива на замъка, докато изпочупи повечето плочи, а след това се втурваше с всички сили да обикаля градината. Тя беше облечена в сиво и дъхът ѝ бе като лед.

— Не мога да разбера защо пролетта е толкова закъсняла — казваше себелюбивият великан, седнал пред прозореца и загледан навън към своята студена бяла градина. — Надявам се, че ще настъпи промяна във времето.

Но пролетта не дойде изобщо, нито пък лятото. Есента даде златен плод във всяка градина, ала в градината на великана не даде нито един. „Той е твърде себелюбив“ — рече тя. И там все си оставаше зима и северният вятър, и градушката, и мразът, и снегът кръжаха между дърветата.

Една сутрин великанът лежеше буден в леглото, когато чу някаква хубава музика. Тя прозвуча много сладко и той реши, че сигурно наблизо минават царските музиканти. Всъщност това беше само една малка сипка, която пееше пред неговия прозорец, но той толкова отдавна не беше чувал птичка да пее в градината, че му се стори да е най-хубавата музика на света. Тогава градушката престана да танцува над неговата глава, а северният вятър спря да реве и чудно ухание го лъхна през широко отворения прозорец.

— Пролетта, изглежда, е дошла най-после — рече великанът, скочи от леглото и погледна навън.

Какво видя той?

Той видя най-изумителна гледка. През малка дупка в стената децата се бяха промъкнали в градината и насядали по клоните на дърветата. На всяко дърво, което можеше да види, имаше по едно

малко дете. А дърветата се бяха така зарадвали, задето децата са пак при тях, че се бяха покрили с цвят и нежно размахваха клони над главите на малките. Птичките прехвърчаха насам-натам и чуруликаха от възторг, а цветята надзвъртаха през зелената трева и се смееха. Картината беше възхитителна; само в единия ъгъл бе още зима. Това беше най-далечният ъгъл на градината и там стоеше едно момченце. То беше тъй малко, че не можеше да стигне клоните на дървото и обикаляше около него с горчив плач. Бедното дърво бе още цялото покрито със скреж и сняг и северният вятър духаше и ревеше над него.

— Покатери се, момченце — казваше дървото и навеждаше клоните си, колкото можеше по-надолу, но момченцето бе твърде мъничко.

И докато гледаше навън, сърцето на великана се стопи.

— Колко съм бил себелюбив! — каза той. — Сега зная защо пролетта не е искала да дойде тук. Аз ще сложа това бедно момченце навръх дървото, а след това ще съборя стената и моята градина ще бъде детско игрище за вечни времена. — Той наистина съжаливаше за предишната си постъпка.

Тогава великанът слезе полекичка долу, отвори съвсем тихо входната врата и влезе в градината. Но когато го видяха, децата така се уплашиха, че избягаха и в градината отново настъпи зима. Само мъничкото момченце не избяга, понеже очите му бяха така пълни със сълзи, че не можа да види приближаващия се великан. А великанът тихичко пристъпи зад него, взе го нежно в ръка и го сложи на дървото. И дървото веднага се покри с цвят, птичките долетяха и запяха на него, а момченцето протегна двете си ръце, обви ги около врата на великана и го целуна. А другите деца, когато видяха, че великанът не е вече лош, се върнаха тичешком и заедно с тях се върна пролетта.

— Сега това е ваша градина, дечица — каза великанът, взе огромна брадва и събори стената.

И по пладне, на път за пазара, хората видяха великана да играе с децата в най-хубавата градина, която бяха някога виждали.

Те играха целия ден, а вечерта дойдоха да пожелаят на великана лека нощ.

— Но къде е вашето другарче? — попита той — Момченцето, което сложих на дървото. — Великанът го беше обикнал най-много, понеже то го беше целунало.

— Не знаем — отговориха децата. — Отишло си е!

— Трябва да му кажете утре непременно да дойде — каза великанът. — Ала децата отвърнаха, че не го знаели къде живее и никога не го били виждали преди, и великанът много се натъжи.

Всеки следобед, когато училището ги пуснеше, децата идваха и играеха с великана. Ала момченцето, което беше обикнал, не се мярна никога вече. Великанът бе много добър с всички деца, но въпреки това копнееше да види първото си приятелче и често говореше за него.

— Как бих искал да го видя! — казваше той. Минаха години и великанът много остана и изнемощя. Не можеше вече да тича и да играе, затова седеше в огромно кресло, гледаше децата и техните игри и се възхищаваше на градината си.

— Аз имам много хубави цветя — казваше той, — но децата са най-хубави между всички цветя.

Една зимна утрин великанът се обличаше и погледна през прозореца. Той не мразеше зимата сега, понеже знаеше, че тя не е нищо друго освен спяща пролет и че цветята си почиват.

Изведнъж той затърка очи в изненада и продължи да се взира и да се взира. Това наистина бе удивителна гледка. В най-далечния ъгъл на градината стоеше дърво, цяло покрито с хубав бял цвят. Клоните му бяха златни и сребърни плодове висяха от тях, а под него стоеше момченцето, което беше обикнал.

Зарадван, великанът изтича долу и изскочи вън в градината. Но когато дойде съвсем наблизо, лицето му се зачерви от гняв и той каза:

— Кой е посмял да те нарани? — Защото върху дланите на момченцето имаше следи от два гвоздея и следи от други два гвоздея имаше на крачетата.

— Кой е посмял да те нарани? — извика великанът. — Кажи ми, та да взема меча си и да го убия!

— Недей! — отговори детето. — Това са раните на любовта.

— Кой си ти? — попита великанът. Странно благоговение го обзе и той коленичи пред малкото дете.

А детето се засмя на великана и му каза:

— Ти ми позволи веднъж да играя в твоята градина; днес ще дойдеш с мен в моята градина, която е раят.

И когато дотичаха същия следобед, децата намериха великана да лежи мъртъв под дървото, целият покрит с бял цвят.

ПРЕДАНИЯТ ПРИЯТЕЛ

Една сутрин старият воден плъх подаде глава от дупката си. Той имаше лъскави като мъниста очи и щръкнали сиви бакенбарди, а опашката му приличаше на дълго парче черна гума. Малките патенца плуваха из яза и приличаха на куп жълти канарчета, а майка им, която беше чисто бяла и имаше истински червени крака, се мъчеше да ги научи как да стоят на главите си във водата.

— Никога няма да попаднете в отраното общество, ако не умеете да стоите на главата си — непрекъснато им повтаряше тя и току им показваше как да го направят. Но патенцата не ѝ обръщаха никакво внимание. Те бяха тъй млади, че не знаеха какво предимство е да бъдеш в обществото изобщо.

— Какви непослушни деца! — извика старият воден плъх. — Заслужават направо да ги удавиш!

— Нищо подобно — отговори патицата. — Всеки трябва да сложи начало, а родителите са длъжни да имат безкрайно търпение.

— Ax, аз не разбирам нищо от родителски чувства — каза водният плъх. — Не съм семеен. Въсъщност никога не съм бил женен, нито имам намерение да се оженя. Любовта е хубаво нещо сама по себе си, но приятелството стои много по-високо. Наистина не зная нищо на света, което да е по-благородно и по-рядко от преданото приятелство.

— А какви са, моля ви се, вашите схващания за задълженията на един предан приятел? — попита зелена сипка, кацнала съвсем близо на една върба, която беше дочула разговора.

— Да, тъкмо това искам да знам — рече патицата, заплува към другия край на яза и застана на главата си, за да даде добър пример на малките.

— Какъв глупав въпрос! — възклика водният плъх. — Разбира се, бих очаквал мойт предан приятел да ми бъде предан на мен!

— А какво бихте направили в замяна? — запита птичката, като се люлееше на сребристо клонче и пляскаше с мъничките си крилца.

— Не ви разбирам — отговори водният плъх.

— Нека ви разкажа една приказка на тази тема — каза сипката.

— Тази приказка за мене ли е? — попита водният плъх. — Ако е така, ще я изслушам, защото извънредно много обичам художествената литература.

— Тя е приложима за вас — отговори сипката, литна долу, кацна на брега и разказа приказката за предания приятел ...

— Имало едно време един честен човечец на име Ханс — започна сипката.

— Беше ли много прочут? — запита водният плъх.

— Не — отговори сипката, — мисля, че не е бил изобщо прочут освен с доброто си сърце и смешното си кръгло добродушно лице. Той живееше съвсем сам в малка къщурка и всеки ден работеше в градината си. В целия край нямаше градина по-хубава от неговата. Там растеше крем, шибай и овчарска торбичка, и кокичета. Имаше алени рози и жълти рози, морави минзухари и златни, виолетови теменуги и бели канделки, майоран и босилек, иглики и перуника, жълти нарциси и карамфил разтваряха пъпки и цъфтяха там, когато им дойдеше редът в хода на месеците, и едни цветя заместваха други, тъй че винаги имаше хубави неща за гледане и приятни ухания за мирисане.

Малкият Ханс имаше множество приятели, но най-предан от всички беше големият Хю Мелничаря. Наистина богатият мелничар беше тъй предан на малкия Ханс, че никога не минаваше край градината, без да се наведе през оградата и да си набере голяма китка цветя или шепа сладки билки, или пък да си напълни джобовете със сливи и вишни, ако беше времето на плодовете.

— На истинските приятели всичко трябва да им е общо — казващ мелничарят, а малкият Ханс кимаше, усмихваше се и се чувствуваше много горд, че има приятел с такива благородни схващания.

Понякога наистина на съседите се виждаше чудно, че богатият мелничар никога не даваше на малкия Ханс нищо в замяна, при все че имаше стотина чуvalа брашно, сложени настрана в мелницата, шест дойни крави и голямо стадо рунести овце; но Ханс никога не си бълскаше главата с това и най-голямо удоволствие му правеше да слуша всичките прекрасни неща, които мелничарят разправяше за всеотдайността на вярното приятелство.

Така малкият Ханс продължаваше да работи в градината си. През пролетта, лятото и есента беше много щастлив, но когато настъпваше зимата и нямаше плодове или цветя, които да занесе на пазара, той страдаше доста от студ и глад и трябваше често да си ляга, без да е ял друго, освен няколко сушени круши или костеливи орехи. Зиме му беше и много самотно, защото тогава мелничарят никога не го спохождаше.

— Няма смисъл да ходя при малкия Ханс, докато има сняг — казваше мелничарят на жена си. — когато хората са в трудно положение, трябва да ги оставяме на мира и да не ги тревожим с посещения. Такова поне е моето схващане за приятелството, а съм сигурен, че съм прав. Затова ще почакам, докато дойде пролетта, тогава ще му отида на гости, той ще може да ми напълни голяма кошница с иглики, а това много ще го зарадва.

— Ти си извънредно внимателен към другите — отговори жена му, която седеше в удобното си кресло до огнището, напалено с борови дърва, — много внимателен наистина. Голямо удоволствие е да те чуе човек, като говориш за приятелството. Сигурна съм, че дори и епископът не би могъл да каже такива прекрасни неща, макар че живее в триетажна къща и носи златен пръстен на малкия си пръст.

— Ами не бихме ли могли да поканим малкия Ханс при нас? — каза най-малкият син на мелничаря. — Щом бедният Ханс е в трудно положение, аз ще му дам половината от моята каша и ще му покажа белите си зайчета.

— Какво глупаво момче си ти! — възкликна мелничарят. — Просто не зная какъв смисъл има да те пращам на училище! Ти като че ли нищичко не научаваш! Ами че ако дойде тук и види топлия ви огън и хубавата вечеря, и голямата ни бъчва с вино, малкият Ханс може да ни завиди, а завистта е най-ужасното чувство и може да развали всеки характер. А аз не ще позволя да се развали характерът на Ханс. Аз съм най-добрият му приятел, винаги ще бдя над него и ще гледам да не бъде въвеждан в изкушения. Освен това, ако дойде тук, Ханс може да поиска да му дам брашно на вяра, а това не мога да направя. Брашното е едно нещо, а приятелството — друго, и двете не бива да се смесват. Ами че самите думи се пишат различно и означават съвсем различни неща! Всеки може да разбере това.

— Колко хубаво говориш! — рече жената на мелничаря и си наля голяма чаша грязно пиво. — Знаеш, мен направо ми се додряма. Сякаш съм на черква.

— Мнозина постъпват добре — отговори мелничарят, — но малцина говорят добре, което показва, че говоренето е по-трудното от двете, а и по-изисканото. — И той строго изгледа през масата сина си, който така се засрами, че клюмна глава и зарони сълзи в своя чай. Но той беше толкова млад, че трябва да му го простим.

— Това краят на приказката ли е? — попита водният плъх.

— Разбира се, не — отговори сипката, — това е началото.

— В такъв случай вие сте много изостанали от времето си — каза водният плъх. — В днешните времена всеки добър разказвач започва с края, после преминава към началото и свършва със средата. Това е новият метод. Оня ден чух всичко това най-подробно от един критик, който се разхождаше около яза с някакъв младеж. Той говори по въпроса надълго и нашироко и аз съм сигурен, че е бил прав, защото имаше сини очила и плешива глава, а колчем младежът направеше някаква забележка, критикът винаги му отговаряше: „Пфу!“ Но моля ви се, продължете приказката. Мелничарят ми е безкрайно симпатичен. Сам аз разбирам от всякакви красиви чувства, тъй че между нас има много общо.

— Добре — заговори сипката, като подскачаше ту на едното си краче, ту на другото. — Щом свърши зимата и игликите започнаха да отварят бледожълтите си звездици, мелничарят каза на жена си, че ще слезе долу да споходи малкия Ханс.

— Ех, че добро сърце имаш! — възклика тя. — Винаги мислиш за другите. Пък да не забравиш да вземеш голямата кошница за цветята.

И тъй, мелничарят върза крилата на вятърната си мелница със здрава желязна верига и се запъти по надолнището, преметнал голямата кошница през ръка.

— Добро утро, малки Ханс — каза мелничарят.

— Добро утро — каза Ханс, облегна се на лопатата си и се засмя до уши.

— Как прекара зимата? — попита мелничарят.

— Ей! — възклика Ханс. — Ами че то е много мило от твоя страна да питаш, извънредно мило! Страх ме е, че я прекарах доста

тежко, но ето пролетта дойде и аз съм твърде щастлив, пък и цветята ми вървят добре.

— Ние често си говорехме за тебе през зимата, Ханс — продължи мелничарят, — и се чудехме как ли поминуваш.

— Това е било много любезно от ваша страна — каза Ханс, — а пък мен ме беше страх, че сте ме забравили.

— Ханс, ти ме изненадваш! — рече мелничарят. — Приятелите никога не забравят. Точно това е чудното нещо в приятелството, но аз се боя, че ти не разбираш поезията на живота. Между другото, колко хубави са ти игликите!

— Наистина са много хубави — отговори Ханс — и е голям късмет за мене, че имам толкова много. Ще ги занеса на пазара, ще ги продам на дъщерята на кмета и с парите ще си откупя градинската количка.

— Ще си откупиш количката? Да не искаш да кажеш, че си я продал? Как можа да направиш такова глупаво нещо?

— Ами работата е там — отговори Ханс, — че ми се наложи. Виждаш ли, зимата беше много тежка за мене и направо казано, нямах пари за хляб. Тогава първо продадох сребърните копчета от празничната си дреха, след това продадох сребърната си верижка, сетне продадох голямата си лула и най-после продадох количката. Но сега пак ще си откупя всичко.

— Ханс — каза мелничарят, — аз ще ти дам моята количка. Тя не е в много добро състояние: вярно е, че едната страна липсва и нещо не е наред със спиците на колелото, но въпреки това ще ти я дам. Зная, че е много щедро от моя страна, и много хора ще ме сметнат за извънредно глупав, дето се разделям с нея, но аз не съм като другите. Аз мисля, че щедростта е същината на приятелството, а освен това си имам нова количка за себе си. Да, можеш да не се тревожиш, ще ти дам моята количка.

— Гледай, това е наистина щедро от твоя страна — каза малкият Ханс и смешното му кръгло лице засия от радост. — Аз лесно ще я поправя, понеже имам тук една дъска.

— Дъска ли? — възклика мелничарят. — Ами че тъкмо това ми трябва за покрива на хамbara. В него има много голяма дупка и всичкото ми жито ще овлажнене, ако не я запуша. Какъв късмет, че спомена за нея! Чудно как едно добро дело винаги поражда друго. Аз

ти дадох моята количка, а сега ти ще ми дадеш твойта дъска. Разбира се, количката струва много повече от дъската, но истинските приятели никога не обръщат внимание на такива неща. Моля ти се, донеси я веднага и аз ще се заловя да поправя хамбара още днес.

— На драго сърце! — извика малкият Ханс, изтича в бараката и измъкна дъската.

— То не било много голяма дъска — рече мелничарят, като я погледна — и ме е страх, че след като поправя покрива на хамбара, няма да остане нищо, с което да поправиш количката, но, разбира се, за това не съм виновен аз. А сега, понеже ти дадох моята количка, сигурен съм, че ще искаш да ми дадеш в замяна малко цветя. Ето ти кошницата и гледай добре да я напълниш.

— Да я напълня ли? — повтори Ханс доста тъжно, понеже кошницата наистина беше много голяма и той разбра, че ако я напълни, няма да му останат цветя за пазара, а много му се искаше да откупи сребърните си копчета.

— Я гледай! — отговори мелничарят. — Понеже ти дадох моята количка, смятам, че не е чак толкова много да ти поискам малко цветя. Може и да не съм прав, но според мен в приятелството, във вярното приятелство, не бива да има никакъв egoизъм.

— Скъпи приятелю, мой най-верен приятелю — възклика малкият Ханс, — с радост ще ти дам всичките цветя в градината ми! И дума да не става, че предпочитам да не загубя доброто ти мнение, отколкото сребърните си копчета! — И той изтича, обра всичките си хубави иглики и напълни кошницата на мелничаря.

— Довиждане, малки Ханс — каза мелничарят и се запъти нагоре по хълма с дъската на рамо и голямата кошница в ръка.

— Довиждане — отговори малкият Ханс и весело продължи да копае, доволен, че ще получи количка.

На другия ден той заковаваше бръшляна над верандичката, когато чу гласа на мелничаря да го вика от пътя. Ханс скочи от стълбата, изтича в градината и погледна през оградата.

Там видя мелничаря с голям чувал брашно на гърба.

— Драги малки Ханс — каза мелничарят, — ще бъдеш ли така добър да занесеш този чувал брашно вместо мен на пазара?

— О, много съжалявам — отговори Ханс, — но аз съм наистина много зает днес. Трябва да закова целия бръшлян, да полея цветята и

да окося тревата.

— Хайде де! — рече мелничарят. — Според мен, като вземем под внимание, че ще ти дам моята количка, много нелюбезно е от твоя страна да ми откажеш.

— О, не говори така! — възкликна малкият Ханс. — За нищо на света не бих искал да бъда нелюбезен! — И той изтича вътре да си вземе шапката и закрета с големия чувал на гърба си.

Денят беше много горещ, а пътят ужасно прашен и още преди да измине шестата миля, Ханс толкова се умори, че трябваше да седне да си почине. Обаче той смело продължи напред и най-после стигна на пазара. След като поизчака известно време, Ханс продаде чуvalа брашно на много добра цена и веднага се върна у дома, защото го беше страх, че ако закъсне, може да срещне разбойници по пътя.

„Това беше труден ден — каза си малкият Ханс, когато си лягаше, — но се радвам, че не отказах на мелничаря, защото е най-добрият ми приятел, а освен това ще ми даде своята количка.“

Рано на другата сутрин мелничарят слезе долу да си приbere парите за чуvalа брашно, но малкият Ханс беше тъй уморен, че още не бе станал.

— Честна дума, ти си много мързелив — каза мелничарят. — Знаеш, като вземем под внимание, че ще ти дам моята количка, мисля, че би могло да работиш малко повечко. Безделието е голям грях и аз никак не обичам някой от моите приятели да бъде мързелив или отпуснат. Не бива да ми се сърдиш, че ти говоря тъй прямо. Разбира се, и на ум не би ми дошло да го направя, ако не бях твой приятел. Но каква е ползата от приятелството, ако човек не може да каже точно това, което мисли? Всеки би могъл да разправя очарователни неща, да се мъчи да доставя удоволствие и да ласкае, но истинският приятел винаги казва неприятни неща и не се страхува, че ще огорчи. Всъщност, ако е наистина верен приятел, дори предпочита да го прави, защото знае, че с това върши добро.

— Много съжалявам — каза малкият Ханс, като разтърка очи и съмкна нощната си шапка, — но бях така уморен, че си рекох да полежа малко в леглото и да послушам как пеят птичките. Знаеш ли, аз винаги работя по-добре, след като чуя как пеят птичките.

— Тъй ли? Много се радвам — каза мелничарят и потупа малкия Ханс по гърба, — защото искам, щом се облечеш, да се качиш горе на

мелницата и да ми поправиш покрива на хамбара.

На бедния малък Ханс му се искаше да отиде да работи в градината, защото не беше поливал цветята два дни, но не му се щеше да откаже на мелничаря, понеже му беше толкова добър приятел.

— Смяташ ли, че ще бъде нелюбезно от моя страна, ако ти призная, че съм зает? — плахо и свенливо попита той.

— Гледай го ти него! — отговори мелничарят. — Не смятам, че искам от тебе много, като вземем под внимание, че ще ти дам моята количка. Но, разбира се, ако ми откажеш, ще отида и ще си го поправя сам.

— О, в никой случай! — извика малкият Ханс, скочи от леглото, облече се и отиде горе при хамбара.

Той работи там цял ден, до залез, а по залез мелничарят се отби да види как върви поправката.

— Закърпи ли вече дупката в покрива, малки Ханс? — извика мелничарят с весел глас.

— Закърпих я цялата — отговори малкият Ханс, като слизаше по стълбата.

— Ax! — каза мелничарят. — Няма по-приятна работа от тая, която човек върши за другите.

— Голямо удоволствие е наистина да те чуе човек как говориш — отвърна малкият Ханс, когато седна и си избърса челото, — много голямо удоволствие. Но ме е страх, че на мене никога няма да ми идват такива прекрасни мисли, както на теб.

— О, ще ти идват — възрази мелничарят, — но трябва да се стараеш повече. Засега си разбрали само практиката на приятелството; някой ден ще стигнеш и до теорията.

— Наистина ли вярваш, че ще стигна до нея? — попита малкият Ханс.

— Не се и съмнявам в това — отговори мелничарят. — Но сега, щом вече си поправил покрива, по-добре ще е да се върнеш у дома и да си починеш, защото искам утре да откараш овцете ми в планината.

Бедният малък Ханс не посмя да отговори нещо на тези думи и така рано на другата сутрин мелничарят докара овцете си пред неговата къщурка и Ханс пое с тях към планината. Да отиде дотам и обратно, му отне целия ден, а когато се върна, беше така уморен, че заспа в креслото си, и се събуди чак посред бял ден.

„Колко хубаво ще прекарам в градината си!“ — рече си той и веднага се залови за работа.

Но някак все не смогваше да се погрижи за цветята си, защото приятелят му, мелничарят, непрекъснато идваше и го изпращаше някъде надалече да му свърши някоя работа или го викаше да му помогне на мелницата. От време на време малкият Ханс много се тревожеше да не би цветята да помислят, че ги е забравил, но се утешаваше с разсъждението, че мелничарят е най-добрият му приятел. „Освен това — казваше си Ханс — той ще ми подари своята количка, а това е направо проява на щедрост.“

И така малкият Ханс продължаваше да работи за мелничаря, а мелничарят казваше какви ли не красиви неща за приятелството, които Ханс си записваше в бележника и често препрочиташе вечерно време, защото беше много ученолюбив.

Случи се една вечер малкият Ханс да седи до огнището си, когато на вратата силно се почука. Беше много бурна вечер и вятърът духаше и ревеше около къщата тъй яростно, че отначало Ханс помисли чукането за шум от бурята. Но ето че се почука за втори път, а после за трети път, по-силно, отколкото дотогава.

Трябва да е някой нещастен пътник — рече си Ханс и изтича при вратата.

Пред него стоеше мелничарят с фенер в едната ръка и голяма тояга в другата.

— Драги малък Ханс — възкликна мелничарят, — сполетяла ме е голяма беда! Малкото ми момче падна от стълбата и се нарани и аз тръгнах да викам доктора. Но той живее тъй далече и времето тая вечер е тъй лошо, та ми дойде на ум, че ще е по-добре да отидеш ти вместо мене. Нали знаеш, че аз ще ти дам моята количка и затова е напълно справедливо и ти да направиш нещо за мене в замяна.

— Разбира се! — извика малкият Ханс. — Смятам за голяма чест, че идваш при мене и веднага тръгвам. Но трябва да ми услужиш с твоя фенер, понеже нощта е толкова тъмна, че ме е страх да не падна в канавката.

— Много съжалявам — отговори мелничарят, — но това е новият ми фенер и за мен ще е голяма загуба, ако нещо му се случи.

— Е, нищо, ще мина и без него! — възкликна малкият Ханс, свали от закачалката големия си кожух и топлата си червена шапка,

върза си шалче около врата и тръгна.

Колко ужасна бе тая нощ! Беше тъй тъмно, че малкият Ханс почти нищо не виждаше, а вятрът бе тъй силен, че той едва се задържаше на крака. Обаче Ханс бе много смел и след като ходи три часа, стигна при къщата на доктора и почука на вратата.

— Кой е там? — извика докторът, като подаде глава от прозореца на спалнята си.

— Малкият Ханс, господин докторе.

— Какво искаш, малки Ханс?

— Синът на мелничаря паднал от една стълба и се наранил, та мелничарят иска да дойдете веднага.

— Добре! — каза докторът и заповяда да му оседлят коня, да донесат големите му ботуши и фенера, слезе долу и препусна към дома на мелничаря, а малкият Ханс тежко пое подире му.

Но бурята беснееше все повече и повече, дъждът се лееше като из ръкав и малкият Ханс не виждаше къде стъпва, нито можеше да върви наравно с коня. Най-после той обърка пътя и се залута в тресавището, което беше много опасно място, понеже беше пълно с дълбоки дупки, и там малкият Ханс се удави. На другия ден няколко козари намериха тялото му да плува в голям вир и го донесоха в къщичката му.

Всички се стекоха на погребението на малкия Ханс, понеже всеки го обичаше, а мелничарят беше първият между нажалените.

— Понеже бях най-добрият му приятел — каза той, — напълно справедливо е да заема най-доброто място.

Затова той вървя начело на шествието, облечен с дълго черно наметало, и току си бършеше очите с голяма носна кърпа.

— Смъртта на малкия Ханс е много голяма загуба за всекиго — каза ковачът, когато погребението свърши и всички бяха насядали удобно в кръчмата, пиеха греяно вино и ядяха сладкиши.

— Поне за мене е голяма загуба — обади се мелничарят. — Аз му бях, кажи-речи, дал моята количка, а сега просто не знам какво да я правя. Много ми пречи в къщи и е в толкова лошо състояние, че не бих могъл нищо да взема за нея, ако речех да я продам. Сега вече ще гледам никога нищо да не подарявам. Човек винаги страда заради щедростта си ...

— Е? — каза водният плъх след продължително мълчание.

— Това е краят — каза сипката.

— Но какво е станало с мелничаря? — попита водният плъх.

— А, съвсем не зная — отговори сипката — и положително не се интересувам.

— Напълно ясно е в такъв случай, че вие по природа не познавате съчувствието — каза водният плъх.

— А пък аз се страхувам, че вие не виждате поуката в тая приказка — забеляза сипката.

— Не виждам какво? — изкрещя водният плъх.

— Поуката.

— Да не искате да кажете, че в тая приказка има поука?

— Разбира се — рече сипката.

— Виж ти! — каза водният плъх с много ядосан вид. — Мисля, че е трябало да ми го кажете, преди да започнете. Ако ми го бяхте казали, положително нямаше да ви слушам; всъщност щях да кажа „Пфу“, както критикът. Но мога да го кажа и сега! — И той извика колкото му глас държи „Пфу“, махна с опашка и се прибра в дупката си.

— А как ви се вижда водният плъх? — попита патицата, която доплува след няколко минути. — Той има много хубави качества, но аз от моя страна изпитвам майчински чувства и никога, не мога да погледна закоравял стар ерген, без да ми избият сълзи в очите.

— Страхувам се, че го докачих — каза сипката. — Работата е там, че му разказах приказка с поука.

— О, това е винаги много опасно — каза патицата.

И аз съм напълно съгласен с нея.

ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНАТА РАКЕТА

Царският син щеше да се жени и затова имаше всенародни празненства. Цяла година беше чакал годеницата си и най-после тя пристигна. Тя беше руска княгиня и беше дошла чак от Финландия с шейна, теглена от шест северни елена. Шейната имаше формата на голям златен лебед, а между крилата на лебеда лежеше самата малка княгиня. Дългата хермелинова наметка й стигаше до петите, на главата си носеше малка шапчица от сребърна тъкан, а лицето й бе бледо като Снежния дворец, в който беше живяла цял живот. Тя беше тъй бледа, че когато минаваше през улиците, всички хора се чудеха. „Тя прилича на бяла роза!“ — викаха те и хвърляха цветя от балконите.

Принцът беше излязъл пред портите на замъка, за да я посрещне. Той имаше замечтани теменужени очи, а косата му бе чисто злато. Когато я видя, той се отпусна на едно коляно и й целуна ръка.

— Портретът ви бе прекрасен — пошепна той, — но вие сте по-прекрасна от своя портрет.

И малката княгиня се изчерви.

— Тя приличаше преди на бяла роза — каза един млад паж на съседа си, — а сега прилича на червена роза.

И целият двор бе възхитен.

Три дни след това, където и да отидеха, всички повтаряха: „Бяла роза — червена роза, червена роза — бяла роза“, а царят издале заповед да се удвои заплатата на пажа. Понеже изобщо не получаваше заплата, той нямаше никаква полза от цялата тази работа, но то бе сметнато за голяма чест и бе съответно обнародвано в дворцовия вестник.

След три дни отпразнуваха сватбата. Това бе великолепна церемония, женихът и невестата вървяха ръка за ръка под балдахин от пурпурно кадифе, бродирano със ситен бисер. После имаше държавно пиршество, което трая пет часа,. Принцът и принцесата седяха в дъното на голямата зала и пиеха с чаша от прозрачен кристал. Само

верните в любовта можеха да пият от тази чаша, защото докосваха ли я лъжливи устни, кристалът ставаше сив, мътен и замъглен.

— Ясно е, че те се обичат — каза малкият паж, — ясно като кристал!

И царят удвои заплатата му още веднъж.

— Каква чест! — възкликаха всички царедворци.

След пиршеството щеше да има бал. Женихът и невестата щяха да танцуват заедно танца на розата, а царят беше обещал да свири на флейта. Той свиреше много лошо, но никой никога небе посмял да му го каже, защото беше цар. Въсъщност той знаеше само две мелодии и никога не беше съвсем сигурен коя от тях свири, но това нямаше никакво значение, защото, каквото и да направеше, всички викаха: „Очарователно! Очарователно!“

Последният номер от програмата бяха великолепните фойерверки, които трябваше да започнат точно в полунощ. Малката княгиня никога в живота си не беше виждала фойерверки и затова царят беше издал заповед през сватбения ден придворният пиротехник да бъде на поста си.

— На какво приличат фойерверките? — беше попитала тя принца една сутрин, когато се бе разхождала на терасата.

— Приличат на Северното сияние — каза царят, който винаги отговаряше на въпросите, отправени към други хора, — само че са много по-естествени. Лично аз ги предпочитам пред звездите, защото човек винаги знае кога ще се появят, а са омайни като моята свирня на флейта. Трябва непременно да ги видите.

Затова в дъното на царската градина издигнаха голяма платформа и щом придворният пиротехник подреди всяко нещо на мястото му, фойерверките започнаха да си приказват.

— Светът е наистина много красив! — възклика малка жабешка бомбичка. — Погледнете само тия жълти лалета! Знаете, дори да бяха истински фишеци, пак нямаше да бъдат по-хубави. Много се радвам, че попътувах. Пътуването чудесно развива ума и помага да се отървеш от предразсъдъците си.

— Царската градина не е светът, глупава бомбичко! — каза голяма римска свещ — Светът е огромен, за да го разгледаш, ще ти трябват цели три дни.

— Всяко място, което обичаш, представлява за теб света — възклика меланхолично огнено колело, което било влюбено на младини в един сандък от борови дъски и се гордееше с разбитото си сърце, — но любовта вече не е на мода, убиха я поетите. Те писаха за нея толкова много, че никой вече не им вярва и това не ме учудва. Истинската любов страда и мълчи. Самото аз си спомням веднъж... Но сега това няма значение. Романтиканата си е изживяла времето.

— Глупости! — възрази римската свещ. — Романтиканата не умира. Тя е като луната и живееечно. Женихът и невестата например се обичат много нежно. Чух всичко за тях тая сутрин от една кафява картонена гилза, с която случайно бяхме в същото чекмедже и която знаеше последните дворцови новини.

Но огненото колело поклати глава.

— Романтиканата е умряла! Романтиканата е умряла! — зашепна то. То беше от тия личности, които смятат, че ако повтаряш нещо безброй пъти, накрая то става истина.

Изведнъж се чу остра суха кашлица и всички се обърнаха.

Кашляше висока ракета с надменен вид, която беше вързана за края на дълъг прът. Преди да направи някоя забележка, тя винаги се закашляше, за да привлече внимание.

— Кхъ! Кхъ! — обади се тя и всички се ослушаха освен нещастното огнено колело, което все още клатеше глава и си мърмореше: „Романтиканата е умряла!“

— Призовавам ви към ред! Призовавам ви към ред! — провикна се един фишек. Той се занимаваше с политика и винаги беше играл видна роля в местните избори, тъй че умееше да употребява правилни парламентарни изрази.

— Съвсем умряла! — пошепна огненото колело и заспа.

Щом настъпи пълна тишина, ракетата се изкашля за трети път и заговори. Тя говореше много бавно и отчетливо, сякаш диктуваше мемоари и винаги гледаше през рамото на този, комуто говореше. Тя наистина имаше най-изискани обносци.

— Какво щастие е за царския син — забеляза тя, — че ще се ожени тъкмо в деня, когато аз ще бъда изстреляна! Наистина да бяха го нагласили предварително, пак не би могло да се нареди по-сполучливо за него; но принцовете винаги имат късмет.

— Гледай ти! — възклика малката жабешка бомбичка. — Аз смятах, че положението е точно обратно и че нас ще ни изстрелят в чест на принца.

— При тебе може да е така — отвърна ракетата, — всъщност не се и съмнявам, че е така, но при мене е другояче. Аз съм много забележителна и съм дете на забележителни родители. На времето си майка ми беше най-известното огнено колело и се прочу с грандиозното си танцуващо. Когато даде своето голямо представление, тя се завъртя деветнадесет пъти, преди да изгасне, и при всяко завъртане изхвърли във въздуха по седем розови звезди. Беше три и половина стъпки в диаметър, направена от най-добър барут. Баща ми беше ракета като мене, но от френско потекло. Той изхвърча толкова високо, че хората се уплашиха да не би да не се върне вече долу. Но той се върна, защото имаше добро сърце, и се изсипа като пороен златен дъжд. Вестниците се отзоваха много ласкателно за неговия номер. Дори „Дворцов вестник“ го нарече „триумф на пилотехническото изкуство“.

— Искаш да кажеш пиротехническото — обади се бенгалският огън. — Зная, че се казва пиротехническо, понеже го видях написано върху собствената ми кутия.

— Аз казах пилотехническото — отговори ракетата с безмилостен глас и бенгалският огън се почувствува толкова съкрушен, че започна веднага да нагрубява малките фишеци, за да покаже, че все пак не е съвсем незначителна личност.

— Та аз казвах — продължи ракетата, — аз казвах... Какво казвах?

— Ти говореше за себе си — отвърна римската свещ.

— Разбира се, знаех, че съм разглеждала нещо интересно, когато толкова грубо ме прекъснаха. Аз мразя грубостта и всякакви лоши обноски, понеже съм извънредно чувствителна личност. Никой в целия свят не е чувствителен като мене, аз съм съвсем сигурна в това.

— Какво е „чувствителна личност“? — обърна се жабешката бомбичка към римската свещ.

— Това е личност, която вечно настъпва другите по краката, понеже самата тя има мазоли — отговори с нисък шепот римската свещ и жабешката бомбичка за малко щеше да избухне от смех.

— На какво се смееш, моля? — поиска да знае ракетата. — Аз не се смея.

— Смея се, защото съм щастлива — отвърна жабешката бомбичка.

— Това е много egoистична причина — каза ядно ракетата. — Какво право имаш да си щастлива? Би трябвало да мислиш за другите, всъщност би трябвало да мислиш за мен. Аз винаги мисля за себе си и очаквам всички други да правят същото. Това се назава съчувствие. То е прекрасна добродетел и аз я притежавам в най-висша степен. Да предположим например, че нещо се случи с мен тая вечер, какво нещастие ще бъде това за всички! Принцът и принцесата никога вече не ще бъдат щастливи, целият им семеен живот ще се провали, а колкото за царя, сигурна съм, че той не би преживял такова нещо. Наистина, като се замисля колко важно е моето положение, трогвам се почти до сълзи.

— Ако искаш да доставиш удоволствие на другите — провикна се римската свещ — по-добре се пази да не овлажнееш!

— Разбира се! — възкликаベンгалският огън, чието настроение сега се подобри. — Това ще го разбере и най-простият.

— Най-простият, как ли не! — възмути се ракетата. — Ти забравяш, че аз съвсем не съм пристрастна, а съм много забележителна. Всеки, който няма въображение, е пристрастен. Но аз имам въображение, понеже никога не си представям нещата такива, каквито са в действителност; винаги си ги представям съвсем други. А колкото за овлажняването, ясно е, че никой от вас тук не е способен да оцени една сантиментална душа. За мое щастие това ми е безразлично. Единственото нещо, което може да те крепи в живота, е съзнанието, че всички други стоят безгранично по-долу от тебе, и това чувство аз винаги съм се старала да развия у себе си. Но вие всички сте безсърдечни. Ето, вие се смеете и веселите, сякаш принцът и принцесата не са се току-що венчали.

— Гледай ти! — възклика едно светещо балонче. — Защо да не се веселим? Това е много радостно събитие и когато литна нагоре във въздуха, искам да разправя на звездите за сватбата ... Ще видите как ще затрепкат, когато им заговоря за хубавата невеста.

— Ах, какъв банален възглед! — рече ракетата. — Не съм и очаквала по-друго. В тебе няма нищо: ти си кухо и празно. Ами ако

принцът и принцесата се заселят в местност, където има дълбока река, и ако имат един-единствен син, някое русокосо момченце с теменужени очи, също като на принца, и ако някой ден то излезе на разходка с бавачката си, и ако бавачката заспи под някой голям бъз, а момченцето падне в реката и се удави! Каква страшна беда! Нещастните хора, да загубят единствения си син! Това е наистина ужасно! Никога няма да го преживея!

— Но те не са загубили единствения си син — каза римската свещ, — не ги е сполетяло никакво нещастие.

— Не съм и казала, че са загубили — отвърна ракетата. — Казах че биха могли. Да бяха загубили единствения си син, нямаше да има полза от този разговор. Аз мразя тия, които се вайкат, след като стане бедата. Но като си помисля, че може да загубят единствения си син, струва ми се, че ще умра от мъка.

— Има си хас! — извика бенгалският огън. — Ти си най-престорената личност, която съм виждал.

— А ти си най-грубата личност, която съм виждала — каза ракетата, — и не можеш да разбереш приятелските ми чувства към принца.

— Че ти дори не го познаваш — изръмжа римската свещ.

— Не съм казала, че го познавам — отговори ракетата. — Ако го познавах, не е изключено да нямах към него приятелски чувства. Да познаваш приятелите си е много опасно.

— По-добре се пази да не овлажнееш — обади се светещото балонче. — То е по-важно.

— Много важно за тебе, не се съмнявам — отговори ракетата, — но аз ще плача, колкото искам. — И действително тя избухна в истински сълзи. Те потекоха надолу по пръчката й като капки дъжд и без малко щяха да удавят две бръмбарчета, които току-що бяха решили да си свият семейно гнездо и търсеха за жилище някое сухо, хубаво местенце.

— Трябва да е наистина романтична по природа — каза огненото колело, — понеже плаче, когато няма за какво да се плаче. — И то тежко въздъхна и си спомни за сандъка от борови дъски.

Но римската свещ и бенгалският огън бяха дълбоко възмутени и завикаха, колкото им глас държи: „Глупости! Глупости!“ Те бяха

извънредно практични и щом нещо не беше по вкуса им, наричаха го глупост.

В това време луната се надигна като чуден сребърен щит, звездите заблестяха, а откъм двореца се разнесоха звуци на музика.

Принцът и принцесата водеха танца. Те танцуваха тъй красиво, че високите бели лилии занадзъртаха през прозорците, а големите червени макове закимаха в такт с музиката.

После удари десет часът, после единадесет, после дванадесет и при последния полунощен удар всички излязоха на терасата, а царят изпрати да повикат придворния пиротехник.

— Да започнат фойерверките — рече царят; придворният пиротехник направи нисък поклон и тържествено се запъти към дъното на градината. Той водеше със себе си шестима помощници, всеки от които носеше запалена факла върху дълъг прът. Това без съмнение бе великолепна гледка.

— Бъз-з-з! Бъз-з-з! — забръмча и се завъртя огненото колело.

— Бум! Бум! — изгърмя римската свещ. Жабешките бомбички затанцуваха из цялата градина, аベンгалските огньове обагриха всичко в червен цвят.

— Сбогом! — извика светещото балонче, когато се заиздига нагоре и от него полетяха мънички сини искри.

— Прас! Прас! — обадиха се в отговор фишеците, които се забавляваха от все сърце.

Всички постигнаха голям успех освен забележителната ракета. Тя беше така овлажняла от плач, че не можа изобщо да се запали. Най-хубавото в нея беше барутът, а той беше толкова мокър от сълзи, че не ставаше за нищо. Всичките й бедни сродници, за които тя говореше само с презрителен смях, се вдигнаха в небето като чудни златни цветя с огнени листенца.

— Ура! Ура! — крещяха придворните, а малката принцеса се смееше от удоволствие.

— Предполагам, че ме пазят за някой особено тържествен случай — каза ракетата, — сигурно такава ще е работата. — И доби още по-високомерен вид.

На другия ден работниците дойдоха да приберат всичко.

Това е явно някаква делегация — каза ракетата, — ще ги посрещна с подобаващо достойнство.

Тя вирна нос във въздуха и взе да се мръщи с такова ожесточение, сякаш мислеше за нещо важно. Но те не ѝ обърнаха никакво внимание, докато не тръгнаха да си вървят. Тогава един от тях случайно я забеляза.

— Я! — извика той. — Каква отвратителна ракета! — И я хвърли през оградата в рова.

— Отвратителна ракета? Отвратителна ракета? — повтаряше си тя, докато се преобръщаше във въздуха. — Невъзможно! Удивителна ракета, ето какво каза тоя човек. Отвратителна и удивителна много си приличат по звук, всъщност много често те са едно и също! — И падна в калта.

— Не е удобно тук — забеляза ракетата, но сигурно това е някой моден бански курорт и са ме изпратили тук да си възстановя здравето. Нервите ми са много разклатени и имам нужда от почивка.

Тогава при нея доплува една жаба с блестящи като елмази очи и шарена зелена дрешка.

— Нова гостенка, както виждам! — каза жабата. — Е, в края на краишата няма нищо по-хубаво от калта. Дайте ми дъждовно време и някой ров, и аз съм напълно щастлива. Мислите ли, че ще вали след обяд? Аз се надявам, че ще вали, но небето е съвсем синьо и безоблачно. Колко жалко!

— Хм! Хм! — обади се ракетата и се закашля.

— Какъв прекрасен глас! — възклика жабата — Съвсем прилича на квакане, а то се знае, квакането е най-музикалният звук в света. Довечера ще чуете нашия любителски хор. Ние седим в стария патешки гъол, който е до къщата на чифликчията, и щом месецът изгрее, започваме. То е така упоително, че всички лежат будни да ни слушат. Всъщност вчера чух жената на чифликчията да казва на майка си, че заради нас не могла да мигне цялата нощ. Много приятно е да узнаеш, че си тъй популярен.

— Хм! Хм! — сърдито се обади ракетата. Беше твърде ядосана, че не може и тя да вземе думата.

— Прекрасен глас наистина — продължи жабата. — Надявам се да дойдете в жабешкия гъол. Аз отивам да потърся дъщерите си. Имам шест красиви дъщери и ме е страх да не ги срецнене щуката. Тя е такова чудовище, че не би се поколебала да ги изяде за закуска. Е, довиждане. Уверявам ви, че нашият разговор ми достави голямо удоволствие.

— Какъв ти разговор! — каза ракетата. — През цялото време говорихте само вие. Това не е разговор.

— Някой трябва да слуша — отвърна жабата, — а толкова обичам през цялото време да говоря само аз! Това пести време и предотвратява споровете.

— Но аз обичам да споря — възрази ракетата.

— Моля ви се, недейте — каза добродушно жабата. — Споровете са много просташко нещо, защото в доброто общество всички са на едно и също мнение. Още веднъж довиждане, виждам отдалече дъщерите си. — И заплува нанякъде.

— Вие сте много досадно същество — каза ракетата — и много невъзпитано. Мразя личности, които говорят за себе си като вас, когато на човек му се ще да поговори за себе си, както на мен. Това наричам egoизъм, а egoизъмът е най-отвратителното нещо, особено за хора с моя темперамент, понеже аз съм известна със своята съчувствена душа. Всъщност би трябвало да вземете пример от мен: надали бихте могли да намерите по-добър образец. Сега като ви се предлага този случай, възползвайте се от него, защото аз почти веднага се връщам в двореца. Там съм на голяма почит; всъщност принцът и принцесата се ожениха вчера в моя чест. Разбира се, вие нищо не знаете за тия неща, понеже сте провинциалистка.

— Няма смисъл да ѝ говорите — обади се едно водно конче, кацнало върху голяма кафява тръстика; — няма никакъв смисъл, защото тя си отиде.

— В такъв случай губи тя, а не аз — отвърна ракетата. — Няма да спра да ѝ говоря само защото не ми обръща внимание. Обичам да слушам сама себе си, когато говоря. Това е едно от най-големите ми удоволствия. Често съм водила разговори съвсем сама и съм толкова умна, че понякога не разбирам нито дума от това, което казвам.

— Тогава би трябвало да четете лекции по философия — каза водното конче, разтвори две прекрасни прозрачни крилца и се зарея в небето.

— Колко глупаво от негова страна да не остане тута — каза ракетата. — Сигурна съм, че не му се пада често такъв случай да усъвършенствува умствените си способности. Но аз никак не се засягам. Гений като мен положително ще получи признание някой ден. — И тя затъна малко по-дълбоко в калта.

След време до нея доплува голяма бяла патица. Тя имаше жълти крака и ципа между пръстите си и я смятала за голяма хубавица, понеже ходеше с клатушкане.

— Кряк, кряк, кряк — обади се тя. — Интересна фигура имате! Мога ли да попитам, дали така сте родена, или това е следствие на злополука?

— Ясно е, че винаги сте живели на село — отговори ракетата, — иначе бихте знаели коя съм. Но ще ви прости невежеството. Би било несправедливо да очакваш, че другите ще бъдат така забележителни, както си самата ти. Вие сигурно ще се изненадате, ако чуете, че мога да литна в небето и да се изсипя надолу в порой от златни капки.

— Че какво толкова има тук? — каза патицата. — Не виждам никаква полза за никого. Виж, ако можехте да орете нивите, както волът, или да теглите кола, както конят, или да пазите овцете, както кучето, това щеше да е повече.

— Драга моя! — извика ракетата с много високомерен тон. — Виждам, че сте от простолюдието. Една личност с моето положение никога не е полезна. Ние се отличаваме с външен блъсък и това е повече от достатъчно. Самата аз не изпитвам никакво пристрастие към никаква работа, а най-малко към такава, каквато искате да ми препоръчате. Винаги съм мислила, че тежкият труд е само разтуха за тия, които нямат какво да правят.

— Добре, добре — каза патицата, която беше миролюбива по природа и никога с никого не се караше, — всеки си има свой вкус. Надявам се поне, че ще останете тук за постоянно.

— О, в никакъв случай! — възклика ракетата. — Аз съм само гостенка. Работата е там, че това място ми се вижда доста отегчително. Тука няма нито общество, нито спокойствие. Всъщност това е направо провинция. По всяка вероятност ще се върна в двореца, понеже съм предопределена да направя сензация на този свят.

— Едно време и аз мислех да участвувам в обществения живот — забеляза патицата. — Има толкова много неща, които трябва да се оправят. — Да, преди известно време председателствувах събрание, на което приехме резолюции и с тях осъдихме всичко, което не ни харесва. Но те сякаш не оказаха особено въздействие. Сега съм се посветила на своя дом и се грижа за семейството си.

— Аз пък съм създадена за политическия живот — каза ракетата, — а също и всички мои роднини, дори най-скромните. При всяко появяване ние привличаме голямо внимание. Самата аз всъщност още не съм се появила, но когато се появя, ще бъде великолепна гледка. Колкото за семейния живот, той твърде скоро състарява и отвлича ума от по-възвишени неща.

— О да, колко са чудесни възвишението неща в живота! — възклика патицата. — Това ми напомня, че съм гладна. — И тя заплува надолу по течението, като си повтаряше: — Кряк, кряк, кряк.

— Върнете се! Върнете се! — закрещя ракетата. — Имам да ви разправям много неща. — Но патицата не ѝ обръна никакво внимание. — Радвам се, че си отиде — рече си ракетата, — защото има еснафски разбирания. — Тя потъна още малко в калта и тъкмо се замисли за самотната съдба на гениите, когато изведнъж по брега се зададоха тичешком две момченца с бели престилки, с котле и съчки.

— Това трябва да е делегацията — каза ракетата и се помъчи да си придаде важен вид.

— Хей! — извика едно от момчетата. — Виж тая блатна пръчка! Интересно как ли е попаднала тук. — И извади ракетата от рова.

— Блатна пръчка ли? — рече ракетата. — Невъзможно! То каза златна пръчка; „златна пръчка“ звучи много ласкателно! Сигурно ме мисли за придворна дама!

— Хайде да я сложим в огъня! — каза другото момче. — Ще ни помогне да възварим котлето.

Те струпаха съчките накуп, сложиха ракетата най-отгоре и запалиха огъня

— Това е великолепно! — провикна се ракетата. — Те ще ме пуснат сред бял ден, та да ме видят всички.

— Сега ще легнем да си поспим — казаха момчетата — и когато се събудим, котлето ще е завряло. — Те легнаха на тревата и затвориха очи.

Ракетата беше много влажна и дълго не можа да се запали. Но най-сетне се разгоря.

— Сега ще литна! — извика тя и цялата се скова и изправи. — Зная, че ще литна много високо, много по-високо от звездите, много по-високо от месеца, много по-високо от слънцето. Всъщност ще литна толкова високо, че...

Фъс! Фъс! Фъс! И тя излетя право нагоре във въздуха.

— Чудесно! — извика тя. — Ще летя такаечно. Какъв успех!
Но никой не я видя.

Тогава започна да усеща някакво странно треперене по цялото си тяло.

— Сега ще избухна! — извика тя. — Сега ще подпаля целия свят и така ще изгърмя, че цяла година никой няма да говори за нищо друго. — И тя наистина избухна: — Прас! Прас! Прас! — изгърмя барутът. В това нямаше никакво съмнение.

Но никой не я чу, дори и двете момченца, защото бяха дълбоко заспали. След това от нея не остана нищо друго освен пръчката и тя падна върху гърба на една гъска, която се разхождаше край рова.

— Божичко! — извика гъската. — Започва дъжд от пръчки! — И се втурна във водата.

— Аз си знаех, че ще предизвикам голяма сензация — прошепна ракетата и изгасна.

МЛАДИЯТ КРАЛ

Беше вечерта преди деня, определен за коронясването, и младият крал седеше сам в прекрасната си стая. Всички царедворци се бяха сбогували с него и според церемониала, приет в онези дни, се бяха оттеглили с поклон доземи в голямата зала на двореца, за да получат последните няколко урока от преподавателя по етикет, понеже някои от тях все още се държаха съвсем естествено, а едва ли е нужно да казвам, че за един царедворец това е много тежко провинение.

Момчето — защото кралят беше още момче на шестнадесетгодишна възраст — не съжаливалаше, че са си отишли; то се хвърли с дълбока въздишка на облекчение върху меките възглавници на ложето си и се изтегна там с блуждаещи очи и отворена уста като мургав горски фавн или като млад звяр току-що хванат от ловци.

Всъщност то бе намерено именно от ловци. Те се бяха натъкнали на него почти по чиста случайност, както вървеше босо, със свирка в ръка, Подир стадото на бедния козар, който го бе отгледал и за чийто син винаги се бе смятало. Беше дете на единствената дъщеря на стария крал от тайния й брак с човек много по-долен по положение — чужденец, казваха някои, който с вълшебната си свирня на лютня накарал младата принцеса да го залюби, а други пък говореха за някакъв художник от Римини, комуто принцесата оказала голяма, може би твърде голяма чест и който изведенъж изчезнал от града и оставил работата си в катедралата незавършена. Едва на една седмица момчето било откраднато от майката, докато тя спяла, и поверено на прост селянин и неговата жена, които нямали собствени деца и живеели в отдалечена част на гората, на повече от един ден път от града. Скръбта — или чумата, както заявил придворният лекар, или — както твърдели някои — бързо действуваща италианска отрова, поднесена в чаша греяно вино, покосила само един час след събуждането бялото момиче, което му дарило живота. Когато довереният човек, понесъл младенеца през седлото, се навел от уморения кон и похлопал по грубо издяланата врата в хижата на козаря, тялото на принцесата вече

спускали в гроба, който зеел в един изоставен черковен двор извън градските порти. Говореше се още, че там имало и друго тяло — на млад мъж със странна чуждоземна хубост, чиито ръце били вързани на гърба с възлесто въже и по чиито гърди имало много червени рани.

Такава беше поне историята, която хората си шепнеха един на друг. Сигурното беше, че на своето смъртно ложе старият крал, може би разказан за големия си грях или просто от желание кралството да остане в ръцете на негов прям потомък, бе изпратил да доведат момчето и в присъствието на държавния съвет го бе признал за свой наследник.

И сякаш от първия още миг то бе проявило тая странна слабост към всичко красиво, на която бе предопределено да упражни толкова голямо влияние върху живота му. Онези, които го придружиха до неговите лични покой, често говориха за радостния му вид при вида на изящните одежди и богатите накити, както и за едва ли не стръвната наслада, с която захвърлил грубата си кожена дреха и тежкия овчи кожух. Наистина от време на време му липсваше свободата на горския живот и отегчителните дворцови церемонии, които всеки ден отнемаха толкова много време, винаги го дразнеха, но чудният дворец — „Joyeuse“^[1], както го назоваваха и на който сега беше господар, му се струваше нов свят, току-що създаден за негово удоволствие; и щом можеше да избяга от заседанието на съвета или от стаята за аудиенции, изтичаше надолу по широкото стълбище с лъвове от позлатен бронз и стъпала от блестящ порфир и се залутваше от стая в стая и от коридор в коридор, като човек, който се мъчи да намери в красотата лек срещу болка, съзвездане от тежък недъг.

При тези пътешествия към незнайното, както сам ги наричаще — а за него те наистина бяха пътувания през вълшебна страна, — понякога го придружаваха стройни русокоси дворцови пажове с хвърчащи наметала и пъстри развети панделки; но по-често ги вършеше сам, понеже никакво дълбоко чувство, почти презрение, му подсказваше, че тайните на изкуството най-добре се научават тайно и че красотата, както и мъдростта, обичат самотния почитател.

За него се разправяха много любопитни истории от онова време. Разправяха, че един снажен кмет, дошъл да поднесе цветисто сладкодумно приветствие от жителите на своя град, го забелязал да стои на колене в истински захлас пред голяма картина, току-що

донасена от Венеция, която сякаш призовавала към преклонение пред никакви нови божества. Друг път няколко часа не знаели къде е и след дълго търсене го открили в малка стаичка в една от северните кули на двореца да гледа, унесен, гръцка тема с гравирана фигура на Адонис. Говореха още, че го били видели да притиска топлите си устни към мраморното чело на древна статуя, открита в речното дъно при строежа на каменния мост и носеща името на една робиня от Витиния, собственост на император Адриан. Прекарал бил пред нея цяла нощ, захласнат пред хубостта, която лунната светлина придавала на едно сребърно изображение на Ендимион.

Всички редки и скъпи вещества криеха голямо очарование за него и в желанието си да се сдобие с тях, беше изпратил в чужбина много търговци, едни да купят кехлибар от простите рибари на северните морета, други в Египет да търсят чудноватия зелен тюркоаз, който се намира само в гробовете на царете и за който се говори, че притежавал вълшебни свойства, трети в Персия за копринени килими и рисувани глинени съдове, четвърти в Индия за прозирен плат и оцветена слонова кост, лунни камъни и гривни от нефрит, сандалово дърво, син емайл и шалове от тънка вълна.

Но най-много го занимаваха одеждата от златотъкан плат, която щеше да носи на коронясването си, и осияната с рубини корона, и скъптьрът с нанизите, и пръстените от бисер. Всъщност тази вечер си мислеше тъкмо за тях, докато се изтягаше на разкошното си ложе и гледаше как големият боров пън гори в отворената камина. Чертежите, излезли от ръцете на най-прочутите тогавашни художници, му бяха представени преди много месеци; той бе заповядал майсторите да работят ден и нощ, за да ги изпълнят, а по целия свят да се потърсят скъпоценни камъни, достойни за техния труд. Във въображението си той се видя застанал пред главния олтар на катедралата с разкошните си кралски одеяния и усмивка заигра върху момчешките устни и озари със светъл блясък тъмните му очи на горско чедо.

След малко той стана от мястото си, подпра се върху украсения с резба отвор на комина и се огледа в сумрака на стаята. Стените бяха покрити с богати гоблени, които изобразяваха тържеството на красотата. Голям скрин, инкрустиран с ахат и лазурит, изпълваше единия тъгъл, а обърнато към прозореца, стоеше изкусно изработено шкафче с мозайка от стрито на прах злато и по лакираните му лавици

бяха наредени няколко крехки чаши от венецианско стъкло и купа от оникс с тъмни жилки. Бледи макове бяха бродирани върху копринената покривка на леглото, сякаш ладоали от уморените ръце на съня и високи тръстики от нарязана надлъж слонова кост поддържаха кадифения балдахин, от който големи кичури щраусови пера се издигаха като бяла пяна към матовия таван от ковано сребро. Смеещ се Нарцис от зелен бронз държеше блестящо огледало над възглавето. На масата стоеше разлата аметистова ваза.

Вън той виждаше огромното кубе на катедралата да се издига като сапунен мехур над призрачните къщи и морните стражи да крачат нагоре-надолу по мъглявата тераса край реката. Леко ухание на жасмин идваше през отворения прозорец. Той отметна кестеневите къдрици от челото си, взе една лютня и пръстите му разсеяно задърпаха струните. Натежалите му клепки се отпуснаха и го обзе странна отпадналост. Никога досега не беше чувствал тъй остро или с такава дълбока радост вълшебството и тайнствеността на красивите неща.

Когато часовникът на кулата удари полунощ, той позвъни; пажовете му влязоха и го съблякоха с големи церемонии, поляха розова вода на ръцете му и посипаха цветя върху възглавницата. Само няколко мига след като излязоха, младият крал заспа.

И както спеше, присъни му се сън, и ето какво сънува той.

Стори му се, че стои в дълго и ниско таванско помещение, сред бръмченето и тракането на много тъкачни станове. Оскъдна дневна светлина се процеждаше през зарешетените прозорци и рисуваше край него мършави фигури на тъкачи, надвесили се над техните сновила. Бледи деца с болnav вид седяха клекнали върху огромните напречни греди. Когато совалките се стреляха през основата, те вдигаха тежките бърда, а когато совалките спираха, пускаха бърдата, за да се сбият нишките. Лицата им бяха изпосталели от недояждане, а слабите им ръце се тресяха и трепереха. Няколко изпити жени седяха на една маса и шиеха. Ужасен смрад изпълваше помещението. Въздухът бе развален и тежък, по стените се просмукваше и стичаше влага.

Младият крал се приближи до един от тъкачите, застана до него и го загледа. А тъкачът вдигна ядосано очи и каза:

— Защо ме гледаш? Да не си някой съгледвач, пратен от нашия господар?

— Кой е вашият господар? — запита младият крал.

— Нашият господар! — възклика с горест тъкачът. — Той е човек като мене. Всъщност между нас има само тая разлика, че той носи хубави дрехи, докато аз ходя с дриги, и докато аз съм изнемощял от глад, той страда от преяждане.

— Страната е свободна — рече младият крал — и ти не си ничий роб.

— На война силните заробват слабите — отговори тъкачът. — А когато е мир, богатите заробват бедните. Ние трябва да работим, за да живеем, а те ни дават толкова ниски надници, че загиваме. Ние се трудим за тях по цял ден, а те трупат злато в сандъците си и нашите деца гаснат преждевременно, а лицата на тия, които любим, стават жестоки и зли. Ние тъпчим гроздето, а друг пие виното. Ние сеем зърното, а нашата трапеза остава празна. Ние сме окованы с вериги, при все че ничие око не ги вижда, и сме роби, при все че хората ни наричат свободни.

— С всички ли е така? — запита той.

— Така е с всички — отговори тъкачът: — с младите, както и със старите, с жените, както и с мъжете, с малките деца, както и с онези, на които е натежала възрастта. Търговците ни тъпчат и, щем не щем, трябва да правим, каквото поискат. Свещеникът минава край нас на кон и прехвърля своята броеница, и никого не го е грижа за нас. В нашите тесни, неогрени от слънце улички се промъква Немотията с гадния си поглед, а Грехът със затънялото си лице върви по нейните пети. Нищетата ни буди сутрин и Позорът се настанява при нас вечерта. Но какво значение има всичко това за теб? Ти не си от нас. Лицето ти е твърде щастливо.

И той се извърна настрани навъсен, запрати совалката през стана, а младият крал видя, че в нея имаше цев със златна нишка.

И дълбок ужас го обзе и рече на тъкача:

— Каква е тая одежда, която тъчеш?

— Това е одеждата за коронясването на младия крал — отговори тъкачът. — Какво значение има това за теб?

И младият крал нададе силен вик и се събуди, и — какво да види! — той беше в собствената си спалня, а през прозореца надничаше голямата месечина с цвета на пчелен мед и висеше в здравния въздух.

И той заспа наново и засънува, и ето какво видя насын:

Стори му се, че лежи върху палубата на огромна галера, със стотина роби-гребци. На килим до него седеше господарят на галерата. Той беше черен като абнос, а чалмата му беше от червена коприна. Тежки сребърни обици висяха от неговите уши, а в ръцете си държеше везни от слонова кост.

Робите бяха голи, само с по една дрипава набедренна кърпа, и всеки от тях беше прикован към своя съсед. Горещото слънце ги заливаше с ярка светлина, а негрите тичаха нагоре-надолу по прохода и ги шибаха с кожени бичове. Те изпъваха мършавите си ръце и движеха тежките весла във водата. Солени пръски хвърчаха от лопатите.

Най-после стигнаха малко заливче и започнаха да мерят дълбочината. Лек вятър духаше откъм брега и обсипваше палубата и голямото триъгълно платно със ситен червен прах. Трима араби, яхнали диви осли, излязоха на брега и взеха да ги замерват с копия. Господарят на галерата вдигна шарен лък и пристреля едного от тях в гърлото. Той падна тежко в разбиващите се вълни, а другарите му избягаха в галоп. Една жена, загърната с жълто було, бавно ги последва с камила, като се обръщаше от време на време към трупа на убития.

Щом пуснаха котва и свалиха платното, негрите слязоха в трюма и извадиха дълга въжена стълба с големи оловни тежести. Господарят на галерата върза краищата ѝ за два железни стълба и я хвърли в морето. Тогава негрите сграбчиха най-младия роб, разбиха оковите, запушиха ноздрите и ушите му с восък и му вързаха голям камък на кръста. Той заслиза с мъка по стълбата и се загуби във водата. Няколко мехура изскочиха, където потъна. Някои от другите роби надзвъртаяха любопитно през борда. На носа на галерата седеше заклинател на акули и монотонно биеше тъпан.

След някое време ловецът се издигна над водата и се вкопчи задъхан в стълбата с бисер в дясната си ръка. Негрите му го грабнаха и го бутнаха обратно. Робите заспаха над веслата си. Пак и пак излизаше ловецът и при всяко излизане донасяше прекрасен бисер. Господарят на галерата го претегляше и слагаше в торбичка от зелена кожа.

Младият крал се опита да заговори, но езикът му сякаш се беше залепил за небцето, а устните отказваха да помръднат. Негрите

дърдореха помежду си и започнаха да се карат за наниз лъскави мъниста. Два жерава кръжаха около кораба.

Тогава ловецът се появи за последен път, бисерът, който носеше, беше по-красив от всичките бисери на Ормуз, понеже имаше формата на пълната луна и беше по-бял от Зорница! Но лицето му бе чудновато бледо и когато се строполи на палубата, кръв бликна от неговите уши и ноздри. Той леко потрепера и след това остана неподвижен. Негрите свиха рамене и хвърлиха трупа в морето.

А господарят на галерата се изсмя, посегна да вземе бисера и когато го видя, притисна го до челото си и се поклони.

— Този ще бъде за скиптьра на младия крал — рече той. И даде знак на негрите да вдигнат котвата.

И когато чу това, младият крал нададе силен вик и се събуди, и видя през прозореца дългите сиви пръсти на зората да посягат към бледнеещите звезди.

И той заспа отново и засънува и ето какво видя насьн:

Стори му се, че блуждае в здрачна гора, изпълнена с чудновати плодове и прекрасни отровни цветя. Змии съскаха подир него и пъстри папагали прехвърчаха с писъци от клон на клон. Огромни костенурки спяха в топлата кал. Дърветата гъмжаха от маймуни и пауни. Все понататък и по-нататък отиваше той, докато стигна края на гората и там видя безброй много хора да се трудят в коритото на пресъхнала река. Те пълеха по наносите като мравки. Копаеха дълбоки ями в земята и слизаха в тях. Някои цепеха скалите с големи брадви, други ровеха в пясъка. Изтръгваха от корен кактусите и тъпчеха алените цветове. Бързаха насам-натам, подвикваха си и никой не стоеше без работа.

От мрака на една пещера ги наблюдаваха Смъртта и Алчността, и Смъртта рече:

— Уморих се; дай ми една трета от тях и ме пусни да си вървя.
Но Алчността поклати глава.

— Те са мои слуги — отвърна тя. А Смъртта я попита:

— Какво имаш в ръката си?

— Имам три зърна жито — отговори тя; — какво значение има това за теб?

— Дай ми да посадя едно от тях в моята градина — извика Смъртта, — само едно от тях и ще си отида.

— Нищо няма да ти дам — каза алчността и скри ръката в гънките на одеждата си.

А Смъртта се изсмя, взе една чаша, потопи я в дълбок вир и от чашата се надигна Маларията. Тя мина през безбройното множество и една трета от тях паднаха мъртви. Студена мъгла се влачеше подире ѝ и водни змии пълзяха край нея.

И когато видя, че една трета от хората лежат мъртви, Алчността се забълска в изсъхналите си гърди и високо зарида.

— Ти покоси една трета от моите слуги — ридаеше тя, — махни се оттука! В планините на Татария се води война и царете на двете страни те призовават. Афганците са се помирили с бедствието и тръгват на бой. Те тракат с копия по щитовете и са сложили железните си шлемове. Защо те интересува моята долина, та се навърташ тук? Махни се и недей идва вече!

— Не — отговори Смъртта, — докато не ми дадеш едно зърно жито, няма да си отида.

Но Алчността сви ръката си в юмрук и стисна зъби.

— Нищо няма да ти дам — промърмори тя. А Смъртта се изсмя, взе един черен камък, захвърли го в гората и от храстите на дивия бучиниш излезе Треската, облечена с дреха от пламък. Тя мина през множеството и го докосваше, и всички, които докосна, умряха. Тревата вехнеше под краката ѝ, където минеше.

А Алчността се потресе и посипа главата си с пепел.

— Ти си жестока! — извика тя. — Ти си жестока! Глад върлува в опасаните със стени градове на Индия, а водохранилищата на Самарканд са пресъхнали. Глад върлува в опасаните със стени градове на Египет, а от пустинята са връхлетели скакалци. Нил не е излязъл от бреговете си и жреците са прокълнали Изида и Озирис. Върви при тия, които имат нужда от теб, и ми остави моите слуги.

— Не — отговори Смъртта, — докато не ми дадеш едно зърно жито, няма да си отида.

— Нищо няма да ти дам — каза Алчността.

А Смъртта се изсмя пак и изsviri с два пръста и във въздуха се появи летяща жена. „Чума“ — пишеше на челото ѝ и рояк мършави лешояди кръжаха около нея. Тя простря крилата си над долината и там не остана жив нито един човек.

И Алчността побягна с писък през гората, а Смъртта скочи върху червения си кон и препусна от долината, и конят ѝ препускаше побързо от вятъра.

А от тинята в дъното на долината изпълзяха дракони и ужасни твари с люспи, и чакали заприиждаха в тръс по пясъка, душейки въздуха с ноздрите си.

И младият крал зарида и попита:

— Кои бяха тия хора и какво търсеха?

— Търсеха рубини за короната на краля — отговори някой, който стоеше до него.

Младият крал се стресна, обърна се и видя човек, облечен като странник и със сребърно огледало в ръка.

Той пребледня и попита:

— На кой крал?

А странникът отговори:

— Погледни в огледалото и ще го видиш.

И той погледна в огледалото и като видя собствения си образ, издаде силен вик и се събуди, и ярка слънчева светлина заливаše стаята, а по дърветата в градината пееха птички.

И шамбеланът и висшите държавни сановници влязоха и му се поклониха, а пажовете му донесоха одеждата от златотъкан плат и сложиха пред него короната и скиптьра.

И младият крал ги погледна и те бяха чудно хубави. По-хубави от всичко, каквото бе виждал някога през живота си. Но той си спомни сънищата и каза на благородниците си:

— Приберете тия неща, защото няма да ги сложа.

И царедворците бяха изумени, а някои от тях се изсмяха, понеже помислиха, че се шегува. Но той пак им заговори сурово и рече:

— Приберете тия неща и ги скрийте от мен, При все че това е денят на моето коронясване, аз няма да ги сложа. Защото тая моя одежда е била изтъкана върху стана на Скръбта и от безкръвните ръце на Болката. Има кръв в сърцето на всеки Рубин и Смърт в сърцето на Бисера.

И той им разказа трите си сънища. Когато ги чуха, царедворците се спогледаха и зашепнаха:

— Сигурно е луд, защото сънят си остава само сън, а видението — видение. Те не са действителни неща, та човек да им

обръща внимание. Какво трябва да правим с живота на тия, които се трудят за нас? Нима човек не бива да яде хляб, преди да е видял сеяча, нито да пие вино, преди да е говорил с винаря?

И шамбеланът заговори на младия крал и рече:

— Господарю, моля ти се, остави мрачните си мисли, облечи тия красиви одежди и сложи тая корона на главата си. Защото как иначе ще разбере народът, че си крал, ако не носиш кралски одеяния?

А младият крал го изгледа.

— Така ли е наистина? — попита той. — Не ще ли ме познаят, че съм крал, ако не нося кралски одеяния?

— Няма да те познаят, господарю! — възкликна шамбеланът.

— Мислех, че има мъже, които имат царствен вид — отговори той, — но може да е както ти казваш. И въпреки това няма да сложи тая одежда, нито ще бъда коронясан с тая корона, а какъвто влязох в двореца, такъв ще изляза от него.

И заповяда да напуснат стаята всички освен една година по-млад от него паж, когото държеше за другар. Задържа го, за да му прислужва, и след като се окъпа с бистра вода, отвори голяма шарена ракла и от нея извади кожената дреха и тежкия овчи кожух, които бе носил, докато пасеше по планинския склон рунтавите кози на козаря. Тях облече той, а в ръка взе грубата пастирска гега.

А малкият паж отвори широко в почуда големите си сиви очи и с усмивка му каза:

— Господарю, виждам твоята одежда и твоя скриптар, но къде е короната ти?

А младият крал отчути клонка от шипката, която се виеше по балкона, огъна я, направи я на венец и си я сложи на главата.

— Това ще е моята корона — отвърна той.

И тъй пременен излезе от стаята си в голямата зала, където го чакаха благородниците.

Благородниците взеха да се присмиват, а някои от тях му извикаха:

— Господарю, хората чакат своя крал, а ти им показваш един просяк!

Други пък се ядосаха и рекоха:

— Той опетнява с позор държавата ни и не е достоен да бъде наш господар!

Но той не им отговори нито дума, а продължи да върви, слезе по порфираната стълба, през бронзовата порта, качи се на своя кон и се запъти към катедралата, а малкият паж тичаше до него.

И хората се смееха и казваха:

— Тоя дето минава, е шутът на краля. — И взеха да му се подиграват.

А той дръпна юздите и рече:

— Не, аз съм кралят.

И им разказа трите си сънища. И един човек излезе от тълпата, заговори му с горест и рече:

— Кралю, нима не знаеш, че от разкоша на богатите идва животът на бедните? Вашето великолепие ни храни и вашите пороци ни дават хляб. Да робуваш на безмилостен господар е трудно, но да нямаш господар, комуто да робуваш, е още по-трудно. Нима мислиш, че гарваните ще ни хранят? И с какво можеш да оправиш тия неща? Ще кажеш ли на купувача: „Купувай за еди-колко си“, а на продавача, „Продавай на еди-каква си цена“? Не вярвам. Затова върни се в своя дворец и си сложи пурпурната одежда и тънкото бельо. Какво общо имаш ти с нас и нашите страдания?

— Не са ли братя богатите и бедните? — запита младият крал.

— Да — отговори човекът, — но името на богатия е Каин.

И очите на младия крал се наляха със сълзи и той продължи напред сред ропота на хората, а малкият паж се уплаши и го изостави.

А когато стигна пред главния вход на катедралата, войниците препречиха пътя с алебардите си и рекоха:

— Какво търсиш тук? Никой не влиза през тая врата освен краля.

И лицето му пламна от гняв и той им рече:

— Аз съм кралят. — Направи им знак да махнат алебардите си и влезе.

А когато го видя да идва с дрехите си на козар, старият епископ се вдигна в почуда от трона си, отиде да го посрещне и му рече:

— Сине мой, нима това е кралска премяна? И с каква корона ще те коронясам, и какъв скриптор ще сложа в ръката ти? Това би трябало да бъде за тебе ден на радост, а не ден на самоунижение.

— Трябва ли Радостта да носи онова, което е изработила Скръбта? — попита младият крал. И му разказа трите си сънища.

И когато ги чу, епископът навъси вежди и каза:

— Сине мой, аз съм стар човек, в зимата на моите дни, и зная, че много лоши неща се вършат по широкия свят. Свирепи разбойници слизат от планините и отвличат малки деца да ги продават на маврите. Лъвове дебнат керваните и се нахвърлят върху камилите. Глигани изкореняват посевите в долините и лисици изгризват лозите по хълмовете. Пирати опустошават крайбрежието, изгарят корабите на рибарите и им отнемат техните мрежи. В крайморските блата живеят прокажени; те имат къщи, плетени от тръстика, и никой не може да се доближи до тях. Просящи блуждаят в градовете и се хранят с кучетата. Можеш ли да промениш тия неща? Ще приемеш ли прокажен в леглото си и ще ли сложиш просяк на трапезата си? Ще направи ли лъвът каквото му кажеш и ще ли те послуша глиганът? Не е ли тоя, който е създал злочестината, по-мъдър от тебе? Ето защо не те възхвалявам за това, което си сторил, а те моля да се върнеш в двореца, да разведриш лицето си и да сложиш одеяния, подобаващи за един крал, а аз ще те коронясам със златна корона и ще сложа бисерен скрипър в ръката ти. Колкото за твоите сънища, не мисли повече за тях. Бремето на тоя свят е твърде голямо, за да го понесе един човек, а световната скръб е твърде тежка, за да я понесе едно-единствено сърце.

— И ти казваш това в тоя дом? — рече младият крал и отмина епископа, качи се по стъпалата на олтара и застана пред изображението на Христа.

Там стоеше той, а от дясната и от лявата му страна бяха чудните посуди от злато — потирът с жълто вино и съдината с елея. Той коленичи и свещите припламнаха ярко пред обсипания със скъпоценни камъни ковчег и димът на тамяна се виеше в леки сини кръгове под купола. Той сведе глава в молитва и свещениците с коравите си срилони излязоха тихичко от олтара.

И изведенъж буйна гълъч долетя отвън и вътре влязоха благородниците с извадени мечове, люшкащи се пера и щитове от изльскана стомана.

— Къде е тоя, дето сънува сънища? — крещяха те. — Къде е тоя крал, облечен като просяк, това хлапе, което позори нашата държава? Ние положително ще го убием, защото не е достоен да ни управлява.

И младият крал отново сведе глава и се замоли, а когато свърши молитвата си, стана на крака, обърна се и ги изгледа с мъка.

И какво да видят! През многоцветните прозорци слънцето бе огряло младия крал и слънчевите лъчи бяха изплели върху тялото му одежда от златна тъкан, която беше по-хубава от одеждата, изтъкана за негово удоволствие. Мъртвата гега бе разцъфтяла и се покрила с лилии, които бяха по-бели от бисер. Сухата шипка бе цъфнала и се покрила с рози, които бяха по-червени от рубин. По-бели от чуден бисер бяха лилиите, а стъблата им бяха от блестящо сребро. По-червени от тъмни рубини бяха розите, а листата им бяха от ковано злато.

Той стоеше там, облечен като крал, вратите на обсипания със скъпоценни камъни ковчег широко се отвориха и от преливащия в безброй лъчи кристал на дароносицата блесна чудна и тайнствена светлина. С разкошните дрехи на крал стоеше той пред тях и органът закънтя от музика, и тръбачите надуха своите тръби, и момчетата от хора запяха.

И народът падна на колене, обзет от страхопочитание, благородниците прибраха мечовете си и се преклониха, а лицето на епископа пребледня и ръцете му затрепераха.

А младият крал слезе по стъпалата на главния олтар и мина през множеството. Но никой не се осмели да го погледне в лицето, защото то приличаше на лицето на ангел.

[1] Радостен (фр.). — Б. пр. ↑

РОЖДЕНИЯТ ДЕН НА ИНФАНТАТА

Беше рожденият ден на инфантата. Тя ставаше точно на дванадесет години и слънцето грееше ярко в градината на двореца.

Макар и да беше истинска принцеса и инфантата на Испания, тя имаше само по един рожден ден на годината, също както децата на най-бедните хора, и поради това за цялата страна несъмнено бе от голяма важност този ден да бъде много хубав за нея. И денят наистина бе хубав. Високите шарени лалета стояха изправени на своите стъбла като дълги редици воини, гледаха предизвикателно през тревата към розите и казваха: „Сега и ние сме разкошни като вас!“ Пурпурни пеперуди пърпореха край тях със златен прашец по крилете и се отбиваха по ред при всяко цвете; гущерчетата бяха изпълзели от пукнатините на зида и се препичаха в ослепителния бял блясък, а наровете се цепваха и се пръскаха от зноя и показваха кървящите си червени сърца. Дори бледожълтите лимони, които висяха в такова изобилие по полуизгнилата решетеста ограда и по сенчестите аркади, сякаш бяха добили по-наситен цвят от чудесната слънчева светлина, а магнолиите бяха отворили огромните си свити кълбовидни цветове от слонова кост и напълняха въздуха с тежко сладко ухание.

Самата малка принцеса се разхождаше надолу-нагоре по терасата с другарчетата си и играеше на криеница около каменните вази и старите, обрасли с мъх статуи. В обикновени дни ѝ се позволяваше да играе само с деца от собствения ѝ ранг, поради което трябваше винаги да играе сама, но рожденият ден беше изключение и кралят беше наредил да покани когото иска от младите си приятели и да се забавлява с тях. Някаква величествена грация лъхаше от тия стройни испански деца, когато се движеха плавно насам-натам. Момчетата носеха шапки с големи пера и къси разтягащи се плащове, момичетата прихващаха шлейфовете на дългите си рокли от златотъкан плат и закриваха очите си от слънцето с огромни черно-сребърни ветрила. Но инфантата бе най-грациозна, облечена с най-голям вкус по малко претрупаната мода на ония дни. Роклята ѝ бе от

сив атлас, полата и широките бухнали ръкави — тежко везани със сребро, а стегнатият корсаж — осеян с редици ситен бисер. Две мънички пантофки с бледочервени розетки се подаваха изпод роклята ѝ, когато ходеше. Голямото ѝ ветрило от прозирен плат бе в розов и бисерен цвят, косата ѝ заграждаше в окован кръг бледото лице като ореол от матово злато и в нея имаше затъкната прекрасна бяла роза.

През прозореца на двореца ги наблюдаваше тъжният и мрачен крал. Зад него стоеше брат му дон Педро Арагонски, когото той мразеше, а до него седеше изповедникът му, великият инквизитор на Гренада. По-тъжен от всеки път беше сега кралят, защото, гледайки как инфантата се покланя с детинска сериозност на събиращите се придворни или се смее зад ветрилото си към навъсената херцогиня Албукерке, която винаги я придружаваше, той мислеше за младата кралица, нейната майка. Съвсем неотдавна — поне тъй му се струваше на него — тя беше дошла от пределите на веселата Франция, беше се стопила в мрачното великолепие на испанския двор и беше умряла само шест месеца след раждането на детето, преди бадемите да цъфнат два пъти в градината, преди да си набере за втори път плодове от старата възлеста смокиня, която растеше сред обраслия в трева вътрешен двор. Толкова велика бе любовта му към нея, че не можеше да понесе дори и гробът да я скрие от него. Тя беше балсамирана от един мавритански лекител, комуто за тая услуга беше подарен животът, макар че същият този лекител, както казваха хората, по-рано, заради ерес и подозрение в магьосничество, бил обречен на Светата инквизиция. Сега тялото на кралицата все още лежеше върху постланото с килими погребално носило в дворцовия параклис от черен мрамор, точно както монасите я бяха внесли там в онзи ветровит мартенски ден преди около дванадесет години. Веднъж на месеца кралят, загърнат с тъмно наметало и със затъмнен фенер в ръка, влизаше вътре, коленичеше до нея, зовеше я „Mi reina! Mi reina!“^[1], а понякога нарушаваше строгия етикет, който в Испания определя всяко действие в живота и поставя граници дори за скръбта на един крал, стискаше бледите, покрити със скъпоценни камъни ръце в неудържим пристъп на скръб и се мъчеше да я събуди със страстни целувки по студеното, боядисано лице. Днес му се струваше, че я вижда отново, каквато я беше видял в замъка на Фонтенбло — тогава той беше само петнадесетгодишен, а тя още по-млада. При този случай двамата бяха

официално сгодени от папския нунций в присъствието на френския крал и целия му двор и той се беше върнал в Ескуриал с малка къдица руси коси и спомена за две детински устни, наведени, за да му целунат ръка, докато се качваше в каляската си. Сетне беше дошла сватбата, извършена набързо в Бургос, малко градче на границата между двете страни, и величественото многолюдно влизане в Мадрид с обичайното отслужване на празнична литургия в черквата „La Atocha“. Бяха устроили и аутодафе — по-тържествено от всеки друг път, в което близо триста еретици, сред тях и много англичани, бяха предадени на граждансите власти за изгаряне.

Той наистина я беше обичал лудо, дори мнозина мислеха, че я беше обичал в ущърб на собствената си страна, която тогава воюваше с Англия за имперските си владения в Новия свят. Почти не й беше позволявал да се отдалечи извън погледа му; заради нея беше забравил, или изглеждаше да е забравил, всички важни държавни дела; и с тая страшна слепота, с която страстта поразява своите роби, не забелязваше, че сложните церемонии, с които се мъчеше да ѝ достави удоволствие, само влошаваха странната болест, от която тя страдаше. След нейната смърт бе за известно време като безумен. Той сигурно щеше официално да се откаже от престола и да се оттегли в големия трапистки манастир в Гренада, където бе вече назначен за игумен, ако не го беше страх да остави малката инфанта на милостта на брат си, чиято жестокост бе твърде голяма дори за Испания и когото мнозина подозираха, че е причинил смъртта на кралицата с чифт отровни ръкавици, подарени по случай гостуването ѝ в неговия арагонски замък. Дори и след като изминаха трите години всенароден траур, наложен в цялата държава с кралски указ, той не търпеше министрите да му говорят за нова женитба и когато самият император изпрати при него посланици и му предложи ръката на хубавата ерцхерцогиня на Бохемия, той ги помоли да предадат на своя господар, че кралят на Испания вече се е венчал със скръбта и макар тя да е съпруга, която не носи радост, той я обича повече от красотата — този отговор струваше на короната му загубата на богатите Нидерландски владения, които скоро след това, подбудени от императора, въстанаха против него под водачеството на няколко фанатици от протестантската църква.

Целият му брачен живот с неговите бурни пламенноцветни радости и с ужасното страдание, причинено от внезапния край, сякаш

възкръснаха пред него днес, когато наблюдаваше как инфантата играе на терасата. Тя притежаваше напълно прелестното нетърпение на кралицата, също така своенравно отмяташе глава, имаше същата горда, извита красива уста, същата очарователна усмивка — *vrai sourire de France*^[2], — докато поглеждаше от време на време нагоре към прозореца или протягаше ръчицата си, за да я целуне някой величествен испански благородник. Но пискливият смях на децата режеше слуха му, а ярката безмилостна слънчева светлина се подиграваше с неговата скръб и неясен мириз на непознати подправки, каквито се употребяват при балсамирането, сякаш се смесваше — или той само си въобразяваше — с чистия утринен въздух. Той зарови лице в ръцете си и когато инфантата погледна пак нагоре, завесите бяха дръпнати — кралят се беше оттеглил.

Тя направи малка *moue*^[3] на разочарование и сви рамена. Наистина би могъл да постои с нея поне на рождения й ден! Какво значение имаха скучните държавни дела? Или е отишъл в тоя мрачен параклис, където винаги горяха свещи И където никога не ѝ позволяваха да влезе. Колко глупаво от негова страна, когато слънцето грее тъй ярко и всички са тъй щастливи! Освен това нямаше да види лъжливия бой с бикове, за който вече свиреше тръбата, да не говорим за кукления театър и другите чудни неща. Чично й, както и великият инквизитор бяха по-разумни. Те излязоха на терасата и ѝ поднесоха много мили благопожелания. И тя отметна хубавата си глава, хвана дон Педро за ръка и бавно се запъти надолу по стълбата към дълъг павилион от пурпурна коприна, издигнат в края на градината, и другите деца я последваха в строг ред, според първенството си, като тия с най-дългите имена вървяха най-напред.

Шествие от благородни момчета, фантастично облечени като тореадори, излезе да я посрещне и младият граф Тиера-Нуева, чудно хубаво четиринадесетгодишно момче, свали шапка с цялата грация на роден хидалго и испански гранд и тържествено я заведе вътре при малък стол от позлата и слонова кост, поставен върху подиум над арената. Децата се разделиха на групички наоколо, вееха си с големите ветрила и си шепнеха, а дон Педро и великият инквизитор останаха, засмени, при вратата. Дори херцогинята — камерера-майор или старша придворна, както я наричаха, — слаба жена със сурови черти и с жълта гофрирана яка, не изглеждаше чак толкова лоша, както винаги:

нещо като студена усмивка се плъзна по набръканото ѝ лице и присвистънките ѝ безкръвни устни.

Това бе наистина чудесен бой с бикове и много по-приятен — мислеше си инфантата, — отколкото истинският бой, на който я бяха завели в Севиля по случай гостуването на пармския херцог при баща ѝ. Някои от момчетата яздеха наперено пръчки с конски глави и размахваха дълги копия с пъстри снопове ярки панделки, вързани на тях; други бяха без коне, разяваха червените си наметала пред бика и леко се прехвърляха през преградата, когато той се спускаше срещу тях; а колкото за самия бик, той беше също като жив бик, при все че беше направен от кожа, обтегната на преплетени пръчки, и току му хрумваше да обикаля арената непременно на задните си крака, което никога не би хрумнало на един жив бик. Освен това той се биеше чудесно и децата така се възбудиха, че се качиха на пейките и взеха да махат дантелените си кърпички и да викат: „Bravo toro! Bravo toro!“^[4] така разгорещено, сякаш бяха възрастни. Но най-после след продължителна борба, през време на която няколко от пръчките с конски глави бяха намушкани, а ездачите им свалени, младият граф Тиера-Нуева накара бика да коленичи и след като получи от инфантата позволение да нанесе *coup de grace*^[5], заби дървената си шпага във врата на бика с такъв устрем, че главата направо падна и откри засмяното лице на малкия мосъю дъо Лорен, сина на френския посланик в Мадрид.

Тогава сред шумни ръкопляскания арената бе разчистена, а мъртвите пръчки-коне тържествено измъкнати от двама пажове мавританци, облечени с ливреи в жълто и черно. Подир кратък антракт, през време на който един французин, учител по пластична гимнастика, игра на опънато въже, италиански куклен театър представи полукласическата трагедия „Софонисба“ на малка сцена, издигната за тая цел. Те играха тъй добре и жестовете им бяха тъй изключително естествени, че в края на пьесата очите на инфантата съвсем се замъглиха от сълзи. Всъщност някои от децата наистина се разплакаха и трябваше да ги утешат със сладкиши, а и самият велик инквизитор се трогна и не се стърпя да каже на дон Педро, че това му се струва прекалено — не може предмети, направени от дърво и боядисан воськ и движени механично с конци, да бъдат толкова нещастни и изложени на такива беди.

После излезе африкански фокусник, който донесе голяма плитка кошница, покрита с червен плат, постави я сред арената, извади от чалмата си чудновата тръстикова свирка и я наду. След няколко мига платът се размърда, свирката звучеше все по-пискливо и по-отчетливо и две зеленозлатисти змии подадоха странните си клинообразни глави, бавно се издигнаха и се залюляха насам-натам в такт с музиката, както цветята се поклащат във водата. Децата обаче доста се уплашиха от техните петнисти качулки и бързо стрелкащи се езици и бяха много подоволни, когато фокусникът накара от пясъка да порасне мъничко портокалово дръвче, да се покрие с хубав бял цвят и гроздове от истински плодове; а когато взе ветрилото от дъщеричката на маркиза де Лас Торес и го превърна в синя птица, която захвърча из павилиона и запя, възторгът и изумлението им нямаха граници. Тържественият менует, който изпълниха момчетата-танцуващи от черквата „Нуестра Сеньора дел Лилар“^[6], бе също очарователен. Инфантата никога досега не беше виждала тая чудесна церемония, устроена всяка година през май пред олтара на Богородицата и в нейна чест; всъщност никой от испанското кралско семейство не беше влизал в голямата катедрала на Сарагоса, след като един луд свещеник, платен, както смятала мнозина, от Елизабета, кралица на Англия, се беше опитал да даде отровна нафора на принц Астурйски. Затова инфантата беше само чувала за „Танеца на Богородицата“, както го наричаха, а той наистина бе прекрасно зрелище. Момчетата носеха старовремски дворцови облекла от бяло кадифе, а чудноватите им триъгълни шапки бяха поръбени със сребро и увенчани с огромни снопове от щраусови пера и ослепителната белота на дрехите им, когато се движеха на слънце, се подчертаваше от мургавите лица и дългите черни коси. Всички бяха очаровани от тържественото величие, с което те изпълняваха сложните фигури на танеца, от безпогрешно изработената грация на бавните им движения и от изпълнените с достойнство поклони, а когато свършиха играта и свалиха големите си, украсени с пера шапки пред инфантата, тя прие поклона им с голяма благосклонност и даде обет да изпрати огромна восьчна свещ за олтара на „Светата дева на Колоната“ като благодарност за удоволствието, което й беше доставила.

Група хубави египтяни, както наричаха по онова време циганите, влязоха след това на арената, седнаха в кръг с подгънати крака,

засвириха тихичко на цитрите си, запоклащаха се в такт и едва чуто запяха тиха, мечтателна мелодия. Когато зърнаха дон Педро, те се смръщиха, а някои сякаш се изплашиха, защото само преди няколко седмици той беше обесил заради магьосничество двамина от племето им на пазара в Севиля. Но хубавата инфант ги смяя — тя се облегна на стола и ги загледа над ветрилото с големите си сини очи и те почувствуваха със сигурност, че едно тъй прекрасно създание никога не би могло да бъде жестоко. Затова продължиха да свирят много неясно, само допирали струните на цитрите с дългите си островърхи нокти, а главите им започваха да клюмат, сякаш заспиваха. Изведнъж те нададоха вик, толкова рязък, че всички деца се стреснаха, а ръката на дон Педро стисна ахатовата дръжка на камата, скочиха на крака, лудо закръжиха около арената, заудряха дайретата и запяха някаква дива любовна песен на своя непонятен гърлен език. Сетне по даден знак всички се проснаха пак на земята, останаха да лежат безмълвни и само глухото звънене на цитрите нарушаваше тишината. Те повториха това няколко пъти, изчезнаха за миг и пак се завърнаха, като водеха на синджир рунтава мечка, а на раменете си носеха няколко малки маймунки от Варвария. Мечката с безкрайно важен вид се изправи на главата си, а сбръчканите маймунки правеха всевъзможни забавни фокуси с две циганчета, които, изглежда, бяха техни господари, биеха се с мънички шпаги, стреляха с пушки и провеждаха редовно войнишко учение, също като кралската гвардия. Циганите наистина пожънаха голям успех.

Но най-смешната част от цялата утринна забава без съмнение бе танцът на малкото джудженце. Когато то излезе със запъване на арената, заклатушка се на кривите си крачка и залюля насам-натам огромната си разкривена глава, децата нададоха високи крясъци от възторг. Самата инфант се смя толкова много, че чак камерерата бе принудена да й напомни, че макар да е имало много случаи, в които дъщеря на крал е плакала пред равни на себе си, никога още една принцеса с кралска кръв не се е веселила така пред хора, по-никостоящи по произход. Джуджето обаче бе наистина неотразимо и дори в испанския двор, известен открай време със своята изтънчена слабост към ужасното, никога не бяха виждали такъв фантастичен малък изрод. А това беше и първото му излизане. Както си тичало свободно между дърветата, то било открито едва предишния ден от

двама благородници, които случайно отишли на лов в отдалечена част на голямата крайградска гора от корков дъб, и било доведено от тях в двореца за сюрприз на инфантата, понеже баща му, беден въглищар, бил много доволен да се отърве от толкова грозно и безполезно дете. Може би най-забавното у него беше това, че нямаше никаква представа за собствения си смешно-грозен вид. Всъщност то изглеждаше съвсем щастливо и в най-добро разположение на духа. Когато децата се смееха, то се смееше също тъй несдържано и радостно, а в края на всеки танц правеше най-смешни поклони, усмихващо се и кимаше, сякаш беше наистина едно от тях, а не дребно уродливо същество, което природата, изпаднала в шеговито настроение, бе създала, за да му се подиграват всички други. А колкото за инфантата, тя съвсем го очарова. То не можеше да откъсне очите си от нея и танцуващо едва ли не само в нейна чест. Накрая тя си спомни как бе виждала знатните придворни дами да хвърлят букети на Кафарели, прочутия италиански дискант, когото папата бе изпратил от собствения си параклис в Мадрид, за да излекува тъгата на краля със сладкия си глас, дръпна розата от косата си и отчасти на шега, отчасти за да ядоса камерерата, му я хвърли през арената с най-милата си усмивка. Но джуджето прие цялата работа много сериозно, притисна цветето до грубите си напукани устни, сложи ръка на сърцето, отпусна се на коляно пред нея, захили се до уши и малките му лъчести очички заискриха от удоволствие.

Това накара инфантата дотолкова да забрави сериозното си държане, че продължи да се смее дълго след като джудженцето беше изтичало от арената. Тя пожела пред чично си танцът да бъде незабавно повторен. Обаче камерерата, под предлог, че слънцето прилича твърде силно, реши, че ще е по-добре нейно височество незабавно да се завърне в двореца, където за нея бил вече пригответ чудесен пир, имало дори и истинска торта за рождения ден, цялата украсена с нейните инициали, изписани с цветна захар, и с хубаво сребърно знаме, което се веело на върха. Тогава инфантата се изправи с голямо достойнство, заповяда джудженцето да танцува отново за нея след часа на сиестата, изказа своята благодарност на младия граф Тиера-Нуева за очарователния му прием и се запъти обратно към покоите си, последвана от децата в същия ред, в който бяха дошли.

А джудженцето чу, че ще танцува повторно пред инфантата, и то по изрична нейна заповед, и се почувствува толкова гордо, че изтича в градината и тук, в смешен изблик на радост, започна да обсипва бялата роза с целувки и да изразява с най-недодялани и несръчни ръкомахания възхищението си.

Цветята бяха крайно възмутени от дръзкото му нахлуване в прекрасния им дом, а когато го видяха да подскача нагоре-надолу по пътеките и да размахва така смешно ръце над главата си, не можаха да сдържат повече своя яд.

— То е наистина твърде грозно, за да му се позволи да играе тук при нас! — възкликаха лалетата.

— Трябва да пие маков сок и да заспи за хиляда години — казаха големите алени кремове, и много се раздразниха и разгневиха.

— То е истински ужас! — изкрешя кактусът. — Колко е разкривено и смачкано, а главата му е крайно несъразмерна с краката. Бога ми, то ме кара да се чувствувам целият бодлив и ако се приближи до мен, ще го жегна с моите тръни.

— Вижте го как държи един от най-хубавите ми цветове! — възклика белият розов храст. — Аз лично го дадох на инфантата, тая сутрин като подарък за рождения й ден, а сега то й го отнема. — И се развила колкото му глас държи: — Крадец, крадец, крадец!

Дори червеното мушкато, което обикновено не си придаваше важност и бе известно, че има безброй бедни роднини, при вида му затвори цветчетата си от отвращение, а когато теменугите меко забелязаха, че макар да е извънредно грозно, джуджето все пак не е виновно за това, мушкатото доста справедливо отвърна, че тъкмо това бил главният му недостатък и нямало никакво основание да уважаваш някого, защото бил непоправим. И наистина дори някои от теменугите чувстваха, че грозотата на джудженцето е почти преднамерена и че то щеше да прояви много по-добър вкус, ако си дадеше тъжен или поне замислен вид, вместо весело да скача и тъй смешно и глупаво да се кълчи.

А старият слънчев часовник, който беше твърде забележителна личност и бе показвал някога дневните часове на такава велика особа като самия император Карл V, така се смая от външността на джудженцето, че наスマлко щеше да забрави да отбележи цели две минути с дългия си сенчест пръст. Той не можа да се сдържи и каза на

големия бял паун, кацнал на слънце върху балюстрадата, че както се знае, децата на кралете са крале, а децата на въглищарите са въглищари и няма смисъл да се преструваме, че не е така, а паунът напълно се съгласи с тая мисъл и дори изкряска: „Разбира се, разбира се!“ с такъв висок глас, че златните рибки, които живееха в басейна на хладния плискащ водоскок, подадоха глави от водата и попитаха огромните каменни тритони какво, за бога, се е случило.

Но, кой знае защо, птичките харесваха джудженцето. Те го бяха виждали често да танцува на горе-надолу из гората като горски дух подир вихушки от листа или да се свива в хралупата на някой стар дъб и да дели орехите си с катеричките. Те нямаха нищо против това, че е грозно. Нали дори и славеят, който пееше тъй сладко в портокаловите горички, че понякога луната се навеждаше надолу да го послуша, не беше чак толкова хубав; освен това то се бе държало добре с тях през онай ужасна сурова зима, когато нямаше плодове по дърветата, земята беше корава като желязо, а вълците бяха слезли чак до портите на града да търсят храна, никога не ги бе забравяло, винаги им бе давало трохички от малкото си коматче черен хляб и бе делило с тях закуската си, колкото и да беше бедна.

Затова те кръжаха около него, на минаване леко докосваха бузите му с крилата си и си цвъртяха една на друга, а джудженцето така се радваше, че не можа да не им покаже прекрасната бяла роза. То им разправи също, че самата инфANTA му я дала, понеже го обичала. Те не разбраха нито една дума от разказа му, но това нямаше значение, понеже те навеждаха главичките си и си даваха умен вид, а то е почти същото, както да разбираш нещо, и е много по-лесно.

И гущерите го харесаха много. Когато то се умори да тича и се хвърли на тревата да си почине, те заиграха и залудуваха отгоре му и се мъчеха да го забавляват с всичко, с каквото могат. „Всеки не може да бъде красив като гущер — викаха те, — би било прекалено да се иска такова нещо! И макар да звучи смешно, в края на краищата джудженцето не е чак толкова грозно, разбира се, ако си затвориш очите и не го гледаш.“ Гущерите бяха големи философи по природа и често седяха и мислеха часове наред, когато нямаха нищо друго да правят или времето бе твърде дъждовно за излизане.

Цветята обаче бяха много ядосани от тяхното държане и от държането на птичките. „Това само показва колко много се опростява

от това неспирно търчане и подхвърчане — казаха те. — Добре възпитаните хора винаги си стоят на едно и също място като нас. Никой никога не ни е виждал да подскочиме нагоре-надолу по пътеките, нито да препускаме лудо в тревата подир водните кончета. Щом ни се поисква да променим обстановката, ние изпращаме да повикат градинаря и той ни пренася на друга леха. В това има повече достойнство и то е по-прилично. Но птиците и гущерите не знаят какво е покой, а птиците всъщност нямат и постоянен адрес. Те са чисто и просто скитници като циганите и човек трябва да се отнася към тях по съвсем същия начин.“ И те вирнаха нос във въздуха, добиха много горделив вид и бяха направо възхитени, когато след малко джудженцето стана от тревата и се запъти през терасата към двореца.

— Би трявало да го затворят вътре до живот — казаха те. — Вижте гърбицата му и кривите му крака! — и се закискаха.

Но джудженцето не подозираше всичко това. То обичаше птичките и гущерчетата безкрайно много и мислеше, че цветята са най-чудесното нещо на света, след инфантата, разбира се, но тя пък му беше дала прекрасната бяла роза и го обичаше, а това имаше огромно значение.

Колко съжаляваше, че не се беше върнало с нея! Тя щеше да го сложи от дясната си страна и да му се усмихне, а то нямаше нито за миг да се отдели от нея, щяха заедно да си играят и щеше да я научи на какви ли не чудесни фокуси. Защото, макар и да не беше влизало дотогава в дворец, то знаеше множество смайващи неща. Умееше да прави мънички тръстикови кафези за жетварчета, за да пеят в тях, и да изработва от дългоколенчати бамбукови стъбла свирката, която обича да слуша Пан. Знаеше гласа на всяка птица и можеше да повика скорците от върха на дървото и чаплата от мочура. Познаваше дирите на всяко животно и можеше да проследи заека по леките му стъпки и глигана по утъканата шума. Знаеше танеца на всички ветрове: лудешкия танец с червените обяди на есента, лекия танец със сини сандали над житата, танеца с белите снежни венци през зимата и танеца на цветчетата в овошните градини през пролетта. Знаеше къде вият гнездата си горските гъльби и веднъж, когато ловец на птици бе хванал в примка бащата и майката, само бе отгледало малките и беше им направило малък гъльбарник между клоните на един пречупен бряст. Те бяха съвсем питомни и се хранеха от ръцете му всяка сутрин.

Тя щеше да ги хареса — и тях, и зайчетата, които сноват във високата папрат, и сойките със стоманеносините им пера и черни човки, и таралежите, които могат да се свият на бодливо кълбо, и големите мъдри костенурки, които пълзят насам-натам, поклащат глави и похапват от младите листа. Да, тя непременно трябваше да дойде в гората да играе с него. То ще й отстъпи своето креватче и ще бди пред прозореца до зори, да не би дивите рогати животни да й сторят никакво зло или мършавите вълци да се промъкнат твърде близо до колибата. А на съмване ще почука на капаците на прозорците, за да я събуди, и двамата ще излязат и ще танцуваат цял ден. В гората съвсем не е самотно. Понякога минава някой епископ на бяло муле, зачел рисувана книжка. Понякога, облечени със зелени кадифени шашки и куртки от дъбена еленска кожа, вървят соколари, сложили върху китките си соколи с качулки на главите. По гроздобер идват винари с червени ръце и крака, с венци от лъскав бръшлян и носят мокри мехове с вино; въглицари седят нощем около огромните си мангали, гледат как сухите дървета се овъгливат бавно на огъня и пекат кестени в пепелта, а разбойниците излизат от своите пещери и се веселят с тях. Веднъж пък беше видяло красиво шествие, проточило се по дългия прашен път за Толедо. Отпред вървяха монаси, сладко пееха и носеха пъстри хоругви и златни кръстове, след тях идваха войници със сребърни брони, с мускети и пики, а обкръжени от войниците вървяха трима боси мъже със странни жълти дрехи, изрисувани целите с чудни фигури и носеха запалени свещи в ръце. Наистина много нещо има за гледане в гората. И когато тя се умори, то ще й намери място, обрасло с мъх, или ще я носи на ръце, защото е много силно, макар и да знае, че не е високо. Ще й направи огърлица от червен брей и тя няма да е по-грозна от белите зърна, които имаше по роклята й, а когато й омръзнат, ще ги захвърли и то ще й намери други. Ще й донася шапчици от жълти и мокри от роса съсьнки и мънички светулчици, които да светят като звезди в матовото злато на нейните коси.

Но къде ли е тя? Джуджето попита бялата роза, ала розата не му отговори. Целият дворец като че ли беше заспал и дори там, където капаците не бяха затворени, тежки завеси бяха дръпнати пред прозорците, за да не пропускат слънчевия блясък. То обиколи отвред, потърси място, през което би могло да влезе и най-сетне зърна една

тайна вратичка, останала отворена. Мушна се през нея и се озова в разкошна зала, като че по-разкошна и от гората — навсякъде имаше толкова много позлата, дори подът беше направен от големи цветни камъни, подредени в някаква геометрична рисунка, но малката инфантка не беше там, само няколко чудни бели статуи гледаха надолу към него от ясписовите си подставки с тъжни празни очи и усмихнати устни.

В дъното на залата висеше богато извезана завеса от черно кадифе. Тя бе осияна със слънца и звезди — любимите изображения на краля, шити с цвета, който обичаше най-много. Може би инфантата се криеше зад нея? Трябваше да провери на всяка цена.

И тъй джуджето тихичко прекоси залата и дръпна завесата. Не, там имаше само друга стая и тя му се видя по-хубава от стаята, която беше току-що напуснало. Стените бяха облечени със зелен гоблен, на който имаше извезани с игла множество фигури, представляващи лов — творба на няколко фламандски художници, които бяха посветили повече от седем години на довършването ѝ. Едно време това е била стаята на Jean le Fou, лудия крал, който бил толкова влюбен в лова, че в пристъпите на безумие често надувал ловния си рог, пронизвал с кама бледите бягащи елени, мъчел се да яхне огромните коне, вдигнали се на задните си крака, и да повали рогача, върху който се нахвърляха едрите кучета. Сега я използуваха като стая за съвещания и върху масата по средата лежаха червените портфейли на министрите, щампосани със златните лалета на Испания и в гербовете и емблемите на Хабсбургския род.

Джудженцето се огледа в почуда наоколо и малко го достраша да продължи нататък. Странните безмълвни конници, които препускаха тъй бързо и безшумно през дългите горски поляни, му се сториха като ония страшни призраци, за които бе чувало да говорят въглищарите — като компрачо, които излизат на лов само нощем и ако срещнат човек, превръщат го в кошута и го подгонват. Но си помисли за инфантата и доби смелост. Искаше да я намери сама, да й каже, че и то я обича. Може би тя беше в следващата стая.

То изтича по меките мавритански килими и отвори вратата. Не! Тя не беше и там. Стаята бе съвсем празна. Беше тронна зала, използвана за приемане на чуждестранни посланици, когато кралят се съгласеше да им даде лична аудиенция — напоследък това не се

случваше често, — същата стая, в която преди много години се бяха явили пратеници от Англия да уговорят женитбата на тяхната кралица — тогава една от католишките владетелки в Европа — с най-големия син на императора. Стените бяха облечени с позлатена кордовска кожа и тежък позлатен полилей с разклонения за триста восьчни свещи висеше от черно-белия таван. Под голям балдахин от златотъкан плат, на който със ситен бисер бяха извезани лъзовете и кулите на Кастилия, стоеше самият трон, покрит с богата мантия от черно кадифе, осеяно със сребърни лалета и тежко поръбено със сребро и бисер. Върху второто стъпало на трона бе сложено нисичко столче с възглавница от сребърна тъкан, на което инфантата заставаше на колене, а по-долу от него и извън обсега на балдахина стоеше столът на папския нунций — той единствен имаше право да седи в присъствието на краля по време на всякакви публични церемонии и неговата кардиналска шапка с обърканите алени пискюли лежеше на пурпурна табуретка отпред. На стената срещу трона висеше портрет в естествена големина на Карл V с ловни дрехи и с голямо куче до него, а картина, на която Филип II приема от холандците феодалната клетва за вярност, заемаше срещната част на другата стена. Между прозорците стоеше черно абносово шкафче, инкрустирано с плочки от слонова кост, с фигури от Холбайновия „Танц на смъртта“, гравирани — както казваха някои — собственоръчно от той прочут майстор.

Но малкото джудженце бе безразлично към цялото това великолепие. То не би дало розата си срещу всичките бисери на балдахина и нито едно бяло листенце от розата си срещу самия трон. Това, което искаше, бе да види инфантата, преди тя да отиде в павилиона, и да я помоли да избяга с него, щом свърши своя танц. Тук, в двореца, въздухът е спарен и тежък, а в гората вятърът духа свободно и слънцето с блуждаещи златни ръце отмества трепетни листи. Цветя има и в гората, може би не тъй разкошни, както цветята в градината, но въпреки това с по-сладък дъх: зюмбули в ранната пролет, които с люшкаща се синевина заливат прохладни поляни и тревисти могилки; жълти иглики, които се гнездят на малки кичури около възлестите корени на дъбовете; ярки жълтурчета и сини велиденчета, и перуники — морави и жълти. Има сиви реси по леските, а напръстничетата клюмат под тежестта на шарените си чашки, които

привличат пчелите. Кестенът си има своите островърхи свещници от бели звезди, а глогът — своите прекрасни бели лунички. Да, тя непременно ще дойде с него в хубавата гора и то ще танцува цял ден за нейно удоволствие. Усмивка блесна в очите му при тая мисъл и то влезе в следващата стая.

От всички стаи тя беше най-светлата и най-красивата. Розова дамаска от Лука с изтъкани по нея птици и нежни сребърни цветчета покриваше стените; мебелите бяха от тежко сребро, украсени с пищни венци и люлеещи се купидони; пред двете широки камини стояха големи паравани с изvezани по тях папагали и пауни, а подът, който беше от морскозелен оникс, сякаш се губеше в далечината. И джудженцето не беше само. То видя в сянката на една врата в отсрецния край на стаята да стои и да го наблюдава една фигура. Сърцето му трепна, радостен вик се откъсна от устните му и то излезе на осветено от слънце място. Щом направи това, фигурката се мръдна също и то я видя ясно.

Инфантата? Това беше изрод, най-грозният изрод, какъв то бе виждало. Не правилно сложен като всички хора, а гърбав, с криви ръце и крака, с огромна клатеща се глава и грива от черна коса. Джуджето се навъси, и изродът също се навъси. То се засмя, и изродът се засмя с него и сложи ръце на хълбоците, както ги сложи самото то. Направи му подигравателен поклон, и изродът му отвърна с нисък поклон. Запъти се към него, изродът се запъти насреща му, като подражаваше на всяка негова стъпка, и спря, когато се спря и самото то. То изкрещя развеселено, изтича напред и протегна ръка, а ръката на изрода допря неговата — тя беше студена като лед. Джуджето се уплаши, дръпна ръката си настрани и ръката на изрода бързо я последва. То се опита да отиде напред, но нещо гладко и твърдо не го пусна. Лицето на изрода беше сега близо до неговото и изглеждаше изпълнено с ужас. То отметна косата от очите си. Изродът повтори движението. То го удари, и изродът отвърна на удара с удар. То се погнуси от изрода, и изродът взе грозно да му криви лицето си. То се отдръпна, и изродът отстъпи назад.

Какво бе това? Джуджето помисли за миг и огледа всичко в стаята. Беше страшно, но като че всичко имаше двойник в тая невидима стена от бистра вода. Да, срещу всяка картина имаше картина, срещу всяко канапе имаше канапе. Спящият фавн, който

лежеше в алкова до вратата, си имаше дремещ брат-близнак, а сребърната Венера, която стоеше на слънчевата светлина, протягаше ръце към друга Венера, хубава като самата нея.

Да не беше това ехо? Джудженцето му се беше обаждало веднъж в долината и то му бе отговорило дума по дума. Дали ехото можеше да повтаря видяното от окото, както можеше да повтаря казаното от гласа? Дали можеше да направи един измамен свят съвсем като истинския? Дали сенките на нещата можеха да имат цвят, движение? Дали беше възможно това да е...

То се сепна, извади от пазвата си прекрасната бяла роза, обърна се и я целуна. Изродът също имаше роза, същата като неговата — листенце по листенце. Той я целуваше със същите целувки и я притискаше до сърцето си със страхотно кривене.

Когато истината проблесна в ума му, джуджето нададе безумен вик на отчаяние и падна с плач на земята. И тъй, не друг, а то бе уродливо и гърбаво, безобразно наглед и чудовищно смешно. Самото то бе изродът и не на друг, а на него се бяха смели децата и малката принцеса, за която мислеше, че го обича — тя също се беше присмидала на неговата грозота и глумила над разкривените му ръце и нозе! Защо не го бяха оставили в гората, където нямаше огледало, което да му каже колко е отвратително? Защо баща му не го беше убил, вместо да го продаде за негов позор? Горещи сълзи потекоха по бузите му и то разкъса бялата роза на парченца. Просналият се изрод направи същото и пръсна леките листенца във въздуха. Изродът се търкаляше на земята, когато джуджето го погледна, и се взря в него с лице, измъчено от болка. То се дръпна настрана, за да не го вижда, и закри очите си с ръце. Изпълзя като ранена животинка на сянка и остана да лежи там и да стене.

И в той миг самата инфантка влезе вътре с другарчетата си през отворената стъклена врата и когато видяха грозното малко джудже да лежи на земята и фантастично и пресилено да блъска пода със стиснати юмруци, всички избухнаха в гръмогласен безгрижен смях, заобиколиха го от всички страни и го загледаха.

— Като танцьор то беше смешно . — каза инфантата, — но като актьор е още по-смешно. Съвсем не е по-лошо от куклите, само че, разбира се, не е чак толкова естествено. — И тя размаха ветрилото си и заръкопляска.

Но джудженцето не вдигаше глава, а риданията му ставаха все по-глуhi и по-глуhi; изведнъж то някак странно изпъшка и се хвани за гърдите. След това падна пак и остана съвсем неподвижно.

— Това е чудесно — каза инфантата след кратко замълчаване, — но сега трябва да танцуваш за мен.

— Да — развикаха се всички деца, — трябва да станеш и да танцуваш, защото си пъргав като маймуните от Варвария и много посмешен.

Но джуджето не им отговори.

Тогава инфантата тропна с крак и извика чично си, който се разхождаше по терасата с шамбелана и четеше някакви депеши, току-що пристигнали от Мексико, там наскоро бе учредена Светата инквизиция.

— Моето смешно джудженце се муси — каза тя, — трябва да го постреснеш и да му кажеш да танцува за мен.

Те се усмихнаха един на друг, влязоха, без да бързат, вътре, дон Педро се наведе и плесна джуджето по бузата с везаната си ръкавица.

— Трябва да танцуваш, petit monstre^[7], — каза той. — Трябва да танцуваш. Инфантата на Испания и на Индиите иска да я забавляваш.

Но джуджето не се помръдна.

— Налага се да повикаме палача с бича — рече с отегчение дон Педро и се върна на терасата. Обаче шамбеланът доби мрачен вид, коленичи до джудженцето и сложи ръка на сърцето му. А след няколко мига сви рамене, изправи се, направи нисък поклон пред инфантата и каза:

— Mi bella princessa^[8], вашето смешно джудженце никога вече няма да танцува пак. Жалко, защото е толкова грозно, че би могло да накара краля да се усмихне.

— А защо няма вече да танцува? — запита със смях инфантата.

— Защото му се е пръснало сърцето — отговори шамбеланът.

Инфантата се начумери и нежните ѝ устни, които приличаха на листенца от роза, се свиха с прелестно пренебрежение.

— Нека занапред, тия, които идват да играят с мен, да нямат сърца! — извика тя и изтича в градината.

[1] Моя кралице! Моя кралице! (исп.). — Б. пр. ↑

[2] Истинска усмивка на Франция (фр.) — Б. пр. ↑

- [3] Гrimаса (фр). — Б. пр. ↑
- [4] Чудесен бик (исп.). — Б. пр. ↑
- [5] Решителният удар (фр.). — Б. пр. ↑
- [6] Светата дева на Колоната" (исп.). — Б. пр. ↑
- [7] Малко чудовище (фр.) — Б. пр. ↑
- [8] Моя хубава принцесо (исп.) — Б. пр. ↑

РИБАРЯТ И НЕГОВАТА ДУША

Всяка вечер младият рибар излизаше в морето и хвърляше мрежите си във водата.

Когато вятърът духаше откъм сушата, той не хващаше нищо или хващаше съвсем малко, защото това бе оствър вятър с черни крила и бурни вълни се издигаха насреща му. Но когато вятърът духаше към брега, рибата излизаше от дълбините, хващаше се в мрежите му и той я занасяше на пазара и я продаваше.

Всяка вечер излизаше той в морето, ала една вечер мрежата му бе толкова тежка, че едва я теглеше към лодката. И той се засмя и си каза: „Сигурно съм хванал всичката риба от морето или съм впримчил някое грозно чудовище, което ще бъде за чудо и приказ сред хората, или някой страшен звяр, който кралицата ще поиска да вземе.“ И рибарят напъна всички сили, затегли грубите въжета, додето дългите вени по ръцете му се издуха като черти от син емайл върху бронзова ваза. Той теглеше тънките въжета и все по-близо и по-близо идваше кръгът от плоските коркове и най-сетне мрежата се вдигна на повърхността.

Но това, което беше вътре, съвсем не беше риба, а само заспала малка русалка.

Косата ѝ бе като мокро златно руно, а всеки отделен косъм — като тънка златна нишка в стъклена чаша. Снагата ѝ бе като бяла слонова кост, а опашката — от сребро и бисер. От сребро и бисер беше опашката ѝ и зелени морски водорасли се увиваха около нея; и подобни на морски раковини бяха ушите ѝ, а устните — като корал. Студените вълни заливаха студените ѝ гърди и сол блестеше по клепките.

Тъй прекрасна беше тя, че когато я видя, младият рибар се изпълни с почуда, протегна ръка да притегли мрежата по-близо до себе си, наведе се през борда и я стисна в прегръдките си, И когато я докосна, тя извика като подплашена чайка и се събуди, изгледа го ужасена с люляково-аметистовите си очи и се помъчи да се изтръгне.

Но той я държеше здраво притисната до себе си и не я оставяше да си отиде.

— Моля ти се, пусни ме, защото аз съм единствената дъщеря на морския цар, а баща ми е стар и самотен.

Но младият рибар отговори:

— Няма да те пусна, докато не ми обещаеш, че щом те повикам, ще идваш и ще ми пееш. Рибите обичат да слушат песните на морските хора и така мрежите ми ще бъдат пълни.

— Даваш ли ми дума, че ще ме пуснеш, ако ти го обещая? — възклика русалката.

— Давам ти дума, че ще те пусна — отговори младият рибар.

Тогава тя му даде обещание и се закле с клетвата на морските хора. И той разтвори ръце, и тя потъна във водата, разтреперана от непонятен страх.

Всяка вечер младият рибар излизаше в морето и викаше русалката, и тя се издигаше от водите и му пееше. Делфините обикаляха в кръг около нея, а плашливите чайки се виеха над главата й.

А тя пееше чудна песен. Защото пееше за морските хора, които прекарват стадата си от една бездна в друга и носят малките теленца на рамо; за тритоните, които имат дълги зелени бради и космати гърди и надуват извити раковини, когато минава царят; за царския дворец, който е целият от кехлибар, с покрив от бистър смарагд и постлан с блестящ бисер; за морските градини, където огромните ветрила на корала се люшкат цял ден, а рибите се стрелкат насам-натам като сребърни птици, и анемоните се държат за скалите, и съомгата се излюпва в назъбения жълт пясък. Тя пееше за големите китове, които идват от северните морета и имат остри ледени висулки по перките си; за сирените, които разказват такива чудесни неща, че търговците запушват ушите си с воськ, та да не ги чуят, понеже иначе ще скочат във водата и ще се удавят; за потъналите галери с високи мачти и замръзнали моряци, вкопчили се във въжета, където скумрии влизат и излизат през кръглите прозорчета; за малките рачета, които са неуморни пътешественици, вклещват се в дъната на корабите и обикалят света; за сепиите, които живеят по скалите и простират напред своите дълги черни ръце, и могат да накарат, когато пожелаят, да настъпи нощ. Пееше за наутилуса, който си има собствена лодка,

издълбана в опал и плаваща с копринено платно, за безгрижните водни духове, които свирят на арфи и могат да приспят великия Кракен^[1], за малките деца, които хващат хълзгавите костенурки и със смях се возят ма гърба им; за русалките, които лежат в бялата пяна и протягат ръце към мореплавателите, и за тюлените с извити зъби, и за моржовете с развети гриви.

И докато тя пееше, всички риби-тон излизаха от дълбочините да я слушат, а младият рибар хвърляше мрежите си около тях и ги хващаше, а други убиваше с копие. И когато добре натоварваше лодката си, русалката му се усмихваше и потъваше в морето.

Но никога не се приближаваше до него толкова, че да може да я допре. Той често я викаше и ѝ се молеше, но тя не искаше, а когато се опитваше да я хване, гмуркаше се като тюлен и той ден рибарат не я виждаше вече. И всеки ден гласът ѝ звучеше все по-сладко в неговите уши, Толкова сладък беше гласът ѝ, че той забравяше мрежите и хитрините си ѝ изоставяше своя занаят. С оранжево-червени перки и изпъкнали златни очи тоновете минаваха край него на стада, но той не им обръщаше внимание. Копието лежеше до него неизползвано, а оплетените от ракита кошници оставаха празни. С притворени уста и очи, замъглени от почуда, той седеше неподвижен в лодката и слушаше, слушаше, докато морските мъгли плъзнеха около него и блуждаещата луна посребрение кафявите му ръце. И една вечер я извика и рече:

— Малка русалке, малка русалке, аз те обичам. Вземи ме за мъж, защото те обичам.

Но русалката поклати глава.

— Ти имаш човешка душа — отговори тя. — Само ако пропъдиш душата си, бих могла да те залюбя.

И младият рибар си каза: „За какво ми е моята душа? Не мога да я видя. Не мога да я докосна. Не я познавам. Разбира се, че ще я пропъдя и ще изживея много радости!“ И вик на щастие се изтръгна от устните му, той се изправи в шарената си лодка и протегна ръце към русалката.

— Аз ще пропъдя душата си — извика той — и ти ще станеш моя жена, а аз ще стана твой мъж и в дълбините на морето ще живеем заедно, и ти ще ми покажеш всичко, за което си ми пяла, а аз ще правя всичко, каквото пожелаеш, и няма да се разделим цял живот.

А малката русалка се засмя от радост и закри лицето си с ръце.

— Но как да пропъдя душата си? — възклика младият рибар. — Кажи ми как и ще видиш, че ще го направя.

— Уви, не зная. — каза малката русалка. — Морските хора нямат душа. — И тя потъна в дълбините, вперила в него тъжен поглед.

И тъй, рано на другата сутрин, преди още слънцето да се вдигне една педя над хълмовете, младият рибар отиде в дома на свещеника и почука три пъти на вратата.

Послушникът погледна през прозорчето, видя кой е, дръпна резето и му каза:

— Влез!

И младият рибар престъпи прага и коленичи на дъхавите рогозки на пода, извика на свещеника, който четеше от святата книга, и му каза:

— Отче, аз любя морска девойка, но моята душа ми пречи да изпълня желанието си. Кажи ми как мога да пропъдя душата си, защото всъщност тя не ми трябва. Каква стойност има душата за мен? Не мога да я видя. Не мога да я докосна. Не я познавам.

А свещеникът се заудря в гърдите и отговори.

— Горко ти, горко ти, ти си полуудял или си ял някаква отровна билка, защото душата е най-благородната част от человека и ни е била дадена от Бога, за да я използваме за благородни неща. Няма нищо по-скъпоценно от човешката душа, няма нищо земно, което може да се сравни с нея. Тя струва колкото всичкото злато на света и е по-скъпоценна от рубините на царете. Не мисли, синко мой, повече за това, защото за такъв грях няма прошка. Морските хора, те са загубени тези, които общуват с тях, са също загубени. Те са като дивите зверове, които не знаят кое е добро и кое е зло, и господ не е умрял заради тях.

Очите на младия рибар се наляха със сълзи, когато чу жестоките слова на свещеника, той се изправи и му каза:

— Отче, фавните живеят в гората и са щастливи, а по скалите седят тритони с арфи от червено злато. Позволи ми да бъда като тях, моля ти се, защото те живеят като цветята. Каква полза имам аз от моята душа, щом тя стои между мен и съществото, което любя?

— Телесната любов е низка — възклика свещеникът и смръщи вежди — и низки и зли са нечестивите същества, които Бог търпи да

кръстосват неговия свят. Проклети да са горските фавни, проклети да са морските певци! Чувал съм ги нощно време и те са се мъчили да ме отклонят от моите молитви. Те ми чукат на прозореца и се смеят. Те ми шепнат на ушите разкази за своите пагубни радости. Те ме изкушават със съблазни, а когато понеча да се моля, кривят се насреща ми. Те са загубени, казвам ти, те са загубени. За тях няма рай, няма и ад и нито на едното, нито на другото място ще прославят те божието име.

— Отче, ти не знаеш какво говориш! — извика младият рибар. — Веднъж хванах с мрежата си дъщерята на морския цар. Тя е по-хубава от зорница и по-бяла от месеца. Зарад нейната снага съм готов да дам душата си, а зарад нейната любов съм готов да се откажа от рая. — Кажи ми това, което те питам, и ме остави да си отида с мир.

— Махни се! Махни се! — извика свещеникът. — Твоята любима е загубена и ти ще бъдеш загубен с нея. — И не му даде благословия, и го изпъди от къщата си.

А младият рибар се запъти към пазарището и вървеше бавно, с оборена глава, като човек, постигнат от скръб.

И когато го видяха да идва, търговците зацепнаха помежду си, а един от тях излезе напред да го пресрецне, извика го по име и му рече:

— Какво имаш за продан?

— Ще ти продам моята душа — отговори той. — Моля ти се, купи я от мен, защото ми е омръзнала. За какво ми е моята душа? Не мога да я видя. Не мога да я докосна. Не я познавам.

Но търговците му се присмяха и казаха:

— За какво ни е човешка душа? Тя не струва пукната пара. Продай ни тялото си да ни робува и ние ще те облечем в моркосиньо, и ще сложим пръстен на ръката ти, и ще те направим любimeц на царицата. Но недей ни говори за душата, защото тя за нас не е нищо, нито има никаква стойност, та да ни послужи.

И младият рибар си каза:

„Колко странно е това! Свещеникът ми каза, че душата струва колкото златото на целия свят, а търговците твърдят, че не струва пукната пара.“

И си отиде от пазарището, и слезе на морския бряг, и се замисли какво трябва да стори.

И по пладне си спомни, че един от другарите му, който беше билкар, му бе разправял за млада магъосница — тя живеела в пещера

на самия нос на залива и била много изкусна в магиите си. И той тръгна тичешком, толкова голямо бе нетърпението му да се отърве от душата си, и облак прах се вдигаше подире му, както се носеше по прибрежния пясък. По сърбежа на дланта си младата магьосница разбра за идването му и се засмя, и разпусна червените си коси. С червени коси, паднали върху раменете й, стоеше тя пред входа на пещерата и в ръце държеше разцъфната клонка див бучиниш.

— Какво ти трябва? Какво ти трябва? — за вика тя, когато той се зададе запъхтян по стръмнината и се преклони пред нея. — Риба за мрежата ти при насрещен вятър? Аз имам тръстикова свирчица и щом я надуя, барбуните влизат в залива. Но тя има цена, хубав момко, тя има цена! Какво ти трябва? Какво ти трябва? Буря, която да разбие корабите и да изхвърли сандъци с богати съкровища на брега? На мен са подвластни повече бури, отколкото на вятъра, защото аз служа на тоя, който е по-силен от вятъра, и с едно сито и кофа вода мога да изпратя големите галери на морското дъно. Но аз имам цена, хубав момко, аз имам цена! Какво ти трябва? Какво ти трябва? Аз познавам едно цвете, което расте в долината, никой не го знае освен мене. То има пурпурни листа и звезда в сърцето си, а сокът му е бял като мляко. Допреш ли с това цвете коравите устни на царицата, тя ще те последва накрай света. От ложето на царя ще стане тя и ще те последва накрай света. И то има цена, хубав момко, и то има цена! Какво ти трябва? Какво ти трябва!? Аз мога да счукам жаба в хаван и да направя от нея отвара и да разбъркам отварата с мъртвешка ръка. Напръскай с нея неприятеля си, когато спи, и той ще се превърне в черна усойница и родната му майка ще го погуби. С колело мога да сваля месеца от небето, а в един кристал мога да ти покажа смъртта. Какво ти трябва? Какво ти трябва? Кажи ми какво желаеш и ще ти го дам, но ще ми платиш, хубав момко, ще ми платиш!

— Аз желая само едно малко нещо — каза младият рибар — и въпреки това свещеникът се разгневи и ме изпъди. То е съвсем малко, а търговците ме подиграха и ми отказаха. Затова дойдох при тебе, макар хората да казват, че си зла, и каквато цена да ми поискаш, ще ти платя.

— Какво искаш? — попита магьосницата и се приближи до него.
— Искам да пропъдя душата си — отговори младият рибар.

магьосницата пребледня, потрепера и скри лице в синьото си наметало.

— Хубав момко, хубав момко — промълви тя, — страшно е да се направи такова нещо!

Той отметна кестенявите си къдици и се изсмя:

— Душата е нищо за мене. Не мога да я видя...! Не мога да я докосна. Не я познавам.

— Какво ще ми дадеш, ако те науча? — попита магьосницата и го загледа с прекрасните си очи.

— Пет жълтици — отговори рибарят — и мрежите, и направената от плет хижа, в която живея, и шарената лодка, с която плавам. Само ми кажи как да се отърва от душата си, и ще ти дам всичко, каквото имам.

Тя му се изсмя подигравателно и го удари с клончето бучиниш.

— Аз мога да превърна есенните листа в злато — отговори тя — и мога да изтъка бледите лунни лъчи в сребро, стига да пожелая. Този, комуто служа, е по-богат от всички царе на този свят и владее техните земи.

— Какво тогава да ти дам — възклика рибарят, — щом не искаш нито злато, нито сребро?

Магьосницата го поглади по косата с тънката си бяла ръка.

— Трябва да танцуваш с мене, хубав момко — промълви тя и му се усмихна при тези думи.

— Само това ли? — извика учуден младият рибар и се изправи.

— Само това — отговори тя и му се усмихна пак.

— Тогава по залез слънце ще танцуваме двама с тебе на някое скришно място — каза той, — а след като танцуваме, ще ми кажеш, което искам да знам.

Магьосницата поклати глава.

— По пълнолуние, по пълнолуние — промърмори тя. След това се огледа на всички страни и се ослуша. Една синя птица излетя с писък от гнездото си и закръжи над дюните, а три пъстри птици изшумоляха в острата сива трева и си заподсвиркваха. Не се чуваше друг звук, освен звука на вълна, която влачи гладки камъчета по брега. Тогава тя простря ръка, притегли го по близо до себе си и сложи сухите си устни на ухото му.

— Довечера трябва да дойдеш навръх планината — пошепна тя. — Довечера има събор и „той“ ще бъде там.

Младият рибар се стресна и я погледна, а тя показа белите си зъби и се засмя.

— Кой е този, за когото говориш? — попита той.

— Това не е важно — отговори магьосницата. — Иди довечера, застани под клоните на габъра и ме чакай да дойда. Ако някое черно куче се спусне насреща ти, шибни го с върбова пръчка и то ще си отиде. Ако ти се обади някой бухал, не му отговаряй. Когато настъпи пълнолуние, аз ще дойда при теб и двамата ще танцуваме на тревата.

— Но ще ми се закълнеш ли, че ще ми кажеш как да пропъдя душата си? — запита той.

Тя излезе на слънце и вятерът начупи косата ѝ на вълни.

— Кълна се в козите копита — отговори тя.

— Ти си най-добрата магьосница — извика младият рибар — и аз наистина ще танцувам с тебе довечера навръх планината! Бих предпочел да ми поискаш злато или сребро. Но ще получиш тая цена, която искаш, защото това е съвсем малко нещо.

И той си свали шапката, и ниско ѝ се поклони, и се затича обратно към града, изпълnen с голяма радост.

А магьосницата го изпрати с очи и когато той се загуби от погледа ѝ, влезе в пещерата, извади огледало от украсено с резба кедрово ковчеже, сложи го на подставка, хвърли пред него върбина върху разгорещени дървени въглища и се вгледа през виеция се пушек. И след малко сви юмруци от яд.

— Той трябва да бъде мой! — промърмори тя. — Аз не съм погрозна.

И тая вечер, когато месечината изгря, младият рибар се качи навръх планината и застана под клоните на габъра. Като щит от излъскан метал лежеше кръглото море в краката му и сенките на рибарските лодки се движеха из заливчето. Голям бухал с жълти като сяра очи го извика по име, но той не отговори. Черно куче се спусна насреща му и заръмжа. Той го удари с върбова пръчка и то заскимтя и избяга.

В полунощ магьосниците започнаха да долитат по въздуха като прилепи.

— Пфу! — викаха те и кацаха на земята. — Има някой, когото не познаваме! — И душеха : насам-натам, и бъбреха една с друга, и правеха знаци. Последна дойде младата магьосница с червената коса, развята по въздуха. Беше облечена с рокля от златотъкан плат, извезан с паунови очи, а на главата си имаше малка шапчица от зелено кадифе.

— Къде е той, къде е той? — развикаха се магьосниците, когато я видяха, но тя само се изсмя и изтича при габъра, хвана рибаря за ръка, изведе го на лунна светлина и затанцува.

Двамата се въртяха и въртяха и младата магьосница скачаše толкова високо, че рибарятвиждаше червените токчета на обувките ѝ. Сетне точно срещу танцуващите долетя тропотът на препускащ кон, но никакъв кон не се виждаше и рибарят се изплаши.

— По-бързо! — извика магьосницата, обви с ръце шията му и дъхът ѝ парна лицето му. — По-бързо, по-бързо! — извика тя и земята сякаш се завъртя под краката му, умът му се помъти, обзе го ужас, сякаш го наблюдаваше някакво зловещо същество и най-после си даде сметка, че в сянката на една скала имаше фигура, която по-рано не беше видял.

Беше мъж, облечен с дрехи от черно кадифе с испанска кройка. Лицето му беше странно бледо, но устните му приличаха на великолепно червено цвете. Изглеждаше уморен, стоеше облегнат назад и с равнодушен вид играеше с дръжката на камата си. На тревата до него лежеше украсена с пера шапка и чифт дълги ръкавици с позлатени връзки на китките и изvezани с чудновати плетеници от ситен бисер. Къса наметка, обточена със самурени кожи, висеше от рамото му, а изящните бели ръце бяха отрупани с пръстени. Над очите му се спускаха натежали клепачи. Младият рибар го загледа като скован от вълшебство. Най-после очите им се срещнаха и където и да танцуваше, все му се струваше, че погледът на тоя мъж е впит в него. Той чу магьосницата да се смее, хвана я през кръста и лудо я завъртя в кръг.

Изведенъж куче залая в гората, танцуващите спряха и двама по двама се заредиха да коленичат и да целуват ръцете на мъжа. Докато правеха това, лека усмивка извиваше гордите му устни, както крилата на птица докосват водата и я карат да се смее. Но в усмивката имаше надменност. Той все поглеждаше към младия рибар.

— Ела да се поклоним! — пошепна магьосницата и той закопня да направи това, за което тя настояваше, и я последва. Но когато се доближи, без сам да знае защо, направи кръстен знак на гърдите си и извика божието име.

И тогава магьосниците се разпискаха като ястреби и отлетяха, а мъртвешки бледото лице, което го бе наблюдавало, се разкриви от пристъп на болка. Мъжът отиде до една горичка и изсвири. Нискорасло конче със сребърни такъми изтича насреща му. Той скочи на седлото, обърна се и тъжно погледна младия рибар.

А червенокосата магьосница също се опита да отлети, но рибарят я хвана за китките и здраво я стисна.

— Пусни ме — извика тя — и ме остави да си отида! Защото ти назова онова, което не биваше да назовеш, и направи знака, който не може да се гледа.

— Не — отговори той, — няма да те пусна, докато не ми кажеш тайната.

— Каква тайна? — попита магьосницата. Тя се боричкаше с него като дива котка и хапеше покритите си с пяна устни.

— Ти знаеш — отговори той. Тревистозелените ѝ очи се замъглиха от сълзи и тя каза на рибаря:

— Искай от мене всичко друго, но не и това!

Той се изсмя и я стисна още по-здраво.

И когато видя, че не може да се освободи, тя му пошепна:

— Аз съвсем не съм по-грозна от дъщерите на морето и не съм по-малко чаровна от ония, които живеят в сините води. — И се попротисна до него и доближи лице до неговото.

Но той я отблъсна начумерено и каза:

— Ако не си изпълниш обещанието, ще те убия, защото си вероломна магьосница.

Тя посивя като цвета на дивия рожков и потрепери.

— Тъй да бъде — промърмори. — Душата си е твоя, а не моя. Прави с нея каквото искаш.

И извади от колана си едно ножче с дръжка от кожа на зелена усойница и му го даде.

— За какво ми е то? — попита я той учудено. Тя помълча няколко мига и ужас се изписа на лицето ѝ. После отметна назад косата от челото си и със странна усмивка му рече:

— Това, което хората наричат сянка на тялото, не е сянка на тялото, а е тялото на душата. Застани на морския бряг с гръб към месечината и отрежи в краката си сянката, която е тяло на душата ти, заповядай на душата да те напусне и тя ще го направи.

Младият рибар се разтрепери.

— Вярно ли е това? — промълви той.

— Вярно е, но бих искала да не ти го казвам! — извика тя и с ридание се притисна до краката му.

Той я отстрани от себе си и я остави в буйната трева, отиде до ръба на склона, затъкна ножа в колана си и заслиза надолу.

А душата му, която беше в него, се обади и рече:

— Слушай! Живяла съм с тебе толкова години и съм била твой слуга. Не ме пропъждай сега — нима съм ти сторила някакво зло?

А младият рибар се изсмя:

— Не си ми сторила никакво зло, но нямам нужда от тебе — отговори той. — Светът е широк, освен него има и рай, и ад, и тоя здрачен дом между тях. Върви, където щеш, и недей ме тревожи, защото моята любов ме зове.

И душата му се замоли жаловито, но той не ѝ обръщаше внимание и скачаше от скала на скала, бързоног като дива коза. Най-после стигна равнището и жълтия морски бряг.

С бронзови ръце и нозе,строен като гръцка статуя, той застана на пясъка с гръб към месечината и от пяната се подадоха бели ръце, които го викаха, а от вълните се издигнаха неясни образи и го приветствуваха. Пред него лежеше сянката му, която беше тялото на неговата душа, а зад него месечината висеше във въздуха с цвета на пчелен мед. И душата му каза:

— Щом наистина трябва да ме пропъдиш от себе си, не ме отпращай без сърце. Светът е жесток, дай ми твоето сърце да го отнеса със себе си.

Той поклати глава и се усмихна.

— С какво ще любя моята любима, ако ти дам сърцето си? — възклика той.

— Бъди милостив — каза душата, — дай ми сърцето си, защото светът е много жесток и мене ме е страх.

— Моето сърце принадлежи на моята любима — отговори той, — затова не се бави, ами си върви.

— Не бива ли и аз да любя? — попита душата.

— Върви си, защото нямам нужда от тебе — извика младият рибар, извади ножчето с дръжка от кожа на зелена усойница и отряза сянката пред краката си. Тя се вдигна, застана пред него и го изгледа, и беше същата като самия него.

Той се отдръпна, затъкна ножа в колана си и усети, че го обзема страхопочитание.

— Върви си — промърмори той — и не ми се мяркай повече пред очите.

— Не, ние трябва да се срещнем пак — каза Душата. Гласът ѝ бе нисък, подобен на флейта, а устните ѝ почти не мърдаха, когато говореше!

— Как ще се срещнем? — възклика младият рибар. — Да не ме последваш в морските дълбини?

— Веднъж в годината ще идвам на това място и ще те викам — каза душата. — Може случайно да ти дотрябвам.

— За какво ли ще ми дотрябваш? — извика младият рибар. — Но да бъде както искаш. — И се хвърли във водата и тритоните надуха роговете си, и малката русалка се вдигна да го посрещне, обви ръце около шията му и го целуна по устата.

А душата стоеше на безлюдния бряг и ги гледаше. И когато те потънаха в морето, тръгна да си върви, разплакана, през блатата.

И след като измина една година, душата дойде на морския бряг и повика младия рибар, и той се вдигна от дълбините и рече:

— Защо ме викаш? А душата отговори:

— Ела по-близо, за да поговоря с теб, защото видях чудни неща.

Тогава той дойде по-близо, излегна се в плитчината, сложи глава на ръката си и заслуша. А душата му каза:

— Когато те напуснах, аз обърнах лице към изток и тръгнах на път. От изток идва всичко, което е мъдро. Шест дена пътувах и в утрото на седмия ден стигнах до планина, която е в страната на татарите. Седнах в сянката на един тамариск, за да се запазя от слънцето. Земята беше суха и спечена от зной. Хората пъплеха насамнатам по равнината като мухи, пълзнали по диск от изльскана мед.

Стана пладне и облак червен прах се вдигна в ниския край на земята. Татарите го видяха, опънаха шарените си лъкове, скочиха

върху дребните си коне и препуснаха да го посрещнат. Жените избягаха с писъци в каруците и се скриха зад плъстените завеси.

По здрач татарите се върнаха, но петима от тях липсваха, а и сред тия, които се завърнаха, мнозина, бяха ранени. Те впрегнаха конете си в колите и побързаха да се отдалечат. Три чакала излязоха от една пещера и ги изпратиха с поглед. После подушиха въздуха с ноздрите си и затичаха в тръс в обратна посока.

Когато изгря месецът, видях огън да гори в равнината и се запътих към него. Дружина търговци бяха насядали на килими около него. Зад тях камилите им бяха вързани за колове. А негрите, които бяха техни слуги, опъваха на пясъка шатри от дъбена кожа и правеха висока ограда от бодливи храсти.

Приближих се, главатарят на търговците се изправи, извади сабята си и ме попита какво търся.

Отговорих, че съм княз в своята страна и че съм избягал от татарите, които се опитали да ме заробят. Главатарят се усмихна и ми посочи пет глави, набучени върху дълги бамбукови стъбла.

После ме попита кой е пророкът господен и аз отговорих: „Мохамед.“

Когато чу името на лъжепророка, той се поклони, хвана ме за ръка и ме настани до себе си. Един негър ми донесе кобилешко мляко в дървена паница и парче печено агнешко месо.

Призори тръгнахме на път. Аз яздех до главатаря на камила с червен косъм и един бързоходец тичаше пред нас с копие в ръка. От двете страни имаше воини, а след тях идваха мулетата със стоките. Имаше четиридесет камили в кервана, а мулетата бяха два пъти по четиридесет на брой.

От страната на татарите отидохме в страната на тия, които кълнат луната. Видяхме грифони да пазят златото им върху бели скали и люспести дракони, заспали в пещерите си. Когато минавахме през планините, задържахме дъха си, за да не се съборят отгоре ни снеговете, и всеки беше вързал пред очите си було от прозирен плат. Когато минавахме през долините, пигмеите, скрити в дървесни хралупи, ни целеха със стрели, а нощем чувахме диваците да бият тъпани. Когато стигнахме до Маймунската кула, сложихме пред маймуните плодове и те не ни закачиха. Когато стигнахме до Змийската кула, дадохме на змиите топло мляко в бронзови купи и те

ни оставиха да минем. Три пъти през време на пътуването излизахме пред бреговете на реката Оксус. Преминавахме я с дървени салове, върху големи мехури от надути кожи. Хипопотами гневно плуваха срещу нас и се мъчеха да ни погубят, а камилите, когато ги виждаха, се разтреперваха.

Царете на всички градове ни облагаха с данък, но не ни пускаха да влезем през портите им. Те ни хвърляха хляб, малки царевични питки, печени с мед, и питки от бяло брашно с пънка от фурми. За всеки сто коша им давахме по едно зърно кехлибар.

Когато ни виждаха да се приближаваме, жителите на селата отравяха кладенците и бягаха по планинските върхове. Ние се бихме с магадинците, които се раждат стари, стават все по-млади и по-млади от година на година, и умират съвсем малки деца; и с лактрайците, които казват, че са синове на тигри и се боядисват с жълта и черна боя; и с аурантите, които погребват мъртъвците си по върховете на дърветата, а самите живеят в тъмни пещери, да не би да ги убие слънцето, което е течен бог; и с кримнийците, които се кланят на крокодил и му поднасят обици от зелено стъкло и го хранят с масло и пресни птици и с агазанбейците, които имат кучешки муцуни; и със сибанците, които имат конски крака и тичат по-бързо от конете. Една трета от хората ни измряха в боеве и още една трета измряха от лишения. Останалите роптаеха против мен и казваха, че аз съм им донесъл нещастие. Тогава извадих усойница изпод един камък и я оставил да ме ухапе. Те видяха, че нищо не ми стана, и се уплашиха.

На четвъртия месец стигнахме града Илел. Беше нощ, когато дойдохме до гората пред градските стени и въздухът бе душен, понеже месецът се движеше в зодията на Скорпиона. Набрахме зрели нарове от дърветата, отворихме ги и изпихме сладкия им сок. След това легнахме на килимите си и зачакахме зората.

А призори ставахме и почукахме на градската порта. Тя беше изкована от червен бронз, с изваяни на нея морски дракони и дракони, които имат крила. Пазачите погледнаха надолу от назъбените стени и ни попитаха какво искахме. Преводачът на кервана отговори, че сме дошли от сирийския остров с много стоки. Те взеха заложници, казаха, че ще ни отворят портата на пладне и ни помолиха да почакаме дотогава.

На пладне отвориха портата и щом влязохме, хората се стекоха на тълпи от къщите, за да ни гледат, а един вестител тръгна из града да надува раковина и да известява за нас. Ние спряхме на пазарището, негрите развързаха вързопите с пъстри платове и отвориха сандъците от сикоморово дърво. И когато те свършиха работата си, търговците наредиха странните си стоки: навосьчено платно от Египет и рисуван ленен плат от Етиопия, пурпурни сунгери от Тир и сини завеси от Сидон, чаши от студен кехлибар и тънки съдини от стъкло, и чудновати съдове от печена глина. От покрива на една къща ни гледаха на събрали се жени. Една от тях беше с маска от позлатена кожа.

И на първия ден дойдоха жреците да обменят стоките си с нас, на втория ден дойдоха благородниците, а на третия ден дойдоха занаятчиите и робите. И такъв е обичаят им с всички търговци, докато те остават в града.

А ние останахме за цял месец и когато месецът започна да се смалява, дотегна ми, та тръгнах да обикалям улиците на града и стигнах до градината на техния бог. Жреците с жълтите си одежди мълчаливо се движеха сред зелените дървета и върху настилка от чер мрамор стоеше розовочервеният дом, в който живееше богът. Вратите му бяха от пъстра глазура, бикове и пауни бяха изваяни върху тях от изпъкнало и излъскано злато. Керемидите на покрива бяха от морско зелен порцелан, а по издадените стрехи висяха звънчета. Когато прелитаха край тях, белите гълъби закачаха звънчетата с криле и те звъняха.

Пред храма имаше бистър водоем, постлан с пъстър онекс. Аз легнах до него и докоснах с бледите си пръсти широките листа. Един от жреците се приближи и застана зад мене. Беше обут със сандали — единият от мека змийска кожа, а другият от птичи пера. На главата си носеше митра от черна пълст, украсена със сребърни полумесеци. Седем жълти нишки бяха втъкани в одеждата му, а къдрявата му коса бе боядисана с антимон.

След малко той ми заговори и ме попита какво желая.

Казах му, че желая да видя бога.

— Богът е на лов — рече жрецът и странно ме изгледа с косите си очички.

— Кажи ми в коя гора е, та да отида при него — отговорих аз.

Той оправи с дълги островърхи нокти меките ресни на туниката си.

— Богът спи — промърмори той.

— Кажи ми на кое ложе е, та да отида да бдя над него — отговорих аз.

— Богът е на пир — изкрештя той.

— Ако виното е сладко, ще пия с него; ако е горчиво, пак ще пия с него — бе моят отговор.

Той учудено наведе глава, хвана ме за ръка, вдигна ме и ме въвведе в храма.

И в първата стая видях идол, седнал на трон от Яспис с едри редки бисери по ръбовете. Беше изрязан от абнос и имаше човешки ръст. На челото му блестеше рубин, от косите гъсто масло капеше по бедрата. Нозете му бяха червени от кръвта на прясно заклано яре, а кръстът му беше препасан с меден пояс, украсен със седем перила.

И аз попитах жреца:

— Това ли е богът?

А той ми отговори:

— Това е богът.

— Покажи ми бога — извиках — или ще те убия!

И допрях ръката му, и тя изсъхна. А жрецът ми се замоли и рече:

— Нека господарят изцери своя слуга и ще му покажа бога.

Тогава дъхнах с моя дъх ръката и тя оздравя пак, а той се разтрепери и ме въвведе във втора стая и там видях идол, изправен върху лотос от нефрит; накичен с грамадни смарагди. Идолът беше изрязан от слонова кост и ръстът му беше два пъти по-голям от човешки. На челото му имаше хоризонти, а гърдите му бяха намазани с миро и канела. В едната си ръка държеше извит скрепът от нефрит, а в другата — кръгъл кристал. Беше с бронзови ботуши, а дебелият му врат бе стегнат с наниз от лунни камъни. И аз попитах жреца:

— Това ли е богът?

А той ми отговори:

— Това е богът.

— Покажи ми бога — извиках — или наистина ще те убия!

И допрях очите му и те ослепяха. А жрецът ми се замоли и рече:

— Нека господарят изцери своя слуга и ще му покажа бога.

Тогава дъхнах с моя дъх очите и зрението се възвърна, и той се разтрепери отново и ме въведе в трета стая, и — какво да видя! — там нямаше нито идол, нито друго изображение, а само едно кръгло метално огледало, сложено на каменен олтар.

И аз попитах жреца:

— Къде е богът? А той ми отговори:

— Няма друг бог освен огледалото, което виждаш, защото то е огледалото на мъдростта. То отразява всичко съществуващо под небето и на земята освен лицето на тоя, който гледа в него. Неговото лице то не отразява, та да може тоя, който гледа в него, да бъде мъдър. Има много други огледала, но те са огледала на мнението. Само това е Огледалото на мъдростта. И тези, които притежават това огледало, знаят всичко и за тях нищо не остава скрито. А тези, които не го притежават, нямат мъдрост. Затова то е богът и ние се кланяме на него.

И аз погледнах в огледалото и всичко беше, както ми го каза жрецът.

И аз направих нещо странно, но това, което направих, сега няма значение. Важното е, че в една долина, само на един ден път оттука, аз скрих Огледалото на мъдростта. Ти само ми позволи да вляза отново в тебе и да стана твой слуга и ще бъдеш по-мъдър от всички мъдреци и мъдростта ще принадлежи на теб. Позволи ми да вляза в теб и ще бъдеш най-мъдрият човек.

Но младият рибар се изсмя.

— Любовта е по-хубава от Мъдростта — извика той, — а малката русалка ме люби.

— Не е така, няма нищо по-хубаво от мъдростта — каза душата.

— Любовта е по-хубава — отвърна младият рибар и се хвърли в дълбините, а душата тръгна да си върви, разплакана, през блатата.

И след като изтече втора година, душата слезе на морския бряг и повика младия рибар, и той се вдигна от дълбините и попита:

— Защо ме викаш?

А душата отговори:

— Ела по-близо, та да поговоря с теб, защото аз видях чудни неща.

Тогава той дойде по-близо, излегна се в плитчината, сложи глава на ръката си и заслуша. И душата му заговори:

— Когато те напуснах, аз се обърнах с лице към юг и тръгнах на път. От юг идва всичко, което е скъпоценно. Шест дена вървях аз по пътищата, които водят към града Антре, по прашните червени пътища, където винаги вървят поклонниците, вървях и аз и в утрото на седмия ден вдигнах очи и — ето! — градът лежеше в краката ми, защото е в долина.

Девет порти водят в този град и пред всяка порта стои бронзов кон, който цвили, когато бедуините идват от планините. Стените са облицовани с мед, а стражевите кули връз стените са покрити с пиринч. На всяка кула стои стрелец с лък в ръка. При изгрев слънце този удря със стрела един гонг, а при залез слънце изсвирва с рог.

Когато понечих да вляза, стражите ме спряха и ме попитаха кой съм. Отговорих, че съм дервиш и че отивам към Мека, където върху зелено було коранът бил извезан със сребърни букви от ръцете на ангели. Те се изпълниха с почуда и ме помолиха да вляза.

Вътре градът е също като тържище. Непременно трябваше да бъдеш с мене. Пъстри книжни фенери пърхат като големи пеперуди из тесните улички. Когато вятырът духне над покривите, те се издигат и снишават като цветни водни мехури. Търговците седят на копринени килими пред своите дюкянчета. Те имат прави черни бради, а чалмите им са обсипани със златни люспици и дълги броеници от кехлибар и покрити с резба костишки от праскови се плъзгат между студените им пръсти. Някои от тях продават гълбан и нард, и редки парфюми от островите в Индийско море, и гъсто масло от червени рози, и миро, и малки, изрязани като нокът карамфилчета. Ако спреш да им заговориш, те хвърлят няколко щипки тамян в мангала с дървени въглища, за да освежат въздуха. Видях един сириец, който държеше пръчица, подобна на тръстика. Сиви нишки от пушек се бяха проточили от нея и уханието й, както гореше, бе ухание на розовите бадеми напролет. Други продават сребърни гривни за ръце, украсени целите с млечносини тюркоази, и гривни за глазените от пиринчена тел с висящи ситни бисери, и обковани със злато тигърски зъби, и зъби на тая златна котка, наречена леопард, също обковани със злато, и обици от пробити изумруди, и пръстени, изрязани от нефрит. От чайните долита звук на китара и пушачи на опиум с бели усмихнати лица поглеждат минувачите.

Истина ти казвам, трябваше да бъдеш с мене. Продавачи на вино си пробиват път в навалицата с големи черни мехове на гърба си. Повечето продават вино от Шираз, сладко като мед. Те го поднасят в малки металически чашки и посипват отгоре с листенца от рози. На пазара стоят търговци, които предлагат какви ли не плодове: зрели смокини с омекнало червено месо, пъпеши с миризма на мускус и жълти като топаз цитрони, райски ябълки и чепки бяло грозде, кръгли червенозлатисти портокали и продълговати лимони от зелено злато. Веднъж видях да минава слон. Хоботът му беше боядисан с цинобър и индийски шафран, а на ушите си имаше мрежа от багрена копринена връв. Той се спря срещу една сергия и започна да яде портокали, а търговецът само се смееше. Не можеш да си представиш колко странини са тия хора. Когато се радват, отиват при търговците на птици, купуват си затворена в клетка птица и я пускат на свобода, та радостта им да бъде по-голяма, а когато скърбят, шибат се с тръни, та скърбта им да не се уталожи.

Една вечер срещнах няколко негри, които носеха паланкин през тържището. Той беше направен от позлатен бамбук, а прътите бяха лакирани в червено и осияни с пиринчени пауни. На прозорците имаше муселинени пердeta, извезани с крила от бръмбари и със скъпи бисерчета, и когато минаваше край мене, бледолика черкезка надзърна оттам и ми се усмихна. Аз тръгнах подир нея, а негрите ускориха стъпките си и се начумериха. Но за мен това нямаше значение. Чувствувах, че ме обзема голямо любопитство.

Най-после те спряха пред четвъртита бяла къща. Тя беше без прозорци и имаше само една малка врата като на гробница. Негрите сложиха долу паланкина и почукаха три пъти с медно чукче. Един арменец с кафтан от зелена кожа надникна през вратичката и когато го видя, отвори и постла килим на земята, и жената слезе. На слизане тя се обърна и пак ми се усмихна. Никога не бях виждал толкова бледо лице.

Месечината се вдигна, върнах се на същото място и потърсих къщата, но вече я нямаше там. Когато видях това, разбрах коя е била жената и защо ми се беше усмихнала.

Наистина трябваше да бъдеш с мене. На празника на новолунието младият император излезе от двореца си и отиде в

джамията да се моли. Косата и брадата му бяха боядисани с розови листа, а бузите му бяха напудрени със ситен златен прах.

Дланите на ръцете и стъпалата на краката му бяха жълти от шафран. При изгрев слънце излезе той от двореца с одежда от сребро и при залез слънце се върна обратно с одежда от злато. Хората се хвърляха на земята и закриваха лицата си, но аз не пожелах да го направя. Аз стоях до сергията на един продавач на фурми и чаках. Императорът ме видя, навъси боядисаните си вежди и спря. Аз стоях, без да се помръдна, и не се преклоних. Хората се чудеха на моята дързост и ме съветваха да бягам от града. Аз не им обърнах внимание, отидох и седнах при търговците на чуждоземски идоли, които са мразени заради занаята си. Разправих им какво съм направил и всеки от тях ми подари по един идол и ме помоли да си отида.

Същата нощ бях легнал на възглавница в чайната на Гранатовата улица и телохранителите на императора дойдоха и ме поведоха към двореца. Когато влизах, те затваряха всяка врата подире ми и слагаха вериги през нея. Вътре имаше голям двор с аркади от всички страни. Стените бяха от бял алабастър, тук-там със сини и зелени площи. Стълбовете бяха от зелен мрамор, а настилката — от мрамор с цвета на цъфнали праскови. Никога не бях виждал подобна гледка.

Когато прекосявах двора, две забулени жени погледнаха надолу от чардака и ме прокълнаха. Телохранителите бързаха нататък и задният край на копията им кънтеше по изльскания под. Те отвориха порта, изрязана от слонова кост, и аз се намерих в градина със седем тераси. Тя беше засадена с лалета, хризантеми и аloe, обсипано със сребърни цветчета. Като тънка кристална тръстика в здравия въздух висеше водоскок. Кипарисите приличаха на изгорели факли. На един от тях пееше славей.

В дъното на градината имаше малка беседка. Доближихме се и двама евнуси излязоха оттам да ни посрещнат. Тъстите им снаги се поклащаха при ходенето, те ме изгледаха любопитно изпод жълтите си клепачи. Единият дръпна настрани началника на телохранителите и тихо му зашепна. Другият продължи да дъвче парфюмирани хапчета, които вадеше с превзето движение от ovalна кутийка, еmailирана в люляков цвят.

След няколко мига началникът на телохранителите освободи войниците. Те се върнаха в двореца, а евнусите бавно ги последваха и

по пътя си беряха сладки черници от дърветата. Веднъж по-възрастният от двамата се обърна и ми се усмихна със зловеща усмивка.

Тогава началникът на телохранителите ме покани със знак да вляза в беседката. Аз продължих, без да се разтреперя, дръпнах настрами тежката завеса и влязох.

Младият император лежеше изтегнал се върху диван от боядисани лъвски кожи и на китката му бе кацнал голям северен сокол. Зад него стоеше нубиец с пиринчен шлем, гол до кръста и с тежки обици в цепнатите си уши. На една маса до дивана беше сложен грамаден стоманен ятаган.

Като ме видя, императорът се навъси и попита:

— Как се казваш? Не знаеш ли, че аз съм император на този град?
Но аз не отговорих.

Той посочи с пръст ятагана, нубиецът го сграбчи, втурна се напред и ме удари със страшна сила. Острието изсьска и мина през мене, без да ми причини никакво зло. Негърът залитна и се просна на пода, а когато се изправи, зъбите му тракаха от ужас и той се скри зад дивана.

Императорът скочи на крака, грабна копие от стойка с оръжия и го хвърли срещу мене. Аз го хванах, както хвърчеше, и пречупих дървото на две. Той изстреля към мене стрела, но аз вдигнах ръце и тя спря във въздуха. Тогава той изтегли ханджар, затъкнат в колана от бяла кожа, и преряза гърлото на нубиеца, за да не може робът да разкаже за неговия позор. Негърът се загърчи като стъпканата змия и червена пяна покри на мехури устните му.

Щом той умря, императорът се обърна към мене, избърса с везана пурпурна кърпичка потта, блеснала по челото му и ме попита:

— Пророк ли си, та не мога да те поразя, или син на пророк, та не мога да те раня? Моля те, напусни моя град тая вечер, защото, докато си тук, аз не съм негов господар.

А аз му отговорих:

— Ще си отида, ако ми дадеш половината от съкровищата си.
Дай ми половината от съкровищата си и ще си отида.

Той ме хвана за ръка и ме заведе в градината. Началникът на телохранителите ме видя и се изуми. Евнусите ме видяха, коленете им се разтрепериха и те паднаха на земята от страх.

Има в двореца една стая с осем стени от червен порфир и таван от пиринчени плочки, от които висят лампи. Императорът допря една от стените, тя се отвори и ние минахме по коридор, осветен от много факли. В ниши от двете страни стояха огромни делви за вино, напълнени до ръба със сребърни монети. Стигнахме средата на коридора, императорът изрече дума, която не бива да се повтаря, една гранитна врата се отвори широко на тайна пружина и той закри лицето си с ръце, за да не се заслепят очите му.

Не можеш да повярваш колко великолепна беше тая стая. Там имаше грамадни коруби от костенурки, пълни с бисери, и големи издълбани лунни камъни, струпани накуп с червени рубини. Златото беше насипано в ковчежета от слонска кожа, а златният пясък — в кожени торби. Имаше опали и сапфири — опалите в чаши от кристал, а сапфирите в чаши от нефрит. Кръгли зелени изумруди бяха наредени по големина върху тънки блюда от слонова кост, а в единия ъгъл имаше копринени чували, едни с тюркоази, други с берили. Рогове от слонова кост бяха препълнени с лилави аметисти, а пиринчени рогове — с халцедон и сардоникс. Стълбовете, които бяха от кедър, бяха накачени с нанизи от жълти сапфири. В плоски продълговати щитове имаше виненочервени гранати и зелени като трева карбункули. И всичко това е само една десета от нещата, които бяха там.

Като свали ръце от лицето си, императорът ми каза:

— Ето моята съкровищница и половината от всичко в нея е твое, както ти обещах. Ще ти дам камили и камилари и те ще изпълнят заповедите ти и ще откарат твоя дял от съкровищата, в която част на света поискаш. И това ще стане още довечера, защото не искам моят баща — Слънцето, да види, че в града има човек, когото не мога да убия.

Но аз му отговорих:

— Това злато е твое, среброто е също твое, твои са и скъпоценните камъни и всички скъпи неща. Аз нямам нужда от тях. Няма да взема от тебе нищо друго освен пръстенчето, което носиш на ръката си.

Императорът се намръщи.

— Това е прост пръстен от олово — възклика той — и няма никаква стойност! Вземи половината от съкровището и се махни от града!

— Не — отговорих аз, — няма да взема нищо освен тоя оловен пръстен, защото знам какво е написано от вътрешната му страна и за какво служи.

И императорът се разтрепери, замоли ми се и каза:

— Вземи всичките съкровища и се махни от града. И другата половина ще бъде твоя.

И аз направих нещо странно, но това, което направих, сега няма значение. Важното е, че в една пещера само на един ден път оттука, съм скрил пръстена на богатството. Той е само на един ден път оттука и те чака да дойдеш. Човекът, който има този пръстен, е по-богат от всички царе на света. Затова ела и го вземи, и богатствата на целия свят ще бъдат твои.

Но младият рибар се изсмя.

— Любовта е по-хубава от богатството — възклика той, — а малката русалка ме люби.

— Не, няма нищо по-хубаво от богатството — каза душата.

— Любовта е по-хубава — отговори младият рибар и се хвърли в дълбините, а душата тръгна да си върви, разплакана през блатата.

И след като изтече трета година, душата дойде на брега и повика младия рибар, и той се издигна от дълбините и попита:

— Защо ме викаш?

А душата отговори:

— Ела по-наблизо, за да поговоря с теб, защото видях чудни неща.

Тогава той дойде по-близо, излегна се в плитчината, облегна глава на ръката си и заслуша. А душата му каза:

— Зная един град, където има хан край реката. Седях там с моряци, които пиеха две различни по цвет вина и ядяха хляб направен от ечемик, и дребни солени рибки, поднасяни с дафинов лист и оцет. И както седяхме и се веселяхме, влезе при нас един старец, който носеше кожено килимче и лютня, на която имаше две рогчета от кехлибар. И когато постла килимчето на пода, прекара перце по металните струни на лютнята и едно момиче със забулено лице дотича вътре и затанцува пред нас. С було от прозирен плат бе забулено лицето му, а краката му бяха боси. Краката му бяха боси и се движеха по килима като бели гъльбчета. Никога не съм виждал нищо по-чудесно, а градът, в който то танцува, е само на един ден път оттука.

И когато чу думите на душата си, младият рибар се сети, че малката русалка няма крака и не може да танцува. И силен копнеж го обзе и си каза: „То е само на един ден път и аз мога да се върна при любимата си.“ И се засмя, изправи се в плитката вода и закрачи към брега.

А когато излезе на сухото, той се засмя отново и отвори прегръдки за душата си. И от душата му се изтръгна вик на голяма радост, тя изтича на среща му и влезе в него, и младият рибар видя, проточила се на пясъка пред него, тая сянка на тялото, която е тялото на душата.

И неговата душа му рече:

— Да не се бавим, ами да се махаме оттука, защото морските божества са ревниви и имат чудовища, които изпълняват заповедите им.

Така те забързаха и цялата нощ пътуваха по месечина, и целия следващ ден пътуваха по слънце, а вечерта на втория ден стигнаха до един град.

И младият рибар попита душата си:

— В тоя ли град танцува момичето, за което ми говори?

А душата му отговори:

— Не е тоя град, друг е. Въпреки това, нека влезем.

Така те влязоха и тръгнаха из улиците и когато минаваха по чаршията на златарите, младият рибар видя хубава сребърна чаша, изложена на една сергия. И душата му рече:

— Вземи тая сребърна чаша и я скрий. Тогава той взе чашата и я скри в гънките на наметалото си и те побързаха да излязат от града.

Но щом се отдалечиха от града, младият рибар се навъси, захвърли чашата и запита душата си:

— Защо ми каза да взема тая чаша и да я скрия, нали това беше лоша постъпка?

А душата му отговори:

— Успокой се, успокой се.

И вечерта на втория ден стигнаха до друг град и младият рибар попита душата:

— В тоя ли град танцува момичето, за което ми говори?

А душата му отговори:

— Не е тоя, друг е. Въпреки това нека влезем, Така те влязоха и тръгнаха из улиците и когато минаваха по чаршията на търговците на сандали, младият рибар видя дете, застанало до дельва с вода. И душата му каза:

— Набий това дете.

Тогава той би детето, докато то се разплака, а после те побързаха да излязат от града.

Но щом се отдалечиха от града, младият рибар се разгневи и запита душата си:

— Защо ми каза да набия детето, нали това беше лоша постъпка?

А душата му отговори:

— Успокой се, успокой се.

И вечерта на третия ден стигнаха до един град и младият рибар запита душата:

— В тоя ли град танцува момичето, за което ми говори?

А душата му отговори:

— Може да е тоя град, затова нека влезем. Така те влязоха и тръгнаха из улиците, но младият рибар никъде не можа да намери реката, нито хана край нея. А хората от града го поглеждаха с любопитство и той се уплаши, и каза на душата си:

— Да си вървим, защото тая, която танцува с белите си крака, не е тук.

А душата отговори:

— Не, нека поостанем, нощта е тъмна и ще има разбойници по пътя.

Тогава той седна на пазарището да си почине и след време край него мина търговец с качулка и наметка от татарски плат, който носеше фенер от надупчен рог, сложен на коленчата тръст. И търговецът го попита:

— Защо седиш на пазарището, не виждаш ли, че дюкяните са затворени, а вързопите стегнати?

А младият рибар му отговори:

— Не мога да намеря хан в тоя град, нито имам сродник, който да ме подслони.

— Не сме ли всички сродници? — рече търговецът. — Не сме ли всички направени от един бог? Ела с мене, аз имам стая за гости.

И младият рибар стана и отиде с търговеца в дома му. И след като мина през нарова градина и влезе в къщата, търговеца му донесе розова вода в медна паница, за да си измие ръцете, и зрели дини, за да уталожи жаждата си, и сложи пред него купа с ориз и къс печено ярешко месо.

После търговеца го заведе в стаята за гости и го покани да си легне и отпочине, а младият рибар му поблагодари и целуна пръстена на ръката му и се изтегна върху килимите от боядисан кози косъм. И като се покри със завивки от черна вълна, заспа.

А при часа преди съмване, докато още бе нощ, душата го събуди и му каза:

— Стани и иди в стаята на търговеца, в стаята, където спи, и го убий и вземи златото му, защото то ни трябва.

И младият рибар стана, и се промъкна в стаята на търговеца, и до краката на търговеца лежеше ятаган, а на табла до него имаше девет кесии със злато. И той протегна ръка, и докосна ятагана, и щом го докосна, търговеца се стресна и се събуди, и като сграбчи сам ятагана, извика на младия рибар:

— Със зло ли се отплащаш за доброто и с кръв ли връщащ услугата, която ти направих?

А душата каза на младия рибар:

— Удари го!

И той го удари така, че търговеца примря, тогава грабна деветте кесии със злато и побърза да избяга през наровата градина, и обърна лице към Зорницата.

Но щом се отдалечиха от града, младият рибар се забълска в гърдите и рече на своята душа:

— Защо ме накара да убия търговеца и да взема златото? Сега знам, че си лоша.

А душата му отговори:

— Успокой се, успокой се.

— Не — извика младият рибар, — не мога да се успокоя, защото всичко, което ме накара да направя, ми е омразно. Ти също си ми омразна и искам да ми кажеш защо постъпи с мен по този начин.

И душата му отговори:

— Когато ме изпрати по света, ти не ми даде сърце, затуй се научих да върша всичко това и то ми харесва.

— Какво разправяш? — промърмори младият рибар.

— Ти го знаеш добре — отговори душата, — ти го знаеш добре. Нима си забравил, че не ми даде сърце? Вярвам, че не си забравил. Затова не се тревожи, недей тревожи и мен, а се успокой, защото няма болка, която да не изживееш, нито удоволствие, което да не изпиташ.

Но като чу тези думи, младият рибар се разтрепери и каза на душата:

— Не, ти си лоша и ме накара да забравя любимата си, и ме съблазни със съблазни, и ме накара да тръгна по греховен път.

А душата му отговори:

— Ти не си забравил, че когато ме изпрати по света, не ми даде сърце. Хайде да отидем в друг град и да се веселим — имаме девет кесии злато.

Но младият рибар взе деветте кесии злато и ги захвърли, и ги стъпка.

— Не! — извика той. — ,Не искам да имам нищо общо с тебе, нито искам да ходя с тебе някъде, а както те пропъдих преди, така ще те пропъдя и сега, защото не си ми сторила нищо добро.

И се обърна гърбом към луната, извади ножчето, което имаше дръжка от кожа на зелена усойница, и се опита да отреже от краката си тая сянка на тялото, която е тялото на душата. Но душата не се помръдна от него, нито обърна внимание на заповедта, а му каза:

— Вълшебството, на което те научи магьосницата, няма вече сила. Аз не мога повече да те напусна, нито ти можеш да ме пропъдиш. Веднъж в живота може човек да изпъди душата си, но онзи, който я приеме обратно, трябва да я запази завинаги в себе си и това е неговото наказание и отплата.

И младият рибар пребледня, стисна ръце и възклика:

— Тя беше вероломна, тая магьосница, щом не ми каза това!

— Не — възрази душата, — тя само е била вярна на оногова, комуто се кланя и комуто ще служи навеки.

И когато разбра, че не ще може вече да се отърве от душата си, че тя е лоша душа и ще остане в него завинаги, той падна на земята и горчиво зарида.

А призори младият рибар стана и каза на душата:

— Ще си вържа ръцете, за да не мога да изпълнявам твоите заповеди, и ще си стисна устните, за да не мога да повтарям твоите

думи, и ще се върна на мястото, където живее тази, която любя. При морето ще се върна аз, при заливчето, където тя обича да пее, и ще я повикам, и ще ѝ разкажа за злото, което съм сторил, и за злото, което ти ми стори.

А душата взе да го съблазнява и каза:

— Коя е твоята любима, та да се върнеш при любимата си? В света има много по-хубави от нея. Да речем, танцьорките от Самария, които танцуваат като всякакви птици и зверове. Краката им са боядисани с къна, а в ръцете си държат медни звънчета. Те се смеят, когато танцуваат, и смехът им кънти като смехът на вадата. Ела с мен и ще ти ги покажа. Какво си се загрижил за греховните неща? Не е ли това, което е приятно за ядене, създадено за гладния? Нима има отрова в това, което е сладко за пие? Не се тревожи, а ела с мен в друг град. Наблизо знам едно градче, където има градина от божурови дървета. И в тая хубава градина живеят бели пауни и пауни със сини гърди. Когато разперят на слънце опашките си, те приличат на кръгове от слонова кост и на кръгове от позлата. А тая, която ги храни, танцува за тяхно удоволствие и понякога танцува на ръце, а друг път танцува с краката си. Очите ѝ са начернени с антимон, а ноздрите ѝ са като лястовича опашка. От кукичка в едната ѝ ноздра виси цвете, изрязано от бисер. Тя се смее, когато танцува, и сребърните халки на глезните ѝ звънят като сребърни звънчета. Не се тревожи повече, а ела с мен в тоя град.

Но младият рибар не отговори на душата си, а затвори устните си с печата на мълчанието и върза ръцете си със здрава връв и се запъти обратно към мястото, откъдето беше дошъл — към заливчето, където неговата любима обичаше да пее. И през цялото време душата го съблазняваше по пътя, но той не ѝ отговаряше, нито се съгласяваше да извърши долните постылки, към които душата го тласкаше, толкова голяма беше силата на любовта, която гореше в него.

И когато стигна морския бряг, свали връвта от ръцете си и махна печата на мълчанието от устните си, и повика малката русалка. Но тя не дойде на неговия зов, макар че я вика и ѝ се моли цял ден.

А душата му се присмя и рече:

— Разбрали, че твоята любов ти носи малко радост. Ти приличаш на тия, които по време на суша наливат вода в счупен съд. Ти даваш всичко, каквото имаш, а на теб в замяна не ти дават нищо.

По-добре ще е да дойдеш с мене, защото аз знам къде е Долината на насладите и какво се върши там.

Но младият рибар не отговори на душата, а си направи жилище от плет в една цепнатина сред скалите и живя там цяла година. И всяка сутрин викаше русалката, и по пладне я викаше пак, а вечер мълвеше името й. Въпреки това нито веднъж не се издигна тя от морето да го посрещне, нито той можа да я намери нейде в морето, макар и да я търсеше в пещерите и в зелената вода, във вировете, останали от прилива, и в кладенците по морското дъно.

А душата непрекъснато го съблазняваше със злини и му шепнеше за ужасни неща. И все пак не можа да го надделее, толкова велика бе силата на любовта му.

И след като изтече тая година, душата си помисли: „Аз съблазнявах господаря си със зло, но любовта му е по-силна от мен. Сега ще го съблазнявам с добро и може би тогава ще дойде с мене.“

Затова тя заговори на младия рибар и рече:

— Разправях ти за радостите по света, но ти остана глух за думите ми. Позволи ми сега да ти разкажа за мъката по света и може би ще ме изслушаши. Защото истината е, че мъката е господар на тоя свят и няма човек, който да се избави от мрежите й. Има хора, които нямат дрехи, и други, които нямат хляб. Има вдовици, които се обличат с пурпур, и вдовици, които се обличат с дрипи. Из мочурите кръстосват прокажени и вършат жестокости един спрямо друг. Просяци ходят по пътищата и кесиите им са празни. Из улиците на градовете ходи гладът, а чумата седи пред портите им. Ела, ще отидем да поправим тия неща и да ги премахнем. Защо ще седиш тук и ще викаш любимата си, щом виждаш, че тя не отговаря на твоя зов? И какво е любовта, та да държи толкова много на нея?

Но младият рибар не й отговори нищо, толкова велика беше силата на любовта му. И всяка сутрин викаше русалката, и по пладне я викаше пак, а вечер мълвеше името й. Въпреки това нито веднъж не се вдигна тя от морето да го посрещне, нито той можа да я намери някъде в морето, макар и да я търсеше в морските реки и воловете, които са под вълните на морето, станало съвсем мораво през нощта, и в морето, станало сиво от зората.

И след като изтече втора година, душата каза една вечер на младия рибар, седнал самин в плетеното си жилище:

— Виж! Аз те съблазних с добро, но любовта ти е по-силна от мене. Затова няма да те съблазнявам повече, но ти се моля, позволи ми да вляза в сърцето ти, та да стана едно с тебе, както съм била преди.

— Разбира се, можеш да влезеш — каза младият рибар, — защото през дните, когато си скитала из света без сърце, трябва много да си страдала.

— Уви! — възкликна душата. — Не мога да намеря място, откъдето да вляза, дотолкова е обградено с любов това твоє сърце!

— И все пак бих искал да ти помогна — каза младият рибар.

Но щом изрече това, силен вик на жалба долетя от морето — този вик хората чуват, когато умира някой от морските жители. И младият рибар скочи и напусна плетеното си жилище, изтича долу на брега. И черни вълни забързаха към брега, понесли нещо, което беше по-бяло от сребро. Бяло като морския прибой беше то и като цвете се мяташе по вълните. И прибоят го пое от вълните, пяната го пое от прибоя, а брегът го прие и тогава младият рибар видя в краката му да лежи тялото на малката русалка. Мъртво лежеше то в неговите крака.

Заридал като измъчван болник, той се хвърли долу до нея и зацеплува студената червенина на устните, и замилва мокрия кехлибар на косите. Той се хвърли на пяська до нея, разплакан като обезумял щастливец, и с кафявите си ръце я притисна до своите гърди. Студени бяха устните, но въпреки това той ги целуваше. Горчив бе медът на косата й, но въпреки това той го вкусваше с горчива радост. Той целуваше затворените клепки и пръските от буйните вълни, които оставаха в техните чашки, не бяха толкова солени, колкото неговите сълзи.

И пред мъртвата той направи признание. В раковините на ушите й той изля тръпчивото вино на своя разказ. Той обви малките ръце около врата си и докосна с пръсти тънкото като тръстика гърло. Горчива, горчива бе радостта му и изпълнена със странно щастие бе болката му.

А черното море прииждаше все по-наблизо, а бялата пяна стенеше като прокажен. С бели нокти от пяна морето се впиваше в брега. От двореца на морския цар отново долетя викът на жалба, а далече в морето огромни тритони дрезгаво надуваха своите рогове.

— Бягай — каза душата, — защото все по-нависоко се надига морето и ако се забавиш, ще те погуби. Бягай, страх ме е, като виждам,

че сърцето ти е затворено за мене поради твоята голяма любов. Бягай на безопасно място. Нали няма да ме изпратиш на онзи свят без сърце?

Но младият рибар не слушаше душата, а викаше малката русалка и й казваше:

— Любовта е по-хубава от мъдростта и по-скъпоценна от богатството, и по-прекрасна от краката на човешките дъщери. Огньове не могат да я погълнат, нито могат водите да я угасят. Аз те виках в зори, но ти не дойде на моя зов. Луната чу твоето име, но ти не ми обърна внимание. Защото аз безчестно те напуснах и за свое собствено зло си отидох от тебе. Но въпреки всичко любовта ти винаги оставаше в мене и оставаше все тъй силна, нищо не можеше да я победи, макар и да виждах пред себе си зло и добро. А сега, след като си умряла, с тебе ще умра и аз.

А душата му се молеше да си отидат, но той не искаше — толкова голяма бе любовта му. И морето идваше все по-наблизо и се мъчеше да го залее с вълните си; и когато разбра, че краят е наблизил, той целуна с безумни устни студените устни на русалката и сърцето в гърдите му се пръсна. И понеже преливаше от любов, сърцето му се пръсна, душата намери откъде да влезе, и влезе и се сля в едно с него, както беше преди... А морето заля младия рибар с вълните си.

На утрото свещеникът излезе да благослови морето, защото се беше развълнувало. И с него тръгнаха монасите и певците, и носачите на свещи, и прислужниците с кадилниците, и много хора.

И когато стигна брега, свещеникът видя младия рибар да лежи удавен в крайбрежния прибой, а в прегръдките му — тялото на малката русалка. И, намръщен, той се дръпна назад, направи кръстен знак, извиси глас и каза:

— Няма да благословя морето, нито онова, което е в него. Проклети да са морските хора и проклети да са всички, които общуват с тях. А тоя, който зарад любовта се отрече от господа и лежи тука със своята възлюбена, сега е понесъл божието наказание. Вдигнете неговото тяло и тялото на възлюблената му и ги погребете при отвъргнатите. Не поставяйте нито знак, нито белег над тях, та никой да не знае къде почиват. Защото те бяха прокълнати приживе и прокълнати ще останат в смъртта.

И хората сториха, както той им заповядва, и при отвъргнатите, където не никне никаква билка, изкопаха дълбока яма и заровиха в нея

мъртвите тела.

И когато изтече трета година, един свят ден свещеникът отиде в черквата, за да покаже на хората раните господни и да им говори за гнева господен.

И когато си облече одеждите и влезе и се преклони пред олтара, видя, че олтарът е покрит с чудновати цветя, каквито не беше виждал преди. Чудновати бяха те наглед и имаха странна хубост, и хубостта им го тревожеше, а дъхът им бе сладък. И му беше радостно, а не разбираше защо се радва.

И след като отвори дарохранителницата и накади дароносицата, и показа Светото причастие на хората, и го скри пак зад светия покров, заговори на хората и мислеше да им говори за гнева божий. Но красотата на белите цветя го тревожеше, а дъхът им бе сладък и други думи му идваха на устата и заговори не за гнева божий, а за бога, чието име е Любов. А защо говореше тъй, не знаеше.

И когато свърши словото си, хората плачеха, а свещеникът се върна в ризницата и очите му бяха пълни със сълзи. И дяконите дойдоха и започнаха да го разсъбличат, и му свалиха стихара, и пояса, орара и патрахила. А той стоеше като унесен.

И когато му свалиха одеждите, той ги погледна и попита:

— Какви са тия цветя на олтара и откъде са?

— Какви са тия цветя, не можем да кажем, но са от края на гробището, където лежат отвъргнатите.

И свещеникът се разтрепери, върна се у дома си и взе да се моли.

А сутринта, още призори, излезе с монасите и певците, и носачите на свещи, и прислужниците с кадилниците, и много хора, и отиде на морския бряг, и благослови морето и всички диви същества в него. Благослови и фавните, и дребните създания, които танцуваха в гората, и създанията с блестящи очи, които надзъртват през листата. Благослови всички твари в божия свят и хората се изпълниха с радост и почуда. Но въпреки това в края на гробищата, там, където лежат отвъргнатите, никога вече не поникнаха никакви цветя и земята оставаше безплодна, както и преди. А и морските хора вече не идваха в заливчето, както бяха идвали преди, защото бяха отишли в друга част на морето.

[1] Митично морско чудовище, което живее край бреговете на Норвегия — Б. пр. ↑

ЗВЕЗДНОТО ДЕТЕ

Преди много години двама бедни дървари се връщаха в къщи през голяма борова гора. Беше зима и тая нощ цареше лют студ. Дебел сняг покриваше земята и клоните на дърветата; мразът току прекършваше малки вейчици от двете страни на дърварите, а когато дойдоха до планинския поток, той висеше неподвижен във въздуха, защото Леденият цар го беше целунал.

Бе толкова студено, че дори животните и птиците не знаеха какво да мислят.

— Уф! — изръмжа вълкът и закуцука през храсталака с опашка, подвита между краката. — Това време е ужасно. Защо правителството не вземе мерки?

— Сип-сип, сип-сип! — цвърчаха зелените сипки. — Старата земя е умряла и сега са ѝ сложили белия саван.

— Земята ще се жени и това е венчалната ѝ рокля — шепнеха си гургулиците. Розовите им крачета бяха съвсем премръзнали, но те се смятаха за дължни да гледат на положението романтично.

— Глупости! — изръмжа вълкът. — Казвам ви, че всичко това е по вина на правителството и ако не вярвате, ще ви изям. — Вълкът имаше крайно практичен ум и винаги можеше да изтъкне основателен довод.

— Колкото пък до мене — каза кълвачът, който беше по рождение философ, — можете, ако щете, да mi развиете и цяла атомна теория за обяснение. Ако едно нещо е еди-как си, то е еди-как си. А сега е ужасно студено.

Ужасно студено беше наистина. Малките катерички, които живееха вътре във високата ела, непрекъснато се търкаха с муцунките, за да се стоплят, а зайците се свиваха на кълбо в дупките си и не смееха дори да погледнат навън., Единствените, които сякаш се радваха на студа, бяха големите качулати бухали. Перата им бяха съвсем вкочанени, но те нямаха нищо против това, въртяха кръглите си

жълти очи и си подвикваха през гората: „Бу-ху! Бу-ху! Бу-ху! Какво чудесно време!“

Двамата дървари вървяха все напред, духаха силно на пръстите си и тупаха с огромните си подковани ботуши по замръзналия сняг. Веднъж затънаха в дълбока пряспа и излязоха бели като мелничари, когато камъните мелят брашно; веднъж се подхлъзнаха върху коравия гладък лед, където беше замръзнала водата на мочурите, съчките от вързопите им се разпиляха и трябваше да ги събират и връзват отново; а веднъж им се стори, че са загубили пътя, и голям ужас ги обзе, защото знаеха, че снегът е жесток към тия, които заспят в прегръдките му. Но те повериха съдбата си на добрия свети Мартин, който бди над всички пътници, върнаха се по собствените си стъпки, продължиха предпазливо нататък, най-после стигнаха края на гората и видяха далече в долината под тях светлините на тяхното село.

Те така се зарадваха на избавлението си, че се засмяха на глас и им се стори, че земята е цвете от сребро, а месецът — цвете от злато.

Но след като се посмяха, пак се натъжиха, понеже си спомниха, че са бедни, и единият каза на другия:

— Смеем се, а знаем, че животът е за богатите, а не за такива като нас! По-добре да бяхме умрели от студ в гората или някой звяр да ни беше нападнал и убил.

— Вярно — отговори неговият другар, — някои имат много, а други малко. Несправедливостта е разпокъсала света и нищо не е разделено по равно освен скръбта.

Но както се оплакваха един пред друг от немотията си, случи се нещо странно. От небето падна много ярка и красива звезда. Тя се плъзна по небесния свод, отмина другите звезди по пътя си и както я наблюдаваха в почуда, стори им се, че потъна отвъд върбалака, който се издигаше съвсем близо до малка кошара на един хвърлей място от тях.

— Хей, който я намери, ще има гърне злато! — извикаха те и се втурнаха да тичат, толкова голяма бе жаждата им за злато.

Но единият от тях тичаше по-бързо от другаря си, изпревари го, промъкна се през върбалака, излезе от другата страна и — , какво да види! — на белия сняг наистина лежеше нещо златно. Тогава той забърза към него, наведе се и го хвана, а то беше наметка от златоткан плат, чудновато изпъстрена със звезди и надиплена на много гънки. И

той извика на другаря си, че е намерил съкровището, паднало от небето, а когато другарят го стигна, двамата седнаха на снега и разгърнаха диплите на наметката, за да си поделят жълтиците. Уви, в нея нямаше нито злато, нито сребро, нямаше никакво съкровище, а само едно заспало детенце. И единият каза на другия:

— Това слага горчив край на надеждата ни: нямаме късмет. Каква полза може да има човек от едно дете? Хайде да го оставим тук и да си вървим из пътя, понеже сме бедни хора, имаме си свои деца и не можем да делим техния хляб с чужди.

Но другарят му възрази:

— Не, много лошо ще постъпим, ако оставим детето да загине тук на снега. Макар да не съм по-богат от тебе и трябва да храня много гърла, а храната е съвсем малко, все пак ще го занеса в къщи и жена ми ще се погрижи за него.

Той вдигна нежно детето, загърна го с наметката, за да го запази от суровия студ, и заслиза по нанадолнището към селото, а неговият другар се чудеше на глупостта и мекосърдечието му.

А когато стигнаха в селото, неговият другар му каза:

— Ти взе детето, тогава дай на мен наметката, защото е правилно да делим.

Но той му отговори:

— Не, наметката не е нито моя, нито твоя, а е само на детето.

И му пожела добър път и отиде у дома си и почука.

Жена му отвори вратата и видя, че мъжът ѝ се е върнал читав, прегърна го и го целуна и свали връзката съчки от гърба му, и помете снега от ботушите му, и го покани да влезе.

Но той ѝ рече:

— Намерих нещо в гората и ти го донесох да се погрижиш за него. — И не се мръдна от прага.

— Какво е то? — възклика жената. — Покажи ми го, защото къщата ни е празна и имаме нужда от много неща.

А той отгърна наметката и показа спящото дете.

— Боже мой, мъжо! — промърмори тя. — Не ни ли стигат собствените деца, та трябваше да ми донесеш дете, подхвърлено от феите, да го сложим до огнището си? И кой знае дали няма да ни докара лош късмет? Ами как ще го гледаме? — И му се ядоса.

— Недей, това е звездно дете — отговори ѝ мъжът и разказа по какъв чуден начин го беше намерил.

Но тя не искаше да се помири, а го подиграваше, говореше му сърдито и викаше:

— Хлябът не стига за нашите деца, как ще храним чуждото? Има ли някой да се грижи за нас? И кой ни дава храна?

— Мълчи, Бог се грижи дори за врабчетата и ги храни — отговори той.

— Не умират ли врабчетата от глад през зимата? — попита жената. — И не е ли зима сега?

А мъжът нищо не ѝ отговори, но не се мръдна от прага.

И оствър вятър от гората нахлу през отворената врата и я накара да потрепери; тя потръпна и му рече:

— Няма ли да затвориш вратата? Оствър вятър нахлува в къщата и ми е студено.

— Нима в къща, където има кораво сърце, не нахлува винаги оствър вятър? — попита той.

И жената нищо не му отговори, а само се примъкна по-близо до огъня. След малко се обърна и го погледна, и очите ѝ бяха пълни със сълзи. И той влезе бързо и сложи детето в прегръдките ѝ, а тя го целуна и го сложи в креватчето, където лежеше най-малкото от собствените ѝ деца. На другия ден дърварят взе чудноватата златна наметка и я сложи в голям сандък, а жена му взе кехлибарената огърлица, която беше на врата на детето, и също я сложи в сандъка.

Така звездното дете растеше с децата на дърваря и седеше на една трапеза с тях, и беше техен другар по игра. И всяка година ставаше по-хубаво наглед, така че всички, които живееха в селото, не можеха да се начудят, защото те бяха мургави и чернокоси, а то беше бяло и нежно като резба от слонова кост и къдиците му напомняха кръгчетата на жълтия нарцис. Устните му също приличаха на листенца от червено цвете, очите бяха като теменужки край бистра река, а снагата — като нарцис от поляна, където не стъпва косач.

Но тая хубост му влияеше зле. Защото стана горделиво и жестоко, и себелюбиво. То презираше децата на дърваря и другите деца от селото и казваше, че били от долно потекло, а то било благородно, понеже произлизало от звезда, и се обявяваше за техен господар, а тях наричаше свои слуги. Нямаше милост към бедните,

към слепите, сакатите и недъгавите и ги замерваше с камъни, и пъдеше на пътя, и ги пращаше да просят хляб другаде, тъй че за втори път само изгнаници идваха в това село да просят милостиня. Наистина то беше влюбено в красотата и се присмиваше на хилавите и грозните и ги подиграваше; а себе си обичаше и през лятото, когато ветровете стихваха, лягаше до кладенеца в градината на свещеника и се любуваше на красивото си лице долу във водата и се смееше от удоволствието, което му доставяше собствената хубост.

Често дърварят и жена му го мъмреха и казваха:

— Ние не се отнесохме с тебе, както ти се отнасяш с изоставените и безпомощните. Защо си тъй жесток към всички, които имат нужда от съжаление?

Често старият свещеник изпращаше да го повикат, мъчеше се да го научи да обича живите твари и му казваше:

— Мухата е твоя сестра. Не ѝ причинявай зло. Дивите птици, които летят из горите, се радват на свобода. Не им слагай примки за свое удоволствие. Бог е създал слепока и къртицата ѝ всеки от тях си има свое място. Кой си ти, та да причиняваш болка в божия свят? Дори добичетата по полето възхваляват творението.

Но звездното дете не обръщаше внимание на думите им, а се мръщеше и ги подмяташе, и се връщаше при другарчетата си, за да ги води. А другарчетата го слушаха, защото беше хубаво и бързоного и знаеше да танцува, да свири и да пее. Където и да ги поведеше звездното дете, тръгваха подире му; каквото да им кажеше звездното дете, подчиняваха се. И когато то пробождаше с остра тръстика слепите очи на къртицата, те се смееха, и когато замерваше с камъни прокажения, също се смееха. Във всичко им заповядваше и те станаха коравосърдечни като него.

Един ден през селото мина просякиня. Дрехите ѝ бяха окъсани и парцаливи, а краката разкървавени от неравния път, по който беше вървяла; личеше, че е зле. И понеже беше уморена, седна под един кестен да си почине.

Но звездното дете я видя и каза на другарчетата си:

— Вижте! Една мръсна просякиня е седнала под онова хубаво зелено дърво. Елате да я изпъдим оттам, защото е грозна и отвратителна.

Тогава се приближи и взе да хвърля камъни по нея и да я подиграва, а тя го гледаше с ужас в очите и не отместваше погледа си от него. Дърварят, който сечеше дървета наблизо в гората, видя какво вършеше звездното дете, притече се и го укори, и рече:

— Ти наистина имаш кораво сърце и не познаваш милост, защото какво зло ти е сторила тая нещастница, та да се държиш така с нея?

А звездното дете се изчерви от яд, тупна с крак и каза:

— Кой си ти, че да ме питаш какво правя? Не съм ти син, та да правя каквото ми кажеш.

— Вярно е — отговори дърварят, — но нали аз те съжалих, когато те намерих в гората.

При тия думи просякината високо извика и загуби свяст. Дърварят я занесе в къщата си и жена му се погрижи за нея, а когато дойде на себе си, те ѝ сложиха да яде и да пие и я помолиха да се успокой.

Но тя не пожела нито да яде, нито да пие и попита дърваря:

— Нали ти каза, че детето било намерено в гората? Не е ли станало това десет години преди днешния ден?

А дърварят отговори:

— Да, аз наистина го намерих в гората и оттогава има десет години.

— А какви белези намери по него? — извика тя. — Не носеше ли кехлибарена огърлица на врата си? Не беше ли увито с наметка от златоткан плат, извезан със звезди?

— Всичко беше, както го казваш — отговори дърварят.

И извади наметката и кехлибарената огърлица от сандъка, където бяха сложени, и ги показа.

А щом ги видя, тя заплака от радост и рече:

— Той е малкият ми син, когото загубих в гората. Моля ти се, изпрати да го повикат по-бързо, защото съм обиколила целия свят да го търся.

Тогава дърварят и жена му излязоха, извикаха звездното дете и му казаха:

— Влез в къщи и там ще намериш майка си, която те чака.

То се втурна вътре, учудено и зарадвано. Но видя кой го чака, изсмя се с презрение и рече:

— Че къде е майка ми? Тук виждам само тая отвратителна просякиня.

А жената му отговори:

— Аз съм майка ти.

— Ти си луда, да говориш такива неща! — извика ядно звездното дете. — Не съм твой син, понеже си просякиня, и грозна, и облечена в дрипи. Махай се оттука и да не съм видял повече омразното ти лице.

— Недей така! Ти си наистина малкият ми син, когото носех в гората! — извика тя, падна на колене и протегна ръце към него. — Разбойници те откраднаха от мене и те оставиха да умреш — зашепна тя, — но аз те познах, познах и белезите, наметката от златоткан плат и кехлибарената огърлица. Моля ти се, ела с мен, защото съм обиколила целия свят да те търся. Ела с мен, синко, защото имам нужда от твоята обич.

Ала звездното дете не се помръдна от място и затвори вратите на сърцето си за нея. Вътре се чуваше само горестният плач на жената.

И най-после то й заговори и гласът му бе груб и рязък.

— Ако си наистина моя майка — каза, — по-добре щеше да е да си стоиш в къщи, а не да идваш тука и да ме посрамваш. Аз мислех, че съм дете на звезда, а не на просякиня, както ми казваш. Махай се оттука и да не съм те видял повече!

— Тежко ми, сине! — изплака тя. — Няма ли да ме целунеш, преди да си отида? Толкова съм страдала, докато те намеря!

— Не — рече звездното дете, — ти си гадна на вид и по-скоро бих целувал пепелянка или жаба, отколкото теб.

Тогава жената се вдигна и си отиде в гората с горчиво ридание, а звездното дете се увери, че си е отишла, зарадва се и изтича обратно при другарчетата си, за да играе с тях.

Но когато го видяха да идва, те му се присмяха и рекоха:

— Ами че ти си гадно като жаба и гнусно като пепелянка. Махай се оттука, не искаме да играеш с нас! — И го изпъдиха от градината.

А звездното дете се навъси и си каза:

„Какво ми разправят те? Ще отида при кладенеца и ще погледна в него и той ще ми каже колко съм хубав.“

То отиде при кладенеца и погледна в него, но — какво да види! — лицето му бе жабешко лице, а снагата му бе люспеста като на пепелянка. И то се хвърли на тревата, зарида и си каза:

„Сигурно това ме е сполетяло заради греха ми.

Защото се отрекох от майка си и я пропъдих, и бях горделив и жесток с нея. Ще тръгна да я търся из целия свят и няма да се спра, докато не я намеря.“

А при него дойде малката дъщеричка на дърваря, сложи ръка на рамото му и каза:

— Какво значение има, че си загубил хубостта си? Остани при нас и аз няма да ти се подигравам.

Но момчето ѝ каза:

— Не, аз бях жесток към майка си и това нещастие ме сполетя за наказание. Трябва да се махна оттука и да обикалям света, докато я намеря, и тя ми даде прошката си.

Тогава то се втурна в гората и завика майка си да дойде при него, но отговор нямаше. Цял ден я вика то, а когато слънцето залезе, легна да спи на ложе от листа и птичките, и животните бягаха от него, понеже помпеха жестокостта му. То беше съвсем само, ако не броим жабата, която го гледаше, и бавната пепелянка, която пропълзя край него.

А сутринта стана, набра малко горчиви плодове от дърветата, изяде ги и с горчиви сълзи пое по пътя си из безкрайната гора. И всички, които срещаше, разпитваше дали не са видели майка му.

То каза на къртицата:

— Ти можеш да се провираш под земята. Кажи ми, там ли е майка ми?

А къртицата отговори:

— Ти ми избоде очите. Откъде да знам?

То каза на сипката:

— Ти можеш да летиш над върховете на високите дървета и да гледаш целия свят. Кажи ми, можеш ли да видиш майка ми?

А сипката отговори:

— Ти ми подряза крилата за свое удоволствие. Как мога да летя?

На малката катеричка, която живееше в елата и беше самотна, то каза:

— Къде е майка ми?

А катеричката отговори:

— Ти уби моята майка. Да не би сега да търсиш своята, за да я убиеш и нея?

И звездното дете заплака и обори глава, и поискава прошка от божите твари, и се запъти нататък през гората да търси просякината. И на третия ден стигна до другия ѹ край и слезе в равнината.

Когато минаваше през селата, децата му се присмиваха и го замерваха с камъни, а селяните не му даваха да спи дори в хамбарите, за да не замърси натрупаното там зърно, толкова гнусно беше то наглед, и ратаите го пъдеха и никой нямаше милост към него. Никъде не можа да чуе за просякината, която му беше майка, макар цели три години да обикаля света и често му се сторваше, че я вижда на пътя пред себе си, и тогава я викаше и тичаше подире ѹ, докато острите кремъци разкървавяха краката му. Но все не можеше да я настигне, а тия, които живееха край пътя, казваха, че не са виждали жена като нея, и се присмиваха на скръбта му.

Цели три години скита то и нямаше по света нито обич, нито нежност, нито милост за него, и светът беше такъв, какъвто го беше направило за себе си в дните на своето голямо възгордяване.

И една вечер стигна пред портата на силно укрепен град на речен бряг и както беше уморено, с набити нозе, запъти се да влезе в него. Но войниците, които стояха на стража преградиха входа с алебардите си и грубо го запитаха:

— Каква работа имаш в града?

— Търся майка си — отговори детето — и ви моля да ме пуснете да мина, защото може да е в тоя град.

Но те му се присмяха, един от тях заклати черната си брада, сложи щита си на земята и извика:

— Майка ти няма да се зарадва, ако те види, защото си по-гадно от блатната жаба и от пепелянката, която пълзи в мочура. Махни се! Махни се! Майка ти не живее в тоя град.

А друг, който държеше жълт пряпорец в ръка, му каза:

— Коя е майка ти и защо я търсиш?

И то отговори:

— Майка ми е просякиня също като мене; аз се държах лошо към нея и ви моля да ме пуснете, та ако живее в тоя град, да ми даде прошка.

Но те не го пускаха и го мушкаха с копията си.

И когато се обърна разплакано да си върви, един човек, чиято броня бе украсена с позлатени цветя, а на шлема имаше легнал лъв с

криле, се приближи и попита войниците кой е той, дето иска да влезе. А те му казаха:

— Едно просяче, дете на просякиня, и ние го пропъдихме.

— Оставете го — извика той със смях, — ще го продадем като роб и ще вземем за него колкото струва една паница сладко вино.

А един старец със злобно лице, който минаваше наблизо се обади и каза:

— Аз ще ви платя толкова.

И когато плати парите, хвана звездното дете за ръка и го въведе в града.

И след като минаха през много улици, стигнаха до една стена с вратичка, закрита от нарово дърво. И старецът допря вратата с пръстен, изрязан от яспис, и тя се отвори, и те слязоха по пет стъпала от пиринч в градина, пълна с черни макове и зелени гърнета от печена глина. И тогава старецът извади от чалмата си шарена копринена кърпа, върза с нея очите на звездното дете и го подкара пред себе си. А когато свали кърпата от очите му, звездното дете се видя в тъмница, осветена с фенер от рог.

И старецът сложи пред него малко мухлясал хляб на дъсчица и каза: „Яж!“, и малко възсолена вода и каза: „Пий!“, и когато то се наяде и напи, старецът излезе, заключи вратата подире си и сложи желязна верига.

А на другото утро старецът, който бе най-изкусният магьосник в Либия и беше изучил изкуството си от друг магьосник, който живял в гробниците край Нил, влезе при него, намръщи му се и каза:

— В една гора близо до портата на той град от неверници има три жълтици. Едната е от бяло злато, другата е от жълто злато, а златото на третата е червено. Днес ще ми донесеш жълтицата от бяло злато, а ако не я донесеш, ще ти ударя сто камшика. Махай се по-бързо и по залез слънце ще те чакам пред вратата на градината. Гледай да донесеш бялото злато, иначе зло ще те сполети, защото си мой роб и съм платил за тебе колкото струва една паница сладко вино.

И върза очите на звездното дете с шарената копринена кърпа, преведе го през къщата и през градината с маковете и нагоре по петте пиринчени стъпала. И след като отвори вратичката с пръстена си, пусна го на улицата.

И звездното дете излезе през портата на града и стигна до гората, за която му беше казал магьосникът.

Тая гора изглеждаше много хубава отстрани и сякаш беше пълна с пеещи птички и дъхави цветя, и звездното дете навлезе в нея с радост. Ала в красотата ѝ имаше малко изгода за него, защото където и да отиваше, остри шипки и бодили израстваха от земята и го заобикаляха и лута коприва го жилеше, и тръни го бодяха с иглите си, тъй че се видя в тежка беда. Никъде не можа да намери и жълтицата от бяло злато, за която му беше говорил магьосникът, макар да я търси от сутрин до пладне и от пладне до залез слънце. А по залез слънце се запъти към дома, горчиво разплакано, понеже знаеше какво го очаква.

Но когато стигна края на гората, чу от един гъстак някой да вика от болка. Детето забрави собствената си мъка, изтича обратно и видя едно зайче, хванало се в капан.

Звездното дете се съжали над него, освободи го и му каза:

— Самият аз съм само роб, но въпреки това мога да ти върна свободата.

А зайчето му отговори и каза:

— Вярно е, че ми върна свободата, но какво ще ти дам аз в замяна?

А звездното дете му каза:

Аз търся жълтица от бяло злато и никъде не мога да я намеря, а ако не я занеса на господаря си, той ще ме бие.

— Ела с мене — каза зайчето — и аз ще те заведа при нея, защото зная къде е скрита и с каква цел.

Тогава звездното дете отиде със зайчето и — о, чудо! — в цепнатината на голям дъб блестеше жълтицата от бяло злато, която търсеше. И то се изпълни с радост, и я грабна, и каза на зайчето:

— За услугата, която ти сторих, ти ме възнагради многократно, а за моята добрина се отплащаш със сто пъти по-голяма добрина.

— Не е тъй — отговори зайчето, — както ти постъпи спрямо мене, така и аз постъпих спрямо тебе. — И бързо избяга, а звездното дете се запъти към града.

Пред портата на града седеше прокажен. На лицето му беше дръпната качулка от сиво платно и през два прореза очите блестяха като червени въглени. И когато видя приближаващото се звездно дете,

зачука по дървената си паница и задрънка звънчето си, и го повика и му каза:

— Дай ми някоя пара, иначе ще умра от глад. Изхвърлиха ме от града и няма кой да ме съжали.

— Уви! — възкликна звездното дете. — Аз имам само една пара и ако не я занеса на господаря си, той ще ме бие, защото съм негов роб.

Но прокаженият му се моли и го предумва, докато звездното дете го съжали и му даде жълтицата от бяло злато.

А когато се върна при къщата на магьосника, магьосникът му отвори, въведе го и го попита:

— Носиш ли жълтицата от бяло злато? Звездното дете отговори:

— Не я нося.

Тогава магьосникът се нахвърли отгоре му и го наби и сложи пред него празна дъсчица за хляб и рече: „Яж!“, и празна чаша и рече „Пий!“ и го хвърли пак в тъмницата.

И на другото утро магьосникът дойде при него и каза:

— Ако днес не ми донесеш жълтицата от жълто злато, ще те задържа завинаги като мой роб и ще ти ударя триста камшика.

Звездното дете отиде в гората и цял ден търси жълтицата от жълто злато, но никъде не можа да я намери. И по залез слънце седна и заплака, и както плачеше, при него дойде зайчето, което бе освободил от капана.

И зайчето му каза:

— Защо плачеш! И какво търсиш в гората?

А звездното дете отговори:

— Търся жълтица от жълто злато, която е скрита тук, и ако не я намеря, моят господар ще ме бие и ще ме задържи завинаги за свой роб.

— Върви след мене — извика зайчето и се втурна тичешком през гората, докато стигна до един вир. И на дъното на вира лежеше жълтицата от жълто злато.

— Как да ти се отблагодаря? — каза звездното дете. — За втори път вече ми се притичваш на помощ.

— Не е така, защото ти пръв ме съжали — каза зайчето и бързо избяга.

А звездното дете взе жълтицата от жълто злато, сложи я в кесията си и забърза към града. Но прокаженият го видя да идва,

изтича да го пресрећне, коленичи и завика:

— Дай ми някоя пара или ще умра от глад! А звездното дете му каза:

— Аз имам само една жълтица от жълто злато и ако не я занеса на господаря си, ще ме бие и ще ме задържи за свой роб.

Но прокаженият го умоляваше така горещо, че звездното дете го съжали и му даде жълтицата от жълто злато.

А когато стигна при къщата на магьосника, магьосникът му отвори, въведе го и го попита:

— Носиш ли жълтицата от жълто злато?

Звездното дете му каза:

— Не я нося.

Тогава магьосникът се нахвърли отгоре му и го наби, и го окова с верига, и го хвърли пак в тъмницата.

И на другото утро магьосникът дойде при него и каза:

— Ако днес ми донесеш жълтицата от червено злато, ще те пусна на свобода, но ако не я донесеш, ще те убия.

Звездното дете отиде в гората и търси цял ден жълтицата от червено злато, но никъде не можа да я намери. И привечер седна и заплака, и както плачеше, при него дойде зайчето.

И зайчето му каза:

— Жълтицата от червено злато, която търсиш, е в пещерата зад гърба ти. Не плачи повече, а се радвай.

— Как да те възнаградя? — извика звездното дете. — Вече трети път ми се притичваш на помощ.

— Не е така, защото ти пръв ме съжали — каза зайчето и бързо избяга.

А звездното дете влезе в пещерата и в най-отдалечения й ъгъл намери жълтицата от червено злато. Тогава то я сложи в кесията си и забърза към града. А прокаженият, като го видя да идва, застана посред пътя, завика и му каза:

— Дай ми жълтицата от червено злато или ще умра!

И звездното дете го съжали пак, даде му жълтицата от червено злато и каза:

— Твоята нужда е по-голяма от моята.

Въпреки това сърцето му се сви, защото знаеше каква зла съдба го чака.

— Но — о, чудо! — когато мина през градската порта, стражите се прекланяха доземи с думите: „Колко хубав е нашият господар!“, а тълпа градски жители вървеше подире му и викаше: „Няма по-хубав в целия свят!“ Звездното дете се разплака и си каза: „Те ме подиграват и се смеят на нещастието ми.“ А навалицата около него бе толкова голяма, че то се обърка из улиците и най-сетне се намери сред голям площад, където беше дворецът на царя.

И портата на двореца се отвори, и свещениците и висшите сановници на града изтичаха да го посрещнат, и паднаха по лице пред него и казаха:

— Ти си нашият господар, когото чакахме, и син на нашия цар.

А звездното дете им отговори и каза:

— Не съм никакъв син на цар, а дете на бедна просякиня. И защо казвате, че съм хубав, когато зная, че съм отвратителен.

Тогава тоя, чиято броня беше украсена с позлатени цветя, а на шлема си имаше легнал лъв с криле, вдигна един щит и извика:

— Защо, господарю, казваш, че не си хубав?

Звездното дете погледна и — о, чудо! — лицето му беше пак такова, както преди, и хубостта му се беше възвърнала, а в очите си видя нещо, което по-рано не беше виждало.

А свещениците и висшите сановници, коленичили, казаха:

— Било е предречено в стари времена, че на днешния ден трябва да дойде тоя, който ще ни управлява. Нека нашият господар вземе тая корона и тоя скиптър и стане наш справедлив и милосърден цар.

Но то им отвърна.

— Аз не съм достоен за това, защото се отрекох от майка си, която ме е родила. Не мога да намеря покой, докато не я открия и не получа прошката ѝ. Пуснете ме да си отида, аз трябва да скитам по света, не мога да се бавя тука, макар да ми поднасяте корона и скиптър.

Както говореше, то извърна лице към улицата, която водеше за градската порта, и — о, чудо! — сред тълпата, зашумяла около войниците, видя просякината, която бе негова майка, а до нея стоеше прокаженият, който беше седял край пътя.

Вик на радост се изтръгна от устата му и то изтича натам, коленичи, зацеплува раните по краката на майка си и ги обля със сълзи,

сведе глава в праха и с ридания на човек, чието сърце ще се пръсне, каза:

— Майко, аз се отрекох от тебе в часа на моето възгордяване. Ти ме приеми в часа на моето смирение. Майко, аз те посрещнах с омраза. Ти ме посрещни с обич! Майко, аз те отблъснах. Вземи детето си сега!

Но просякината не промълви нито дума. Момчето протегна ръце, прегърна белите нозе на прокажения и му каза:

— Три пъти ти дарих милосърдието си. Помоли майка ми да проговори!

Но прокаженият не промълви нито дума. И то зарида отново и каза:

— Майко, мъката ми е по-голяма, отколкото мога да понеса! Дай ми прошката си и ме пусни да се върна в гората.

Тогава просякината сложи ръка на главата му и каза:

— Стани!

И прокаженият сложи ръка на главата му и каза:

— Стани!

И то се изправи на крака и ги погледна, и — о, чудо! — те бяха царят и царицата! И царицата каза:

— Това е баща ти, комуто се притече на помощ.

А царят каза:

— Това е майка ти, чиито крака уми със сълзите си.

И те го прегърнаха и целунаха и го заведоха в двореца, и го облякоха с хубави дрехи, и му сложиха корона на главата и скиптър в ръката, и в града до брега на реката то царува и бе негов господар. С голямо правосъдие и милост се отнасяше към всички, злия магъосник пропъди, на дърваря и жена му изпрати богати дарове, а на децата им въздаде почести. Не допускаше никой да бъде жесток към птица или звяр, а учеше на обич, нежност и милосърдие, на бедните даваше хляб, на голите даваше дрехи и в страната имаше мир и благодеенствие.

И въпреки всичко не царува дълго. Толкова голяма е била мъката му и толкова жесток огънят на неговото изпитание, че само след три години умря. А тоя, който дойде след него, бе безсърден властелин.

Източник: <http://bezmonitor.com>
Профиздат — София, 1977

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.